

DE

DELAVSKA ENOTNOST

25. MAJA 1968

Št. 21, leto XXVI.

TAKO VSAKDANJE,
da komaj opazite



TOALETNI KREP PAPIR V ZVITKIH KONKURENČNA CENA ZVITEK 200 LISTIČEV IZREDNO PRAKTIČNO DRŽALO



SLADKOGORSKA • SLADKI VRH



MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?

NE! Temveč v najnovejšem izdelku

LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV

L T H

KONZERVATORJU SGH-110



USPEŠNA VOLILNA KONFERENCA LJUBLJANSKIH SINDIKATOV

Temelji sindikalne organizacije so v članstvu

Minuli teden so imeli ljubljanski sindikati zelo uspešno volilno konferenco. Ne samo referat Rudija Bregarja, predsednika Mestnega sindikalnega sveta Ljubljane, marveč tudi zelo sproščena razprava številnih udeležencev konference je razkrila, da so se ljubljanski sindikati izredno dobro pripravili na največjo ma-

nifestacijo jugoslovanskih sindikatov.

Vsekakor pa je bil v središču pozornosti na predkongresni konferenci ljubljanskih sindikatov referat Rudija Bregarja, ki je dobil polno podporo pri vseh navzočih.

PRIDNI SE NE MOREJO RAZVIJATI

Mnogo je razlogov, da je naš odnos do priprav na kon-

gres in njegov potek politično zelo odgovoren in da se odločno zavzamemo, da bo na kongresu izražena temeljna enotnost resničnih sedanjih in dolgoročnih interesov delavskega razreda Jugoslavije, je poudaril Rudi Bregar, predsednik ljubljanskih sindikatov.

»Po mojem mnenju pa je prav pri tem vprašanju, kaj je temeljni interes delavskega razreda, pri nas še mnogo nesporezov in zablod,« je nadaljeval predsednik ljubljanskih sindikatov. »Mnogi, ki na vsa usta govore v imenu delavskega razreda — teh je precej tudi med sindikalnimi aktivisti — so namreč še vedno zagnani v kolenskih predreformskih programiranj, planiranj in želja za črtanjem strmih grafikonov, kar pa je neuresničljivo, če programiramo stabilno gospodarstvo s povečano mednarodno menjavo, notranjo rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnje. Ti ljudje v isti mah govore na primer, da moramo vztrajati pri izvajanju reforme, da moramo pospešiti modernizacijo obstoječih proizvodnih zmogljivosti in hkrati govorijo, da moramo zadovoljiti vse obveze do nerazvitih območij in do zveznih investicij, ki smo jih sprejeli s srednjeročnim programom razvoja. Prav ti ljudje pa se zaklinjajo na zvestobo reformi in delavskemu razredu, češ da ne pride v poštev nobeno povečanje obvez gospodarstva do zveze, še manj pa inflacija. Je mogoče spraviti te zahteve in taka stališča v logično zvezo? Po logični presoji — ne...!«

Ni namreč mogoče gledati na srednjeročni program razvoja kot na čvrsto družbeno obvezo in zanemarjati ostala razmerja, ki jih prav tako ne dosegamo v celoti, so se pridružil Bregarjevemu mnenju še drugi delegati na konferenci. Pri tem pa so poudarili, da ni dosežena predvidena dinamika porasta proizvodnje, ne približujemo se 70-odstotni udeležbi delovnih organizacij v neto produktu, marveč celo padamo pod raven, ki je bila dosežena v letu 1966, to je od 62 na 60 odstotkov v Sloveniji in v Ljubljani od 58,2 na 56,4 odstotka. Razen tega daleč odstopamo od zahtev, da bomo namenili 75 odstotkov vseh investicij za modernizacijo proizvodnje itd. Toda povsem neupoštevamo močno zaostajanje rasti proizvodnje, so pobrali proračuni, v katerih je najmočnejša udeležba federacije, od lani za 33 milijard povečanega narodnega dohodka, približno 20 milijard starih dinarjev.

»Zaradi tega smo se znašli pred tem,« je pristavil Rudi Bregar, »da se napredni proiz-

Če kdo javno zahteva VEC REDA, TOVARISI, smo ga kaj hitro pripravljeno krstiti za tehokrata, človeka »trde roke«, sovražnika demokracije itd. In nasprotno: če se kdo upre samovolji direktorja, ne-socialnemu ravnanju tako imenovanih neformalnih skupin v delovnih in družbeno-političnih skupnostih, spet vzklikamo: Glejte anarhista, gospodarstvo bo spravil na kant!

Pogosto pa si ne prvi ne drugi ne prizadevata nič drugega kot naprej razvijati in poglobljati samoupravljanje z namenom, da bi kot osnovni proizvodni odnos omogočalo zagotavljanje optimalnih ekonomskih učinkov gospodarjenja in hkrati polno osebno in kolektivno odgovornost organizatorjev proizvodnje in neposrednih proizvajalcev za delo in odločitve tako

In vendar: zakaj se kljub temu v gospodarskem življenju in javnosti kar naprej pojavljajo vprašanja kot: KDO NAJ ODLOČA — ZVEZA,

Tokrat bolj preudarno

REPUBLIKA, OBČINA, PODJETJE, DIREKTOR, DELAVCI; o čem naj kdo odloča in po kakšnem postopku, ali kratkoročno ali dolgoročno? Itd. Ne nazadnje taka vprašanja prav zato, ker nam še vedno ni uspelo opredeliti mesta in vloge družbenega načrtovanja v razmerah blagovne proizvodnje in delovanja tržnih zakonitosti, to je mesta in vloge delovnih organizacij in posameznih družbeno-političnih skupnosti pri usmerjanju našega razvoja.

»Načelno« smo vsi enotnega mnenja, da bi sistem načrtovanja moral upoštevati zakonitosti blagovne proizvodnje in da so osnovni nosilci razvojnih odločitev v sistemu samoupravljanja neposredni proizvajalci, združeni v delovne organizacije in njihove asociacije. Tudi vlogo družbeno-političnih skupnosti, to je federacije, republik in občin smo opredelili: praviloma naj bi bila omejena predvsem na ustvarjanje čim bolj ugodnih razmer za gospodarski in družbeni razvoj v skladu z njihovimi pristojnostmi. Nismo pa še uspeli razčistiti vprašanja medsebojnih odnosov in možnosti vplivanja na odločitve o razvoju med posameznimi ravnimi družbeno-političnih skupnosti in delovnimi organizacijami ter njihovimi asociacijami in bankami.

Razgovori o vlogi družbene načrtovanja pa so v zadnjem času vendarle že toliko napredovali, da bodo zvezni organi po predvidevanjih do konca letošnjega leta le pripravili OSNUTEK ZVEZE.

(Nadaljevanje na 8. strani)

SINDIKATI RAZPRAVLJAJO O POLOŽAJU SLOVENSKE TEKSTILNE INDUSTRIJE

Tekstilci bijejo plat zvona

LJUBLJANA, 21. maja: Dopoldne se je sestel svet za tekstilno, usnjarsko in obutveno industrijo pri Republiškem odboru sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije. Mimo članov sveta so se ga udeležili tudi predsednik RS ZSS Tone Kropušek, predstavniki delovnih kolektivov, republiške gospodarske zbornice in poslovnega združenja slovenske tekstilne industrije. Neposreden povod za ta razgovor je bila agonija tekstilne industrije, v katero je potisnil to panogo trenutno veljavni zunanjetrgovinski režim, in popolna neznanka o tem — čeprav se bliža h koncu že prva polovica gospodarskega leta! — kakšen devizni režim bo zanj veljal v letošnjem letu. To je bila izredna seja sveta, sklicana kot odziv na zaostritev razmer v tekstilni industriji in kot prvi del akcije za zaščito približno 37.000 tekstilnih delavcev v Sloveniji.

Ze januarja letos so sindikati opozorili na težavne razmere v slovenski tekstilni industriji, ki so nastale kot posledica neenakopravnih pogojev gospodarjenja, neizoblikovanega izvoznog-uvoznega režima, zlasti pa so opozorili na to, da je kljub začetku novega poslovnega leta za tekstilne tovarne še vedno popolna neznanka letošnji devizni režim. Ze tedaj so sindikati opozarjali, da je resno ogrožen obstoj dobršnega dela slovenske tekstilne industrije.

Kljub odločnim zahtevam tako sindikatov kot tudi republiške gospodarske zbornice in poslovnega združenja slovenske tekstilne industrije pa se niti v maju zadeve niso uredile. Na ponovno vprašanje, kaj je z globalno devizno kvoto za tekstilno industrijo, je zvezni sekretariat za zunanjo trgovino odgovoril samo: reševali bomo, ko bomo utegnili.

TODA KDAJ BODO UTEGNILI?

Številke so lahko dolgočasne, številke včasih utrujajo... Včasih pa se številkam sploh ni možno izogniti, ker so pač bolj zgovorne kot katerakoli besedna obrazložitev. Zato si bomo tudi

tokrat izposodili nekatere številke iz analize poslovanja bombažne industrije v minulem letu, pri čemer bo služilo leto 1966 kot bazno.

KAKŠNA JE BILA USPEŠNOST POSLOVANJA?

Vrednost proizvodnje je z indeksa 123 v letu 1966 lani porasla na indeks 127, toda dohodek za delitev pa se je v teh podjetjih zmanjšal za celih 22 odstotkov. Produktivnost dela je s predlanskega indeksa 125 lani poskočila na indeks 134, za rentabilnost v zadnjih treh letih so značilni nakledni indeksi: 100 v letu 1965, 80 predlani in lani indeks 52. Indeksi akumulativnosti pa znašajo v teh treh letih: 100 v letu 1965, predlani 89 in lani 64. Razmerje v delitvi neto produkta med skupnostjo in podjetjem se je od 33 : 63 v letu 1966 znižalo lani — v škodo delonih organizacij — na razmerje 37 : 63. Razmerje med osebnimi dohodki in skladi je v letu 1965 znašalo 73 : 27, predlani 70 : 30, lani pa samo še 82 : 18. K temu pa je treba dodati še podatek, da so se osebni dohodki v primerjavi z letom 1965 povzpeli predlani na indeks 135, lani na in-

deks 145, toda pri tem je znašal lanski povprečni mesečni osebni dohodek 708 N-dinarjev.

KAR PA ZADEVA POGOJE GOSPODARJENJA:

Skupna vsota zalog in terjatev, ki bi naj pokrila vsa razpoložljiva obratna sredstva, se je v bombažni industriji predlani povzpela na indeks 127, lani na 140. Razpoložljiva obratna sredstva pa so sicer dosegla v letu 1966 indeks 119 in lani indeks 141, če pa primerjamo vsoto zalog in terjatev s skupno vsoto obratnih sredstev, lahko ugotovimo, da bi morala biti vsa obratna sredstva za 30 odstotkov večja, da bi ta dejav-

(Nadaljevanje na 3. strani)

OB PREKINITVI DELA V KOPRSKI TOVARNI TOMOS

OBLJUBE ŠE NISO NIKOGAR NASITILE

Ko so v četrtek, 16. maja letos v koprski tovarni TOMOS takoj po izplačilu osebnih dohodkov za april delavci ustavili stroje in se z zastavami ter z na hitrico napisanimi protestnimi gesli napotili na pohod po koprskih ulicah, je vse to za priložnostnega opazovalca lahko pomenilo le izraz nezadovoljstva zaradi nizkih osebnih dohodkov, obenem pa zahtevo po sposobnejšem vodstvu, ki naj bi temu kolektivno zagotovilo vsaj takšne dohodke, kot jih je prejemal lani ob tem času.

»Koprskoge dogodke«, kakor nekateri imenujejo to prekinitve dela, pa bi preveč ponostavljali, če bi se zadovoljili s takšnim pojasnilom. V bistvu namreč vendarle gre za drastičen izbruh nezadovoljstva, ki je telo skoraj dve leti. Potem ko so naletela na gluha ušesa skoraj vsa opozorila delavcev, da je treba izboljšati informiranje kolektiva, politiko delitve dohodka, notranje odnose, da je treba programirati proizvodnjo itd. — potem ko so neposredni proizvajalci spoznali, da niti novo izvoljeni samoupravni organi navzlic vsem prizadevanjem ne morejo strokovnih služb pripraviti do tega, da bi le-te izvrševale njihove sklepe in obenem prisluhnille tudi mnenjem in razpoloženju v kolektivu — po vsem tem je moralo prekipeti.

(Nadaljevanje na 8. strani)

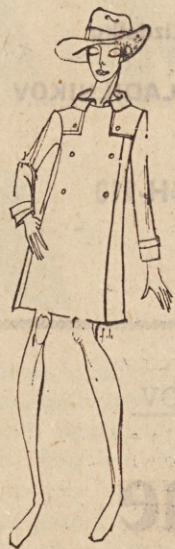


ekskluzivni pomladanski modeli — plašč modnih barv v omejenem številu

modna hiša

prodajni servis

Ljubljana—Maribor—Osijek



REZERVIRANI STOLPEC

Inž. Štefan Vida

podpredsednik ObSS Slovenske Konjice:

● Sindikati v vaši komuni so vas izvolili za delegata na VI. kongresu ZSJ. Če se boste odločili za razpravo na kongresu, o čem bi želeli razpravljati?



Med nekaterimi zelo aktualnimi vprašanji me že nekaj časa moti sedanjí odnos do novatorstva in racionalizatorstva. To področje smo pri nas tako zanemarili, da smo po številu izumov v Evropi na predzadnjem mestu.

Na prste bi lahko prešteli delovne organizacije, ki imajo pravilnike o novatorstvu in racionalizatorstvu in ki načrtno spodbujajo zaposlene delavce k razmišljanju o racionalnejši proizvodnji. Ne gre le za denarne spodbude, ampak tudi za moralno priznanje in ustrezno pozornost novatorjem in racionalizatorjem. Naše znanje zelo slabo izkoriščamo. Pri nas v Konjici, na primer, je kakih 30 tehnikov in razumljivo je, da nekateri znajo več, drugi manj. Vendar teh razlik skorajda ne občutimo. Upoštevati moramo tudi nekatere razširjene navade, da ljudje na višjih položajih težje prenašajo, če je kdo od podrejenih bolj pameten. Tako bi tudi zaradi tega morali načrtno, javno, s pomočjo pravilnikov, delavce spodbujati k razmišljanju, kako bi se dalo na delovnem mestu s takšno ali drugačno izboljšavo doseči boljši proizvodni uspeh z manjšimi proizvodnimi stroški. Znano je, da naše delavce v tujini zelo cenijo. Ceniijo njihovo marljivost in sposobnost. Doma pa jim ne znamo ustvariti pogojev, da bi lahko nalagali svoje znanje v naše gospodarstvo.

Alojz Sodja

predsednik sindikalne podružnice tovarne karoserij »AVTOMONTAŽA«, Ljubljana:

● Priprave na VI. kongres ZSJ prehajajo v zaključno obdobje. katerim zadržam ste v predkongresnih razpravah v vaši podružnici namenjali največ pozornosti in o čem bi, če bi bili delegat, tudi sami spregovorili na kongresu?

V zvezi s tem, kar vprašujete, tole: v naših razpravah je prevladovalo dvoje, in sicer: delitev sindikalne članarine in pomoč brezposelnim oziroma naloge, ki jih pri tem ima sindikat.

Naš izvršni odbor meni, da moramo od članarine odvajati odločno preveč sredstev in da tisto, kar nam višji organi dajo v zameno za odstojeno članarino, ne odtehta vrednosti tega denarja. S tem mislim na pomoč višjih sindikalnih vodstev pri delu podružnice. Drži, da nam pošiljajo gore in gore papirja, ki pa ga ravno zavoljo osebnosti nihče ne prebere. Ali bi res bilo tako težko kratko in jasno povedati vsebino desetine strani debelih referatov in analiz ali iz tega izhajajočih napotkov? Nas v podružnici zanimajo konkretne stvari in ne visoka, načelna politika. Prav zaradi tega, če ključa delitve članarine na kongresu ne bi občutneje spremenili v korist sindikalnih podružnic, smo pripravljani sami izbrati večji delež. Ugotavljamo namreč, da naša dejavnost trpi tudi zaradi pomanjkanja sredstev.

Čeprav v našem kolektivu vprašanje zaposlenosti oziroma pomoči nezaposlenim ni pereče, vendar mislimo, da bi kongres moral odločneje podpreti zahteve, da se poveča gnotna pomoč tem članom sindikata. V te namene zbiramo znatna sredstva, vendar žal ni jasno, kako jih potem trošimo. Skratka, gre za dogovor o bodoči politiki, ki bi jo zagovarjali in uveljavljali tudi na tem področju.

Ivan Ferk

tajnik občinskega sindikalnega sveta Slovenska Bistrica:

● Pred nami je kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Zanima nas, o čem bi na kongresu razpravljali, če bi bili delegat...?

Ker delam v vzgojno varstveni ustanovi in dobro poznam današnje razmere v šolstvu, bi želel, da bi na bližnjem kongresu ZSJ govorili kaj več tudi o teh problemih. Splošno je namreč znano, da so razmere v šolstvu vse prej kot dobre. Podobni problemi tarejo zdravstvo. In ker predstavlja oboje sila pomembno dejavnost za našega delovnega človeka, menim, da bi morali zavzeti delegati v Beogradu do nadaljnjega razvoja teh dejavnosti določene sklepe.

Danes, ko razpravljamo o mestu in vlogi sindikalne organizacije v komuni, moramo spregovoriti tudi o mestu in položaju komune. Samouprava v komuni daje osnovo delovanju sindikatov. Ze nekaj let, posebno pa v zadnjem času ugotavljamo čedalje večje prenašanje družbenih obveznosti na komuno. S prenašanjem pristojnosti pa ne moremo zagotoviti večjih možnosti za razreševanje problemov zaradi prešibkega dotoka sredstev. Celo za obraten pojav gre: manjše finančne možnosti ob večjih obveznostih in čedalje večjih potrebah. Takšne razmere povzročajo seveda številne probleme na področju osebne in družbenega standarda občanov. Nakopičeni problemi v šolstvu, v socialnem zavarovanju in ne nazadnje v gospodarstvu občine vsekakor zahtevajo trajnejše rešitve na perspektivnejših osnovah.



V SPLOŠNI BOLNIŠNICI DR. JOŽETA POTRČA V PTUJU JE 52 ČLANOV SINDIKATA IZSTOPILO IZ SINDIKALNE ORGANIZACIJE

Naskok na odprta vrata

V pismu, ki so ga poslali izvršnemu odboru, pravijo: »Zaradi takega ravnanja predsednika ne moremo biti člani sindikata, ter zahtevamo, da nas izbriše iz seznama članov, ker takega zaščitnika delavcev ne potrebujemo več.«

Kaj je storil predsednik izvršnega odbora sindikalne podružnice, da se jim je tako zelo zameril in za kaj sploh gre v tem njihovem sporu? Na to vprašanje so skušali odgovoriti na razširjeni seji izvršnega odbora in predstavnikov samoupravnih organov ptujske bolnišnice, ki jo je sklical občinski odbor strokovnega sindikata.

Vzrokov spora ni bilo težko ugotoviti.

Tudi v ptujski bolnišnici so lani začeli ugotavljati, kaj je v njihovi notranji organizaciji dobrega in kaj je slabega. Ko so v medobčinskem zdravstvenem centru primerjali razmere v nekaterih bolnišnicah, so tovariši iz Ptuja spoznali, da imajo očitno preveč nemedicinskega kadra. Po izračunih strokovnjakov bi bilo normalno, če bi bilo

število medicinskih kadrov enako številu zaposlenih v ekonomsko tehnični službi. V ptujski bolnišnici pa velja razmerje 37,5:62,5 v korist nemedicinskega osebja. Primerjali so tudi obremenjenost vseh zaposlenih z razmerami v drugih bolnišnicah in ugotovili, da je njihov visoki in višji medicinski kader bolj zaposlen kot drugje, srednji kader skoraj enako, tehnični pa precej manj. Naj povem le, da odpade na specialista v bolnišnici Petra Držaja v Ljubljani 4058 oskrbnih dni, v ptujski bolnišnici pa več kot 11.000, pri tem pa so imeli osebne dohodke v Ptuju za 30 % nižje.

In so se dogovorili, da bodo te razmere popravili. Zmanjšali so število strežnikov v oddelkih ter jih nekaj premestili na ekonomijo, razen dveh, ki sta odpovedala delovno razmerje.

Dogovorili so se, da bodo prejemke medicinskega kadra nekoliko zvišali, hkrati pa za nekaj odstotkov znižali osebne dohodke tehničnega kadra, vendar ne toliko, da bi razmerje med dohodki prvih in drugih povsem uskladili z razmerjem v drugih bolnišnicah.

Svet delovne enote ekonomske tehnične službe je tedaj, ko je bilo znano, kako bodo tehnični kadri v bodoče razpodeljeni v plačilne razrede, začel zbirati pritožbe delavcev in jih posredoval svetu bolnišnice s pripombo, naj jih upošteva. Le-ta pa jih je skoraj v celoti zavrnila. Pri tej razpravi je predsednica izvršnega odbora sindikalne podružnice zagovarjala stališče, da so predlogi sveta ekonomske enote premalo utemeljeni in da bi porušili razmerje, za katerega so se dogovorili v svetu bolnišnice.

Tovariši iz sindikalne organizacije, ki deluje v delovni enoti ekonomske tehnične službe, so njen nastop ocenili kot samovoljno in napisali pismo, ki ga je podpisalo 52 članov sindikata in v katerem sporočajo,

da nočejo več biti člani takšne sindikalne organizacije.

Na sestanku, ki ga je sklical občinski odbor strokovnega sindikata, pa se je izkazalo, da izvršni odbor sindikalne podružnice sploh ni sodeloval pri sestavljanju novega pravilnika o delitvi osebnih dohodkov, da o sodelovanju članov sindikata sploh ne govorimo. O spremembah pri razporeditvi zaposlenih v plačilne razrede so se dogovorili v komisiji in na seji sveta, niso pa se pogovorili z delavci. Predsednica je potrdila, da izvršni odbor ni razpravljal o tej zadevi, da nima svojega delovnega programa in da ga »že prej ni bilo«. Predsednik sveta delovne enote pa je povedal, da na seje vedno vabijo tudi zastopnika sindikata, toda ta največkrat govori v svojem imenu. Zanimivo je tudi, da so se v razpravi oglašali predvsem člani izvršnega odbora, ki so trdili, da njihov odbor ne deluje, kot bi moral, nihče pa ni čutil za potrebno, da bi povedal, kolikšen je njegov delež krivde.

Očitno je troje, da izvršni odbor sindikalne podružnice ni deloval kot kolektivni organ in ni imel skupnih stališč ter se o svojem delu ni posvetoval s članstvom.

Razumljivo je tudi, da pri takšnih spremembah v pravilniku osebnih dohodkov, ko nekemu jemljejo, drugemu pa dajejo, prihaja do konfliktov. Zlasti še, če to jemanje in dajanje temelji na razporeditvi v nekakšne plačilne razrede. Ne vem, kako naj bi delili osebne dohodke zdravstvenim delavcem po njihovem delovnem učinku — če bodo vztrajno razmišljali o tem, bodo prav gotovo našli oblike, ki bodo boljše, kot so dosedanje — vem pa, da bi zidarja, šiviljo in kurjača in druge tehnične kadre morali plačevati po delu. In zdi se mi, da bi bilo povsem normalno, če bi delovna enota ekonomske tehnične službe delovala kot servis, si samostojno obklovala dohodek na temelju opravljenega dela in si potem delila tako ustvarjena sredstva glede na delo posameznika.

Šli so torej predvsem v boj za plače — in ne samo delavci v ekonomsko tehnični službi, pač pa tudi zdravstveni delavci, ki so poslali svetu bolnišnice anonimno pismo, v katerem so trdili, da je uprava plačana preveč in krivično. Zanimivo je tudi, da se le redki zanimajo, kako naj bi boljše gospodarili, kaj storiti, da bi bilo manj nadur, da bi bili manjši poslovni in drugi stroški.

Sindikat ima, kot vidimo, obilo dela, če se bo hotel zavzeti za to, da bi tudi v ptujski bolnišnici delili osebne dohodke po vloženem delu. Vsi tisti, ki so izstopili iz sindikalne organizacije, pa so podobni vojakom, ki so pred odločilno bitko vrgli puško v koruzo. Kot da bi bilo kaj boljše, če niso člani sindikata. Spremenijo naj svoj sindikat, obogatijo njegovo delo, dogovorijo naj se za stališča, ki bi omogočala krepitve samoupravljanja in pravično delitev osebnih dohodkov.

Na sestanku so sklenili, da bodo storili tako.

M. Z.

JANEZ VOLJČ

Temelji sindikalne organizacije so v članstvu

RUDI BREGAR: »Znašli smo se pred tem, da se napredni proizvajalci, tisti, ki uvajajo sodobno tehnologijo in organizacijo, ki imajo perspektivne programe in možnosti konkurenčnega vnovčevanja svojih proizvodov na domačem in tujem trgu, ne morejo razvijati in ustvarjati...«

(Nadaljevanje s 1. strani)

vajalci, tisti, ki uvajajo sodobno tehnologijo in organizacijo, ki imajo perspektivne programe in možnosti konkurenčnega vnovčevanja svojih proizvodov na domačem in tujem trgu, ne morejo razvijati in ustvarjati...«

DELAVCI NAJ SAMI GOVORJO IN RAZSOJAJO

Če so v referatu predsednika ljubljanskih sindikatov in v razpravah nekaterih delegatov prevladovala takšne politične ocene sedanjih razmer pri uveljavljanju gospodarske reforme, je bilo vse to prav gotovo storjeno z namenom, da referat in posamezne razprave opozorijo na resnost sedanjih razmer, v katerih bo zasedal VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije.

Na predkongresni ljubljanskih sindikatov pa so spregovorili tudi o nadaljnjem položaju, vlogi, vsebini in oblikah dela sindikatov. V zvezi s tem so delegati konference že prej posredovali povzetek nekaterih stališč in razmišljanj. Delegati pa so bili pozorni zlasti do dveh

stališč mestnega sindikalnega sveta Ljubljana.

»Kot ste lahko razbrali iz gradiva, se na mestnih sindikalnih opredeljujemo za načelo uditve republiške organizacije sindikatov. Kajti v sedanji organizacijski strukturi nismo imeli sindikatov v republiki.« je dejal predsednik Rudi Bregar. »Obstaja Zveza sindikatov Jugoslavije in v tej njen hierarhični člen: republiški svet za Slovenijo. Nasprotniki formiranja sindikatov v republikah pa nastopajo z geslom enotnosti delavskega razreda Jugoslavije in navajajo bojazen, da se bo s tem delavski razred nacionaliziral, namesto da bi se internacionaliziral, zavoljo česar po njihovem ne more biti govora o nacionalnih, republiških posebnostih, o katerih moramo ob lastnem organiziranju računati. Nujno je, da našo organizacijo postavimo na čvrste temelje, ki so edino le v bazi, to je v članstvu. Upreti se moramo hoteljem, da ostanejo jugoslovanski sindikati še naprej organizirani tako, da se vedno govori v imenu delavskega razreda, marveč moramo tudi v organizacijskem pogledu omogočiti, da bodo delavci v okviru sindikata sami govorili in razsojali. V samoupravni družbi delavci ne potrebujejo voditeljev, pač pa organizatorje aktivnosti delovnih ljudi samih.«

Tudi delegati na ljubljanski predkongresni konferenci so si bili edini, da se morajo v republiki samoupravni skupnosti, katere najvišji družbeno-politični in samoupravni organ je samostojna republiška skupščina, temu primerno organizirati tudi sindikati, da bodo odgovorneje izrazili nacionalno skupnost, njene posebnosti in interese. Različne kulturne, socialne, gospodarske in druge potrebe morajo sami reševati, upoštevajoč pri tem vse posebnosti. Šele taka statutarna samostojnost, ki neguje vse značilne posebnosti lastnega nacionalnega bitja, je trdno izhodišče za normalno in trajno sodelovanje z vsemi.

ZA ODPRAVLJANJE STROKOVNIH SINDIKATOV

Delegati na predkongresni konferenci ljubljanskih sindikatov so se nato tudi zavzeli za postopno odpravljanje strokovnih sindikatov, ki se v sedanji strukturi močno organizacijsko utrjujejo, predvsem v centralnih odborih. Postajajo majhna »resorsna ministrstva«, se konzultirajo, zastopajo članstvo in si s tem vežejo roke za samostojno delovanje.

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● GORNJA RADGONA

Na zadnji seji občinskega sindikalnega sveta v Gornji Radgoni so razpravljali o gospodarskih gibanjih v občini. Zavzeli so se za pospešeno integracijo nekaterih podjetij v občini. Posebej so obravnavali podjetje Elrad in gostinska podjetja. Menili so, da se razviti integracijski procesi zlasti v elektro industriji, kjer je prišlo do združitve velikih tovrstnih podjetij, nujno morajo odraziti tudi na njihovem področju. Razen tega so občinski skupščini predlagali, da je treba proučiti, kako bi zaposlili 200 ali 300 ljudi, ki že sedaj ali pa v kratkem ne bodo imeli dela.

● SLOVENSKE KONJICE

Člani plenuma ObSS so na svoji zadnji seji razpravljali o gradivu za VI. kongres ZSJ. Največ razprave so posvetili pomenu referendumu in odnosom med sindikatom in organi samoupravljanja v delovni organizaciji.

KB Ljubljana

ŽELITE STANOVANJSKO POSOJILO? DOBITE GA PRI

KREDITNI BANKI IN HRANILNICI LJUBLJANA

TAKO, DA VARCUJETE V TA NAMEN SAMI ALI SKUPNO S SVOJO DELOVNO ORGANIZACIJO

Vključite se tudi vi v namensko varčevanje za stanovanjsko posojilo! Delovne organizacije Z vezo stanovanjskih sredstev pri kreditni banki in hranilnici Ljubljana si pridobite pravico do stanovanjskega posojila. Se bolj spodbudno je združeno varčevanje delavca in delovne organizacije. Delovna organizacija varčuje skupno s delavcem, svojo pravico do posojila pa prenese na delavca, ki odplačuje banki eno samo posojilo! Zahtevajte brezplačna pojasnila in prospekte s pravilniki pri vseh naših poslovnih enotah! Zaupečite nam, pravilno vam bomo svetovali pri reševanju vseh vaših stanovanjskih vprašanj!

Ob zaključku
redakcije

PREDKONGRESNA RAZMIŠLJANJA

Vsi smo sindikat

Zadnje dni junija bo v Beogradu kongres Zveze sindikatov Jugoslavije. Naše organizacije se že nekaj mesecev temeljito pripravljajo nanj. Razprave o tem, kaj naj naši delegati povedo in sklepajo na kongresu, se niso omejevale samo na vodstva; marsikje so tudi člani povedali svoje mnenje, kako naj deluje sindikat, da bi kar najbolj pomagal krepiti samoupravne odnose v naši družbi.

Ko sem se pred nedavnim pogovarjal v Novi Gorici o samoupravljanju in dejavnosti sindikalnih organizacij, so mi pokazali anketo, katere prvi del — se pravi tisti, v katerem so delavci iz Mebla, Iskre, Vozil in Ideala odgovarjali na vprašanja s področja njihove samoupravne prakse — sem že objavil. Tokrat pa bi rad povedal, kaj sodijo anketirani delavci iz teh štirih delovnih organizacij o dejavnosti njihovih sindikalnih podružnic.

Statut Zveze sindikatov določa, da mora biti vsak član obvečen o delu izvršnega odbora njegove sindikalne podružnice. Zato so sodelavci centra za sociološke raziskave v Novi Gorici, ki so organizirali omenjeno anketo po naročilu občinskega sindikalnega sveta, najprej vprašali anketirane, če vedo, kaj delajo njihovi odbori. Samo 13 odstotkov jih je odgovorilo »sem seznanjen« — s delom izvršnega odbora sindikalne podružnice, 43 % je napisalo, da so »deloma seznanjeni«, 35 % pa jih je izjavilo: »nisem seznanjen«.

V obrazložitvi rezultatov ankete je med drugim rečeno: »Ob takem nepoznavanju dela sindikalne podružnice ne moremo pričakovati, da bodo neinformirani člani vplivali na vsebino in oblike dela sindikata. Naloga sindikata namreč ni samo »zaščitništvo«. Sindikalne organizacije bi se morale nenehno angažirati v prizadevanjih za izboljšanje samoupravljanja, nagrajevanja ter za povečanje delovne storilnosti. Te probleme pa izvršni odbori vse pre malo proučujejo, ker večkrat menijo, da so samoupravljanje in drugi problemi v podjetju le stvar vodstvenih in samoupravnih organov. Odbori sindikalnih podružnic se preredko sestajajo pa še taktiraj se o njihovih razpravah seznanjen le ozek krog udeležencev in morda še vodstvo podjetja, medtem ko delavcem pogosto sploh ne povedo, o čem so na sestankih razpravljali in sklepali. Delovanje sindikata pa se tudi ne bi smelo čutiti samo na ravni podjetja, v načelnih ali konkretnih razpravah o problematiki gospodarske organizacije, pač pa bi moral sindikat svojo dejavnost usmeriti tako, da bi videl in poznal slehernega delavca, ki je pomoči, nasveta, zaščite potreben.«

V anketi so tudi vprašali: »Pri kom bi vi iskali zaščito, če bi se vam v delovni organizaciji zgodila krivica?« Odgo-

vorj so naslednji: 43 % — pri direktorju, vodilnih uslužbencih ali neposredno nadrejenih; 24 % — pri funkcionarjih sindikata; 23 % — pri samoupravnih organih; 9 % — izven delovne organizacije; 2 % pri funkcionarjih Zveze komunistov.

Na vprašanje: »Zanima nas, ali vam je sindikat kdaj pomagal, vam svetoval ali vas ščitil pred različnimi nezakonitostmi in samovoljo posameznikov v podjetju, če ste to potrebovali?« 10 % je odgovorilo, da so bili deležni pomoči, nasveta ali zaščite, 19 % jih je zapisalo, da pomoči niso bili deležni, čeprav so jo potrebovali, 63 % anketiranih delavcev pa je izjavilo, da pomoči niso potrebovali, medtem ko jih 8 % ni odgovorilo na vprašanje.

Skoraj vsak tretji delavec je torej iskal ali pričakoval pomoč, nasvet in zaščito pri sindikatu. Le tretjini tistih, ki so se zatekli na sindikat, je podružnica nudila pričakovano pomoč. Zlasti so jo iskali delavci z nižjimi kvalifikacijami, zelo redko pa uslužbenci z višjo izobrazbo.

V obrazložitvi ankete je tudi rečeno:

»V Zvezi sindikatov Jugoslavije ni še dovolj razjasnjeno, kakšno pomoč ali zaščito naj nudi sindikat. Ali je njegova naloga reševanje vseh problemov, težav in konfliktov, v katerih se znajde delavec v proizvodnem okolju, ali pa je njegovo delo omejeno samo na nekatera od teh vprašanj. Jasna razmejitev bi olajšala delo sindikata in odpadlo bi tudi marsikatero negotovanje na njegov račun. V statutu zveze sindikatov je o tej nalogi omenjeno le: ... da stalno spremlja stanje in probleme, s katerimi se človek srečuje v delovni organizaciji, da daje pobudo in predloge organom upravljanja za njihovo reševanje.

Naloga je torej zelo splošno opredeljena in dogaja se tudi, da sindikalne podružnice sploh pozabijo nanjo.

Zaradi preslabe dejavnosti sindikata se je v nekaterih delovnih kolektivih razširilo mnenje, da od sindikata nimamo nobene koristi, le članarino plačujemo in to je tudi vse.«

V anketi so hoteli zvedeti, kaj sodijo o tem problemu delavci štirih največjih novogoriških podjetij. Vprašali so jih, ali bi bili prikrašani, če bi ne bilo sindikalne organizacije v podjetju. Delavci so odgovorili:

16 % — »bil bi prikrašan«, 31 % — »v nekaterih stvarih bi bil prikrašan«, 35 % — »nič bi ne bil prikrašan, ker mi sindikat nič ne pomeni«, 7 % — »bilo bi bolje, če bi ne bilo sindikata«, medtem ko 11 % anketiranih ni odgovorilo na to vprašanje.

Samo 47 % anketiranih bi torej bilo prikrašanih, če bi ukiniteli sindikat v podjetju, kar je dokaj neugodna ocena dejavnosti njihovih sindikalnih podružnic. Takšne razmere po pogojuje predvsem dejstvo, da je le malo članov sindikata informiranih o delu podružnice in sindikalnega vodstva. Največkrat se njihovo članstvo res začne in konča s plačevanjem članarine. Vsa dejavnost organizacije je omejena na odbor, ki poroča o svojem delu le na občnih zborih, med letom pa se redkokdaj posvetuje s članstvom.

Hoteli so tudi zvedeti, kje naj bi bilo težično dela sindikata, katera vprašanja naj bi reševal, da bi zadovoljil potrebe svojih članov.

Polovica anketiranih je zahtevala, da bi se moral sindikat bolj kot doslej ukvarjati z delitvijo osebnih dohodkov in skrbeti za izboljšanje življenjske ravni delavcev. Tako so predvsem sodili delavci, ki so zaposleni v neposredni proizvodnji, kar kaže, da sedanja delitev osebnih dohodkov še ni zadovoljivo urejena in to veliko bolj občutijo delavci, ki so plačani po učinku, kot pa uslužbenci uprav, ki dobivajo plačo. Skoro enako število anketiranih je tudi zahtevalo, da bi moral sindikat bolj ščititi delavce pred različnimi pritiski, nepravilnostmi in grožnjami ter jim pomagati pri delovnih sporih. Iz odgovorov je razvidno, da so ti problemi zelo pereči, da kvarijo odnose v delovnih kolektivih, škodljivo vplivajo na prizadevanja za povečanje delovne storilnosti in za integracijo delavcev v resnični kolektiv. Na tretjem mestu je zahtevala, da bi moral sindikat bolj kot doslej organizirati rekreacijo, prirediti družabne večere in izlete, na četrtem mestu pa želja, da bi sindikat organiziral izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje delavcev.

Teh nekaj podatkov in mnenj iz novogoriške ankete sem zapisal zgolj zato, ker sodim, da se razmere, v katerih delujejo sindikalne organizacije v drugih podjetjih, ne razlikujejo bistveno. Povsod velja stara resnica, da dobro delujejo samo tiste sindikalne podružnice, kjer delavci ne stojijo ob strani in kjer se vodstvo ni zaprlo vase. To pa je tudi osnovno — sindikat smo vsi, ki smo se zavestno včlanili vanj. Kolikor bolj se tega zavedamo, toliko manj je negotovosti v dejavnosti sindikalnih organizacij ali celo vprašanj, če zdaj, ko se je samoupravljanje že tako razvilo, sploh še potrebujemo sindikat. Pa še kako ga potrebujemo, toda delujemo v njem le tedaj, če vemo, zakaj ga imamo.

JANEZ VOLJČ

Tomos vas obvešča

TOMOS USTAVIL NAROČILA SPAČKOV

Zaradi velikega števila naročil za osebne avtomobile Tomos-Citroën 2 CV-A-24 (spaček), ki je te dni doseglo predvideni kontingent, je bila tovarna Tomos s 15. majem 1968 primorana ustaviti nadaljnja naročila za ta vozila. Vsem kupcem, ki bodo po tem datumu vplačali akontacijo za 2 CV-A-24, bo tovarna denar vrnila. Ustavitev naročil velja do preklica.

Pogoji za naročanje osebnih vozil Tomos-Citroën Diana in Ami-6 ter Ami-6-break ostanejo še nadalje nespremenjeni.

VOZILA TOMOS-CITROEN ZA DEVIZE

Interesenti za vozila Tomos-Citroën bodo lahko odslej kupovali ta vozila (razen spačkov) tudi za konvertibilna devizna sredstva. Dobavni rok za vsa vozila je 30 dni od prejema deviznega vplačila. Kupci lahko devizna sredstva nakažejo na račun podjetja MULTIHOLD S. a. r. l., Paris, 9, rue Faubourg St. Honoré, Francija, št. 020.270.881/39 pri Crédit Commercial de France, 103 Avenue des Champs Elysées, Paris 8^e ali na devizni račun podjetja Tomos Koper, št. 501-620-2-1010-32000-10-3478 pri Jugobanki, Ljubljana. Osební avtomobil Diana confort stane 1338,— USA dolarjev, osebni avtomobil 3 CV ADI-6 1439,— USA dolarjev, osebni avtomobil 3 CV AMI-BREAK 1511,— USA dolarjev, kamionet 2 CV AZU pa 1307,— USA dolarjev.

Ustrezni znesek lahko seveda interesenti vplačajo tudi v kateri drugi konvertibilni valuti. Na te devizne cene ni potrebno nobeno dodatno dinarsko doplačilo. Devizna vplačila iz tujine tudi niso vezana na lastništvo osebnega deviznega računa. Interesenti lahko vplačajo neomejeno število vozil.

Vse dodatne informacije lahko dobijo interesenti od podjetij MULTIHOLD, Paris, Tomos, Koper ali pri jugoslovanskem zastopniku MULTIHOLDA, podjetju ASTRA, Zagreb, Gajeva 5.

TEKSTILCI BIJEJO
PLAT ZVONA

(Nadaljevanje s 1. strani)

nost lahko pokrila vse zaloge in terjatve. Zavoljo tega tudi ni nič čudnega, da je znašal lanski indeks porasta obveznosti do dobaviteljev kar 367.

IN MOŽNOSTI ZA RAZVOJ, ZA NADALJNJO MODERNIZACIJO?

Stopnja sposobnosti delovnih priprav — ali njihove neodpisane, ko tudi pravimo — je znašala ob koncu l. 1965 31,4 odstotka, predlani 26,7, lani pa samo še 22,1 odstotka. Najbolj zastarele delovne priprave imata Otiški vrh — neodpisano 7,8 odstotka — in Mariborska tekstilna tovarna — neodpisano 9,3 odstotka; najboljšo opremo pa ima BT Vižmarje — neodpisano 52,5 odstotka — in Tovarna dekorativnih tkanin Ljubljana — neodpisano 49,7 odstotka.

Da se ne bi preveč utrujali s številkami, samo: podatki o poslovanju in gospodarjenju v bobažni industriji za letošnje prvo tromesečje so še poraznejši.

Spričo tako tako težkih, ne zaostrenih, prej diskriminatornih pogojev gospodarjenja, spričo tako poslabšane uspešnosti poslovanja, predvsem v bobažni industriji, tudi ni mogoče govoriti o kakršnikoli možnosti, da bi se ta dejavnost lahko modernizirala, kar je še posebej nujno ob takšni stopnji izrabljenosti delovnih naprav. Spričo vsega tega tudi ni mogoče storiti kaj drugega kot pritrčiti mnenju, da pretežni del te industrije doživlja težko agonijo.

Pa se lahko zadovoljimo z odgovorom: reševali bomo, ko bomo utegnili!

KAJ PRAVZAPRAV ZAHTEVAJO SLOVENSKI TEKSTILNI DELAVCI?

Naj na kratko obnovimo nekatere njihove pomembnejše zahteve, ki so kljub objubam z najvišje ravni še vedno samo zahteve.

● takoj sprejeti devizni režim, da bodo delovne organizacije vedele, s kakšnimi sredstvi lahko računajo iz globalne devizne kvote in da devizna sredstva iz tega vira ne bodo več odvisna od osebnih znanstev in dobre volje uradnikov v zvezni upravi;

● izpopolniti sedanjí izvožno-uvozni režim in postopoma odpraviti privilegirano, saj nekatera podjetja dobe za 1 dolar izvoza celo 13 dolarjev za uvoz;

● ker je izvoz na konvertibilno področje gospodarsko nujen, a je spričo obremenitve industrije z družbenimi dajatvami, spričo izredno skromnih možnosti za modernizacijo in za znižanje proizvodnih stroškov, visokih zaščitnih carin na tujih tržiščih povezan z nezadovoljivo akumulacijo, naj bi izvoz pospešili s sistemom izvoznih premij;

● odpraviti popolnoma anarhičen uvoz blaga široke potrošnje, saj podatki izpričujejo, da je bilo lani iz celotne glo-

balne devizne kvote v višini 83 milijonov dolarjev uvoženega blaga za široko potrošnjo za 57 milijonov dolarjev. In kljub temu, da uvoz tekstila ni intervencijski ukrep, saj domača industrija presega domače potrebe, cene pa so izpod cen na tujih tržiščih, uvoz tekstila znatno narašča in je bil samo v letošnjem prvem tromesečju že za 57 odstotkov višji od lanskega uvoza v tem času!

PA SINDIKATI?

Sindikati v celoti podpirajo te zahteve tekstilnih delavcev, podpirajo prizadevanja republiške skupščine in republiške zbornice, da se čimprej razreši težaven položaj tekstilne industrije. Svet za tekstilno, obutveno in usnjarsko industrijo pa je sprejel tudi nekatere konkretne napotke za akcijo: da informira o problemih tekstilne industrije in stališčih za njih razrešitev republiški sindikalni svet in centralni odbor tega strokovnega sindikata, da bodo delegati spregovorili o problemih tekstilne industrije na VI. kongresu jugoslovanskih sindikatov, da bodo sindikati prek poslancev v zvezni skupščini zastavili poslansko vprašanje o deviznem režimu za tekstilno industrijo in — če bo potrebno — zahtevali v gospodarskem zboru razpravo o problemih tekstilne industrije.

Ker pa ne bijejo samo tekstilci plat zvona, ker tudi njim bije plat zvona, ker je v. dobri meri odvisno uspešnejše gospodarjenje v tekstilni industriji tudi od prizadevanj delovnih organizacij samih, so sindikati izrekli vso podporo nekaterim predlogom in stališčem republiške gospodarske zbornice in poslovnega združenja, o tem delu razgovora pa več v prihodnji številki našega lista.

S. B.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Imam približno 30 arov zemlje, in sicer travnik v vasi, kjer stanujem. Ta travnik je sedaj postal stavbno zemljišče. Rad bi vedel, ali mi lahko ta travnik odvzamejo ter naredijo iz njega zazidalno površino ter na kakšen način se v tem primeru določi odškodnina? Č. N. — TRZIC

Po določilih zakona o razlastitvi je vaša zemlja ob pogojih, ki jih določa zakon, mogoče razlastiti, in kolikor se na tem področju predvideva stanovanjska ali kakšna druga gradnja. Odškodnina za tako odvzeto nepremičnino se praviloma določi v gotovini. Lastnik nepremičnine pa lahko predlaga, kolikor gre za kmetijsko površino in je kmet, da se mu namesto razlašene dodeli druga nepremičnina. Pri določanju odškodnine je treba oceniti korist, ki jo daje nepremičnina, vlaganje vanjo, tržno ceno in druge okoliščine. Višina odškodnine se določi s sporazumom, če pa do sporazuma ne pride, jo določi sodišče.

M. STUPAN

VPRAŠANJE: V drugi polovici letošnjega leta namera vam iti v pokoj, ker bom takrat dopolnil 40 let delovne dobe. Zanima me, če še velja zakon, po katerem znaša pokojnina za 40-letno delovno dobo 85 % pokojninske osnove, kako se izračuna pokojninska osnova in kako se valorizira osebni dohodek iz prejšnjih let.

D. J. — KRANJ

Čl. 34 temeljnega zakona o pokojninskem zavarovanju določa, da se pokojnina odmerja od pokojninske osnove in je odvisna od pokojninske dobe ter lahko znaša največ 85 % pokojninske osnove. To višino pokojnine doseže zavarovanec s 40 leti, zavarovanka pa s 35 leti pokojninske dobe.

Po spremenjenem členu 30 omenjenega zakona (Uradni list SFRJ, št. 54/67) se za pokojninsko osnovo jemlje povprečen znesek osebnih dohodkov, po katerih je bil zavarovanec zavarovan v katerikoli zaporednih 5 letih zavarovanja v zadnjem obdobju 10 let zavarovanja ali v katerikoli zaporednih 10 letih zavarovanja. Vendar se upošteva tako izračunani povprečni znesek osebnih dohodkov za pokojninsko osnovo največ do zneska,

ki ga tvori povprečni mesečni znesek osebnih dohodkov v zadnjih dveh letih zavarovanja, iz katerih so bili vzeti osebni dohodki za izračun pokojninske osnove, povečan za 5 %. Osebni dohodki iz teh zadnjih dveh let zavarovanja se jemljejo v nominalnem znesku, osebni dohodki iz prejšnjih let zavarovanja pa se valorizirajo na raven osebnih dohodkov iz koledarskega leta pred zadnjim letom zavarovanja, iz katerega je bil vzet osebni dohodek za izračun pokojninske osnove.

Za leto zavarovanja se šteje le tisto koledarsko leto, v katerem je zavarovanec prejel osebni dohodek najmanj za 6 mesecev zavarovalne dobe.

Ce boste uveljavili pravico do pokojnine v drugi polovici leta 1968, se bodo vzeli za izračun pokojninske osnove tudi osebni dohodki iz leta 1968. Osebni dohodki iz zadnjih dveh let (1967 in 1968) se bodo vzeli takšni, kakršni so, osebni dohodki iz prejšnjih let pa se bodo valorizirali na raven iz leta 1967 in sicer osebni dohodki iz leta 1966, 1965 in 1964 po valorizacijskih količnikih, ki jih šele bo določila skupščina republiške skupnosti socialnega zavarovanja v letošnjem letu glede na raven osebnih dohodkov v letu 1967. Povedano velja seveda le za primer, če boste zahtevali, da se vam izračuna pokojninska osnova na podlagi osebnih dohodkov iz zadnjih 5 let zavarovanja.

M. VEHOVEC

KUPON za pravno
posvetovalnico DE

V TRBOVELJSKI OBČINI:

VEDNO VEČ MLADOLETNIH PRESTOPNIKOV

V večjih mestih in industrijskih središčih, med katerimi sodijo tudi Trbovlje, od 1960. leta vedno bolj narašča mladoletno prestopništvo.

Kali te moralne »boleznine« mladi, ki se ponavadi prične s pobegom od doma, tiči v neurejenih družinskih razmerah. Prepričani med starši, alkoholizem staršev, grdo ravnanje z otroki, strah pred kaznijo zaradi slabih ocen — vse to mladino notranje razdvaja, jo odtuja od doma, dokler je nekoga dne popolnoma ne odtuji... Ko se brez denarja in strehe znajde v tujem kraju, zaide v družbo sebi enakih,

toda moralno že iztirjenih mladincev — in od tod vodi njihova pot samo še navzdol.

V zadnjih petih mesecih je v trboveljski občini poglobilo od doma sedemnajst otrok, iz vzgojnih zavodov pa osem — vse preveč, da bi občinska skupščina in družbeno-politične sile ostale ravnodušne do tega in prepuščale problem kadrovske šibkim organom socialnega varstva, ki se ukvarjajo predvsem s kurativno, ne pa s preventivno.

Ce bi socialna služba pravočasno intervenirala ter poskrbela, da bi vzgojno in moralno ogroženi otroci prišli v

bolj zdravo okolje — v rejništvo ali v vzgojno varstveno ustanovo, če bi za takšno mladino uredili celodnevno varstvo v šolah, jo pridobili in navdušili za šport, bi verjetno občinska skupščina ne porabila vsako leto več proračunskih sredstev za varstvo moralno in vzgojno zanemarjenih otrok v zavodih. Od 1963. leta do zdaj je ta vsota porasla z malo manj kot 6 milijonov S-din na 19 milijonov v letošnjem letu.

Potencialna nevarnost, da v prihodnje še več otrok moralno zdrsne, se po prehodu na spremenjen delovni čas in

zaradi premajhne zmogljivosti otroških varstvenih ustanov še povečuje. Veliko otrok varujejo starejši bratje in sestre ali pa nihče...

Zaposlovanje naših delavcev v tujini povečuje otroško varstveno problematiko. Od 186 občanov, ki so odšli po svetu za kruhom, doma pa pustili 216 otrok bodisi ženam ali možem, bodisi starim staršem, drugim sorodnikom ali tujim družinam, nekateri ne pošiljajo dovolj denarja za njihovo preživljanje. Izmed teh otrok jih je kar 36 vzgojno zanemarjenih, dva pa sta celo prestopnika.

Otroke pa tepe še naraščajoča nezaposlenost staršev. Med odpuščenimi delavci, ki niso spoštovali delovne discipline, so tudi očetje več neprekrbljenih otrok... Delovne organizacije se branijo mater samohranilk, ker dvomijo, da bi ob težavnih osebnih vprašanjih bile tako produktivne kot drugi delavci. Nezaposelnih samohranilk je že 28, vse tegebo nezaposlenosti pa občuti tudi njihovih 37 otrok.

Na občinskem svetu za socialno varstvo se oglašajo vsi dan več mladincev in mladink s končano osemletko; otroci s telesnimi in duševnimi motnjami, matere samohranilke prosijo za delo, za pomoč. Odgovor pa je skoraj vedno enak: praznih delovnih mest ni, denarja za podpore ni...

Medobčinski sindikalni odbor Zasavje in občinski sindikalni svet Trbovlje sta med pripravami na VI. kongres ZSJ obravnavala tudi to bolečo problematiko, ki terja poleg večjega števila poklicnih in prostovoljnih socialnih delavcev in varstvenih ustanov koordinirano akcijo kadrovske močnejše socialne službe na sedežu občine ter vseh družbeno-političnih dejavnikov, da socialno najbolj ogroženi otroci pridejo v varne roke in da mladinsko prestopništvo ne bi naraščalo tudi zavoljo tega, ker njihovih staršev ne dobijo dela, ne redne denarne pomoči.

MARIOLA KOBAL

● CELJE:

Glas za samostojnejšo politiko

Kot smo poročali že v prejšnji številki našega lista, so sindikati v Celju že razpravljali o nadaljnjem razvoju sindikatov. V tej svoji razpravi pa so dali svoj glas za samostojnejšo politiko sindikatov na vseh ravneh in še posebej v sindikalni podružnici.

Res, marsikdo še vedno misli, da so samoupravni odnosi v našem družbenem življenju negiralni potrebo po delovanju sindikatov. A bržčas ni nič manj tistih, ki trde in dokazujejo, da sindikat ne dela tam, kjer se samoupravljanje še ni uveljavilo in razvilo.

Predstavniki sindikatov v Celju menijo drugače. Po njihovem je sindikat slab, neaktiven in brez vpliva tam, kjer se je pustil potisniti v sfero potrošniških odnosov, kjer sindikalna vodstva mislijo, da so proizvodni odnosi nekaj, v kar sindikati ne bi smeli posegati. In nasprotno: dosedanje izkušnje razkrivajo, da so sindikati najmočnejši, najbolj vplivni in da med članstvom uživajo največji ugled tedaj, kadar s svojo dejavnostjo posegajo v celoten splet družbenih odnosov, torej tudi proizvodnih odnosov in tudi delitvenih, ali kot pravimo, potrošniških odnosov. In če je naloga sindikatov tudi v prihodnje idejno in politično vplivati na presnavljanje odnosov, potem gre tudi v prihodnje za njih celoviti vpliv.

To je osnovna smernica, ki bi jo po mnenju celjskih sindikatov moral jasno opredeliti prav VI. kongres jugoslovanskih sindikatov.

Vplivnost in učinkovitost prizadevanj sindikatov pa je seve odvisna tudi od nekaterih drugih razlogov. V pravi celjskih sindikatov je bila ob tej temi nekajkrat omenjena učinkovitost dela sindikalnih forumov in ne-učinkovitost sindikata v osnovnih organizacijah. Od tega trditev, da so danes sindikati bolj forumska kot masovna delavska organizacija, da forumi svoja stališča zelo radi pripisujejo članstvu, medtem ko članstvo o njih zve šele tedaj, ko so bodisi že sprejeta bodisi ovržena.

Ne gre za to, da bi se zdaj zavzemali, da je treba delo v forumih omrtviti, ga postaviti na stranski tir, pristavljajo v Celju. Bolj gre za to, da se poslej sindikalni forumi tesneje povežejo s članstvom, da sindikalna vodstva na vseh ravneh zasnujejo samostojno politiko, ki pa mora odražati hotenja članstva, ki ga ta forum predstavlja. Ne samo, da bo v tem primeru aktivnost sindikatov v njegovih problemih, samo na tej osnovi se bo tudi lahko izoblikovala družbeno politična odgovornost sindikalnih delavcev.

Odgovornost, o kateri danes še vedno bolj razpravljamo, kot pa je v resnici uveljavljena.

In spet je res — pristavljajo v Celju — da take samostojne politike v sindikatih, še posebej pa velja to za sindikate v delovnih organizacijah, marsikdaj sploh nismo sposobni izoblikovati. Največkrat je zato ne, ker smo kadrovsko politiko, zlasti velja to za sindikate v delovnih organizacijah, skorajda povsem zanemarili. Samostojne politike sindikata kot družbeno politične organizacije namreč ne more biti niti tedaj, kadar upravno vodstvo delovne organizacije izbira sindikalno vodstvo, niti je ne more biti tedaj, kadar vodstvo, ki mu poteka mandat, izbira novo vodstvo, pri čemer je vloga članstva v obeh primerih samo v tem, da formalno dviga roko v potrditev predloga.

Zato menijo v Celju, da bi se na kongresu sindikatov veljalo temeljito pogovoriti med drugim tudi o tem, kako demokratizirati kadrovske politiko v sindikatih, kakšne kriterije in pogoje izoblikovati pri kandidaturi in izbiri sindikalnih aktivistov. S. B.

TRGOVINA V AJDOVSKI OBČINI POD DROBNOGLEDOM SINDIKATOV

Bolnik, ki je potreben zdravljenja

Več kot dve milijardi S-din letno »zapravijo« občani iz ajdovske občine v krajih izven občinskih meja

Verjetno se je v ajdovski občini zgodilo prvik, da se je nekdo v občini — v tem primeru občinski sindikalni svet ob pomoči občinskih strokovnih služb — tako temeljito lotil problematike trgovine na njihovem območju. Za tako tehtno obravnavo tovrstne problematike pa se ajdovski sindikati niso odločili tjavdan, marveč jih je do tega privedlo spoznanje, da prav dobro organizirana trgovina na njihovem izrazitem turistično prehodnem področju lahko pomeni za gospodarstvo in življenjski utrip občine pomemben vir dohodkov.

In če bosta domači trgovski podjetji vsaj del zaključkov s tega posveta tudi upoštevali, potem bo nedvomno kmalu storjen korak naprej v razvoju ajdovske trgovine, ki po mnenju članov plenuma doslej ni bila na najboljši poti.

ZAKAJ DENAR ODEKA IZ OBČINE?

Obširna analiza o trgovini v občini Ajdovščina, ki jo je pripravila pristojna strokovna služba občinske skupščine, je v marsičem razgrnila slabosti trgovine v komuni, razkrila pa je tudi nekatere zelo perspektivne rešitve iz sedanjih razmer. Analiza in tudi razprava večine članov plenuma pa sta enoglasno potrdili, da so trgovine v občini premalo založene, zaradi česar ljudje iz Ajdovščine in drugih krajev občine raje nakupujejo v Novi Gorici in v Postojni, celo v Ljubljani in v sosedni Italiji. Kot dokaz temu naj navedemo, da je kupna moč prebivalcev v občini Ajdovščina lani znašala več kot 7,5 milijarde S-din, da pa so občani od tega »zapravili« izven občine dobri 2 milijardi S-din.

Odgovor na vprašanje, zakaj denar odeka iz občine, smo že povedali: predvsem zaradi slabe izbire blaga in skromne založenosti domačih trgovin. Seveda pa je treba kot delno opravičilo trgovine k temu takoj dodati: tudi če bodo trgovine v ajdovski občini odlično založene, bodo prebivalci še kupovali blago v krajih izven občinskih meja, nedvomno pa v mnogo manjši meri, kot se to dogaja sedaj.

LE NAPREDEK...

Neobjektivno bi bilo, če bi samo kritizirali ajdovske ali vipavske trgovce. V mejah možnosti se namreč tudi ti trudijo, da bi trgovino izboljšali, predvsem pa, da bi vsestransko zadovoljili domače potrošnike. Da pa je ajdovska trgovina v zares težavnem položaju, so predstavniki obeh trgovskih podjetij, to je »Hublja« iz Ajdovščine in Trgovskega podjetja iz Vipave, navedli nekaj upoštevanja vrednih razlogov.

V prvi vrsti gre za slabo materialno bazo in nizko akumulativnost trgovine na tem področju. Predstavniki trgovskega podjetja »Hublja« je med drugim navedel, da je njihovo podjetje še pred štirimi leti akumuliralo komaj tri milijone S-din za sklade in da danes ob vseh prizadevanjih za boljše go-

dovščini odprli tudi nekaj specializiranih trgovin.

»Toda dodati moram,« je dodal predstavnik trgovskih delavcev, »da so potrošniki v Ajdovščini že zelo zahtevni. Imamo na primer tri specializirane trgovine s čevlji, pa naši občani kljub temu še niso povsem zadovoljni z izbiro čevljev v teh trgovinah in jih raje kupujejo drugje...«

ALI JE REŠITEV?

Vse omenjene objektivne in tudi subjektivne težave silijo ajdovske in vipavske trgovce, da v najkrajšem času poiščejo takšno rešitev, ki bo zagotovila intenzivnejši razvoj trgovine na tem območju.

Samo kaj?

Prva možnost, da bi združili obe trgovski podjetji, to je ajdovsko in vipavsko, ne pride v poštev, saj bi združili dva rezeva in po starem pravilu dobili še večjega rezeva, če se lahko tako izrazimo. Zaradi tega se ajdovski in vipavski trgovci ogrevajo za združitev z večjim groistično-detajlističnim trgovskim podjetjem. Takšno podjetje pa sta v Novi Gorici in v Postojni. Ta možnost je še najbolj realna in zato najbolj sprejemljiva, so menili člani plenuma. Katero bo to podjetje, za zdaj niti ni toliko pomembno vprašanje. Bolj pomembno je to, da se trgovci in vsi družbeno politični dejavniki v Ajdovščini izrekaajo za takšno rešitev.

M. Z.

...v jugoslovanskih sindikatih

Srbija

ZGOVORNI ODGOVORI

V trgovskem podjetju »Beograd« v Beogradu je bila izvedena priložnostna anketa o tem, kako so delavci, člani sindikata, obveščeni o dejavnosti svoje organizacije. Od 2200 zaposlenih, ki so vključeni v dvanajstih sindikalnih podružnicah, je na tri vprašanja odgovorilo 20 prodajalcev in prodajalk iz treh beograjskih trgovskih hiš tega podjetja. Število anketiranih je sicer premajhno, da bi lahko odgovore posploševali, čeprav tudi tolikšno število anketirancev že lahko pomeni signal.

Vprašanja v tej anketi so se glasila:

- Ali veste, kdo je predsednik sindikalne podružnice v vašem podjetju?
- Katerega od sklepov ali katere akcije sindikalne organizacije se spominjate?
- Ali sodite, da ste dovolj seznanjeni z delom sindikalne organizacije v podjetju?

Na prvo vprašanje je trinajst od dvajsetih anketirancev izjavilo, da ne vedo, kdo je predsednik sindikalne organizacije v njihovem podjetju, trije med temi pa so pripomnili, da vedo, kdo je predsednik sindikalne podružnice v njihovi delovni enoti. Na drugo vprašanje je 19 anketiranih članov izjavilo, da je skrb za ljudi najpomembnejša oblika dejavnosti sindikata v podjetju. Pohvalili so prizadevanja sindikata pri organizaciji izletov, pozornost sindikata do obolelih članov kolektiva, pohvalili so pomoč sindikata, ki jo daje tistim, ki jo pač potrebujejo. Samo eden izmed vseh anketiranih pa je dejal, da je bilo prizadevanje sindikata odločilno pri integraciji trgovskih hiš v enotno podjetje. Na tretje vprašanje pa je 11 anketirancev odgovorilo, da niso dovolj seznanjeni z dejavnostjo in z akcijami sindikata.

NAPOTKI ZA KONGRESNO RAZPRAVO

Crnagora

Na nedavnem občnem zboru republiškega odbora sindikata delavcev industrije, rudarstva, gradbeništva in kmetijstva Crne gore so nekateri člani zelo odkrito izrekli svoje poglede in pripombe na predkongresno gradivo, na delitev dohodka in pogoje poslovanja. Naj nekatere med njimi na kratko povzamemo:

Predstavnik Železarne »Boris Kidrič« iz Nikšića: Zame je važnejša predkongresna razprava kot sam kongres. Na kongresu ni nikoli dovolj časa, da bi si lahko vse povedali. Zato pa bi morali zdaj toliko več razpravljati o delitvi dohodka in o pogojih gospodarjenja. Zdad bi morali oceniti, do koga je reforma sogla in do koga ne, kaj je to nezasuženi dohodek. Zakaj temu današnjemu občnemu zboru ne prisostujejo predstavniki republiškega izvršnega sveta, občinskih skupščin in bank? Železar v naši železarni ima 76.000 S-dinarjev mesečnega osebnega dohodka. Tako nizkih osebnih dohodkov verjetno nimajo v nobeni drugi železarni.

Predstavnik volnarskega kombinata v Bijelom polju: Osebnih dohodkov so pogosto odvisni od tega, v katerem podjetju delavec dela. Ne pa tudi od tega, kako delavec dela. V nekem podjetju prejema inženir 80.000 S-dinarjev osebnega dohodka, v drugem pa petkrat več, čeprav ta petkrat višji osebnih dohodek ni posledica njegovih prizadevanj.

Predstavnik gradbenih delavcev: V nekaterih podjetjih zadostuje samo poteza s svinčnikom, pa si zagotovo milijone. V cestnem podjetju, v mestnem vodovodu, v stanovanjskem podjetju, v PTT podjetju na primer samo napišejo zahtevo za zvišanje cen in jo predlože občinski skupščini, ki po navadi brez posebnih pomislekov tako zvišanje tudi odobri. Tako se natečejo milijoni brez posebnega prizadevanja teh kolektivov. Tudi to je tema za razpravo na kongresu jugoslovanskih sindikatov.

Bosna in Hercegovina

TUDI LETOS NA ODDIH

V rudniku Kreka so že vsa leta doslej posvečali posebno pozornost rekreaciji rudarjev in še posebej njihovemu letnemu oddihu. V skladu z vsakokratnimi finančnimi možnostmi so vsako leto pošiljali na brezplačen oddih tudi določeno število delavcev. Tako je samo lani 400 rudarjev in drugih delavcev iz Kreke letovalo na stroške kolektiva.

Tudi za letos so v rudniškem odboru sindikata že pripravili podrobnejši program, kako bodo letovalo njihovi rudarji. Ker pa je rudnik lani odprodal preveč luksuzno in zato za rudarje tudi nedostopno letovišče v Buđvi, so se odločili v počitniški skupnosti v Gradcu na moru najeti 50 ležišč, ki bodo — upoštevaje regres, ki ga bodo dobili rudarji za svoj oddih — vse-kakor pristopnejša. Zato tudi v Kreki pričakujejo, da se bo letos bistveno povečalo število rudarjev, ki bodo preživeli letni oddih ob morju.

za prijetno osvežitev - KOLOY'S

ZVEČILNI GUMI

v treh izbranih okusih

• POGOVOR Z UPRAVLJAVCI • POGOVOR Z UPRAVLJAVCI • POGOVOR Z UPRAVLJAVCI • POGOVOR Z UPRAVLJAVCI • POGOVOR Z

IZKUŠNJA, KI BI JO KAZALO POSNEMATI

Referent za osebne dohodke je prav gotovo nevsakdanje delovno mesto. Kakšne so njegove dolžnosti, kakšen je opis njegovega delovnega mesta, tega tudi FRANC GRABROVEC ni natanko vedel pred tremi leti, ko so ga javili v redno delovno razmerje v Kmetijskem kombinatu Ptuj, najprej kot analitika za osebne dohodke, potem pa kot referent.

»Kmetijska zadruga se je odločila za takšno delovno mesto po spoznanju samoupravnih organov, da izdajo v kolektivno za osebne dohodke velike vsote, vendar hkrati niso prepričani, da so ta sredstva pravilno razdeljena med delavce,« se spominja Franc Grabrovec. »Ugotoviti bi bilo torej potrebno, ali se po delovnih enotah ravna po obstoječih pravilnikih in merilih in kaj sodijo nasploh o delitvi osebnih dohodkov. S to nalogo sem načel veliko delo, ki smo ga potem z združenimi močmi v kombinatu opravili: na osnovi analitične ocene delovnih mest je bilo potrebno zasnovati tak sistem, ki bo zagotavljal delitev po vloženem delu. Dotedenji sistem je bolj spominjal na neke vrste rangiranje delovnih mest in razumljivo je, da je vseboval veliko subjektivnih ocen.«

Brez osebnih izkušenj pri tem delu, brez dobrih zgledov v praksi, je bilo to delo težko pravilno zastaviti.

»Prebral sem na kupe teoretskih razprav, domačih in tujih priznanih avtorjev o ekonomskih merilih za delitev osebnih dohodkov, proučeval sem organizacijo podjetja in sistematizacijo delovnih mest v domačem podjetju. Potem se mi je nekega dne odprla možnost za bolj sistematično delo.

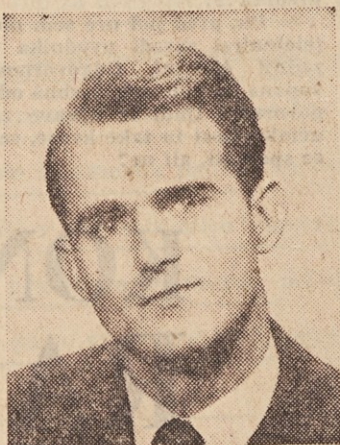
Strokovni sodelavec pri Zavedu za ekonomiko v Murski Soboti je že napravil za neko podobno delovno organizacijo analitiško oceno delovnih mest in zasnoval osnovo za izdelavo sistema delitve osebnih dohodkov. Povabili smo ga v našo delovno organizacijo in z njegovo pomočjo smo po enem letu dobera analizirali delovna mesta in jih tudi ocenili.«

Kmetijski kombinat Ptuj je zelo razvejana delovna organizacija z raznoliko proizvodnjo. Poleg kmetijskih delovnih enot, te so najštevilnejše, imajo pod svojo streho tudi farmo bekonov, gozdarstvo, obrat za združeno kooperacijo, klavnico z mesninami, mizarstvo, mlekarstvo, tehnoservis in seveda tudi skupne službe. Vseh enot in obratov je 24. Prav to je najbolj zaposlilo strokovne delavce, ko so ocenjevali delovna mesta.

»Pomagali smo si s komisijami po delovnih enotah, jim dali pismena navodila in osebno pomoč. Iz delovnih enot se je potem zlilo v skupni zbirnik približno 790 ocenjenih delovnih mest. Nato smo jih seveda usklajali in končno uzakonili 520 delovnih mest. Delovna mesta smo ocenjevali po demokratičnem postopku, vendar smo pri tem strogo pazili, da bi osebne pritožbe in želje uravnali še vedno po sistemu, kot ga je postavila strokovna skupina. Meril za oceno je bilo 16, glavna pa so bila štiri: znanje, ki ga terja delovno mesto, odgovornost, delovni napor in pogoji dela. Vsako merilo je izraženo v točkah in zbir točk je pomenil skupno oceno delovnega mesta. Zanimivo je, da je po končnih razpravah in usklajitvi različnih mnenj in stališč,

bila odgovornost med vsemi merili najvišje ocenjena. Na osnovi tako ocenjenih delovnih mest smo izdali vsem delavcem odločbe.«

Vsak sistem delitve po delu, če je dobro postavljen, mora odražati osebno in kolektivno zadovoljstvo in zato večje delovne učinke.



FRANC GRABROVEC, pravnik

»Vsak delavec je po vročitvi odločbe dobil pravilen občutek, da je pomemben v delovni organizaciji, občutek sigurnosti in v veliki večini vero v pravično vrednotenje njegovega dela.« pripoveduje tovariš Grabrovec. »Skupno število točk smo preračunali v ure. Norme za urno delo smo že poznali. Vsak presežek norme je seveda povečeval posameznikom število točk. Tako ima vsakdo zagotovljeno spoštbudo za večji delovni učinek.«

Navzlic še tako dobremu gospodarjenju se v kmetijstvu ni mogoče ogniti v sleherni delovni enoti izgubam. Pogosto so že objektivni pogoji,

na primer v poljedelskih delovnih enotah, rodovitnost zemlje itd., ovira za ekonomsko proizvodnjo. Večkrat je bila to nepravilna kazen za delavce, ki so delali v takšnih pasivnih delovnih enotah. Njihovi osebni dohodki so imeli malo skupnega z delitvijo po delu. V Kmetijskem kombinatu v Ptuj so izdelali pravilnik o delitvi dohodka, kot je pripovedoval tovariš Grabrovec, ki je na osnovi meril dokaj natančno meril upravičenost izgube prizadetih delovnih enot. Izgubo so potem pokrivala donosne delovne enote. Tako je bilo mogoče dokaj objektivno določiti tudi planski dohodek delovne enote. V zadnjem času pa so napravili v Kmetijskem kombinatu glede formiranja dohodka izdaten korak naprej.

»Vse kmetijske delovne enote naj pomenijo neke vrste rizično skupnost,« povzema najnovejše poslovne ukrepe kombinata Franc Grabrovec. »Znotraj dejavnosti bodo laže in bolj objektivno ugotavljali kdaj nastaja v posamezni delovni enoti izguba iz objektivnih, kdaj pa iz subjektivnih vzrokov. V poslovanje posameznih kmetijskih delovnih enot se torej ne bi več vtikale nekmetijske delovne enote. Vso poslovno politiko smo tako obrnili. Prej so delovne enote gradile po dohodku, zdaj pa bo njihov največji interes ustvariti čim večji ostanek dohodka. Po ekonomski formuli, po posebnem ključu bo lahko namreč v delovnih enotah živelati osebne dohodke le, če bodo ustrezni deleži namenili tudi v sklade. Nič več se ne bo mogoče zanašati na skupno sklado. Tako ne bo mogoče mimo večje produktivnosti povečevati osebnih dohodkov.«

Kozerija



PISE: JANEZ VOLJC

Dolgem potoku priredijo vsako leto direktorski bal. Res je, da imajo v tej komuni samo tri direktorje, toda to jih prav nič ne moti; na bal pridejo vsi njihovi pomočniki in šefi oddelkov in strokovnjaki peresa iz uprav ter njihovi znanci, prijatelji in sorodniki. Navadno se jih zbere toliko, da morajo v gostilni »Pri veselem samoupravljavcu« najeti za tisti dan honorarne natakariče.

Tako je bilo tudi letos — drugo nedeljo v februarju.

Teden dni poprej mi je predsednik pripravljalnega odbora dolgočastnega direktorskega bala poslal naslednje vabilo:

»Dragi tovariš, vabim vas, da se udeležite naše osrednje družbeno rekreacijske prireditve, ki bo dne ... Za jedajo in pijačo je preskrbljeno. Dobro voljo prinesite s seboj.«

Spodaj pa je z roko pripisal:

»Ker ste v svojem zadnjem članku pisali, da v naši komuni sploh ne poznamo rekreacije, vas prosim, da se prireditve zagotovo udeležite in spoznali boste svojo zmožnost.«

Tako se je zgodilo, da sem drugo nedeljo v februarju sedel v gostilni »Pri veselem samoupravljavcu« med elito dolgočastnega samoupravne družbe in se rekreiral. Očitno je bilo, da so se udeleženci te

do, da vodilnih kadrov ni moč nagrajevati po učinku.«

»Moji delavci so boljši,« je trmoglavil direktor »Ditkova«, »in to lahko tudi dokazem. Ne samo, da se niso uprili načinu nagrajevanja, ki je pri nas prav takšen, kot pri tebi; moj delavski svet je celo sklenil, da bo vsake tri mesece še posebej nagrajeval upravo in organizatorje proizvodnje.«

»Seveda je sklenil,« se je razhudil direktor »Kopotama«, »ker ste mu dovolili, da hkrati nagrajuje tudi svoje člane. To je korupcija. Jaz pa še nikogar nisem podkupil, da bi me imel rad.«

Torej trdiš, da imajo mene radi zaradi tistih nagrad. To je kleveta in če ne vzameš nasedo nazaj ...

Direktorski bal

zanimive rekreacije ravnali po naročilu, naj dobro voljo prinese s seboj, tamkaj pa so ji pridno dodajali zlato rebulo in rumeni muškati, iz česar je nastala dokaj glasna kombinacija petja, vriskov in huronskega smeja ter sploh vsega, kar sodi na takšno prireditev.

Potlej pa so se direktorji sporekli in vsa gostilna je onemela.

Je že tako, da se Slovenci ne moremo zabavati, če ne govorimo o delu, in ko ga imamo nekaj pod kapo, se hvalimo. To je staro pravilo, katerega vrednost se je morda izkazala tudi na dolgočastnem balu.

Začelo se je s čisto preprosto ugotovitvijo direktorja »Kopotama«, da so njegovi delavci dobri. Zasanjano je upiral oči v nevidno točko na stropu in govoril:

»Recite kar hočete, toda moji delavci so notranje dobri. So kot veliki otroci, potrebujejo trdo roko, s tem pa še ni rečeno, da bi bili slabi.«

Direktor »Ditkova«, ki ni mogel zaostajati za svojim kolegom, je dejal:

»Če so tvoji dobri, so moji še boljši.«

Direktor »Popoimpa« pa je oba svoja predgovornika položil v koš z izjavo:

»Toda moji so najboljši.«

In so se udarili.

»Imam jih v temle prstu,« je ihtavo zatrjeval direktor »Kopotama« in pomignil z mezinco, »in vem, kaj trdim. V drugih podjetjih bi že zdavnaj zahtevali, naj tudi upravo in organizatorje proizvodnje plačujejo po učinku na njihovih delovnih mestih, pri nas pa se doslej še nihče ni javno izrekel proti sedanjemu načinu delitve osebnih dohodkov. Zakaj, vaju vprašam? Ker ve-

»Kar mirna bošita,« se je oglasil direktor »Popoimpa«, »kajti moji delavci so boljši, kot vajini najboljši. Dal sem jim 80-odstotne plače, pa jim sploh povedal nisem, zakaj, in so vsi vzeli kverve; nihče ni nisil vrgel nazaj, kot berem, da se dogaja v drugih podjetjih. Poizkusita še vidva in uridela bosta, da takšne delavce, kot so moji, lahko z lučjo iščeš.«

Pa sem se še sam vmešal v njihov spor, in medtem, ko so se vsi drugi udeleženci te družabne prireditve po ustaljenem običaju — kadar višji govore, nižji molče — potihč rekreirali, dejal:

»To bo veselo!«

Zarili so se vame in bilo je očitno, da jih je moj poseg v njihovo razpravo za hip zmedel, potem pa so vsi trije kot eden spraševali:

»Zakaj bo veselo? Kdaj bo veselo?«

»Ko se vam bodo ti dobri delavci uprli.«

»Presneto se motite,« je dejal prvi direktor. »Moji delavci se nikoli ne bodo uprli,« je hitel drugi. »Predobro jih poznam in vem, da razumejo moje težave; zakaj bi se torej upirali,« je z ironičnim smehljajem spraševal tretji direktor.

»Veste kaj, tovariši, stavi-mo,« sem predlagal. »Če v naslednjih nekaj mesecih ne bodo stavkali, plačam šefan zlate rebule.«

»Velja,« so rekli direktorji, »stavo ste že izgubili.«

In res sem jo izgubil. Minili so trije meseci in v Dolgem potoku še ni bilo nobene stavke. Je tudi ni bilo treba, kajti delavci dolgočastnih podjetij so resnično dobri; vsem trem direktorjem so — ne da bi se kaj posebno razburjali — pokazali vrata.

SLUŽBA PRAVNE POMOČI OBALNEGA SINDIKALNEGA SVETA KOPER

VARSTVO PRAVIC DELAVCEV

V razmerah, ko samoupravljanje v mnogih delovnih skupnostih še ni razvito tako, da bi bile v celoti zavarovane pravice delavcev (glede delovnih razmerij, samoupravljanja, dohodka itd.) kakor to določajo ustava, zakoni in notranja zakonodaja delovnih organizacij, je zaščitna vloga sindikata še zelo pomembna. Pri tem gre za delovanje v dveh smereh: za uveljavitev samoupravnega sistema do take stopnje, da bi ta s svojim funkcioniranjem že sam po sebi zagotavljal pravice delavcem, ter za hitro, vsestransko pomoč in dosledno zaščito članov v primeru kršenja zakonskih določil in samoupravnih odnosov. V tem pogledu je potrebna zlasti večja občutljivost samih sindikalnih podružnic. Obalni svet pa zagotavlja vsem članom sindikata brezplačno pravno pomoč in v upravičenih primerih tudi brezplačno odvetniško pomoč oziroma povračilo sodnih stroškov.

Na eni izmed zadnjih sej predsedstva Obalnega sindikalnega sveta so obravnavali poročilo Službe pravne pomoči, ki deluje v okviru tega sveta. Iz poročila izhaja, da je v letu 1962, ko je bila ta služba ustanovljena, iskalo pravno pomoč 131 delavcev; v letu 1963 154; v letu 1964 206; v letu 1965 596; v letu 1966 1067; a v letu 1967 pa 1040. Iz teh števil izhaja, da je ta služba zelo potrebna in da delavci v vedno večjem številu obračajo na Službo pravne pomoči in da tudi rahlo narašča število delovnih sporov na sodišču, je v tem, ker so delavci vedno bolj poučeni o svojih pravicah in jih vedno tu-

di bolj uveljavljajo. Na porast pritožb in delovnih sporov vplivajo delno tudi poostreni pogoji gospodarjenja. Pri tem namreč prihaja do pogostih odpuštev iz dela, do številnih premeštitev delavcev in do drugih ukrepov, pri katerih so prizadete pravice delavcev. Statut Zveze sindikatov Jugoslavije in temeljni zakon o delovnih razmerjih dajeta sindikatom pravico in jim nalagata dolžnost, da skrbijo za uveljavljanje pravic delavcev iz dela. Zato je razumljivo, da mora Služba pravne pomoči vedno pogosteje posredovati in se zavzemati za razreševanje delovnih sporov in pogostih konfliktov znotraj delovnih organizacij in

da prizadete delavce usmerjajo na pot tožbe šele, ko odpovedo vsi drugi ukrepi, ki se uporabijo izven pravnega postopka.

Številne težave nastopajo tudi zaradi prepgostih sprememb zakonskih predpisov, ki obravnavajo pravice in dolžnosti delavcev. Nekatere delovne organizacije pa tudi ne dopolnjujejo svojih internih predpisov z zakonitimi predpisi ter rešujejo delovna razmerja še po prejšnjih, danes že neveljavnih predpisih. Ugotavljamo pa tudi, da nekatere določbe v obstoječi zakonodaji niso ustrezne, kar je posledica, da se posamezni predpisi sprejemajo premalo dognane. Take pomanjkljivosti in premalo proučene spremembe

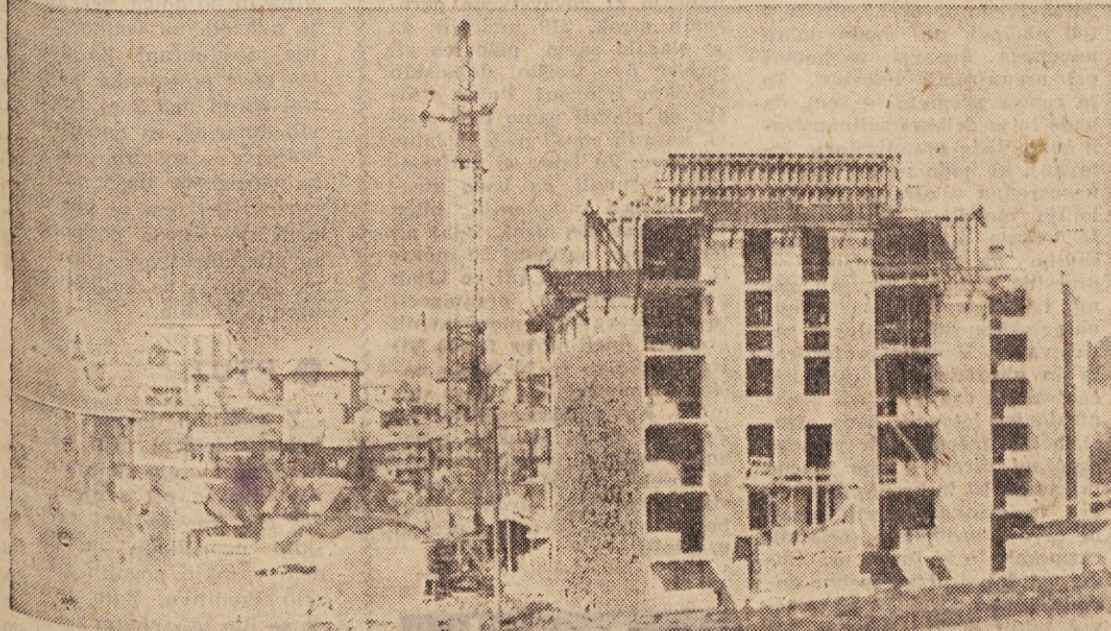
v temeljni zakonodaji povzročajo delovnim organizacijam številne težave, omogočajo pa tudi izigravanje predpisov v škodo pravic delavcev.

Pri službi pravne pomoči Obalnega sindikalnega sveta so bili ugotovljeni številni primeri, ko so delovne organizacije (predvsem gostinske) sklepale delovna razmerja na poizkušnjo za daljšo dobo (dveh ali več mesecev) z delavci, ki so jih podjetja zaposlovala kot nekvalificirane delavce pri sezonskih delih. Tak način sklepanja delovnega razmerja daje vodstvom delovnih organizacij možnost, da na nezakonit način odpovedo delavcem delovno razmerje ob vsakem času.

Posebno poglavlje pa vseka-kor predstavlja uveljavljanje pravic delavcev in uveljavljanje zasebnih delodajalcev. Se bolj pa je pereče stanje na področju vajenskih razmerij, ker o tem skoraj ni pozitivnih predpisov ali pa so ti povsem neustrezni.

Za tako neurejeno stanje v delovnih razmerjih je deloma vzrok tudi v obstoječi zakonodaji. Za kršitve delovnih razmerij so namreč predpisane občutne denarne kazni. V zakonodaji pa niso določeni upravni organi, ki naj bi opravljali nadzor nad izvajanjem teh predpisov in kršitelje predlagali v postopek. Z odvzemom te pristojnosti organom inšpekcije dela skorajda nihče ne opravlja več nadzora nad izvajanjem teh predpisov. Tu je iskati tudi vzrok, da prihaja do tako grobih kršitev najosnovnejših pravic delavcev.

Predsedstvo Obalnega sindikalnega sveta Koper je sklenilo, da s pogodbo pooblasti odvetniško pisarno pri Republiškem svetu ZSJ za Slovenijo, da za stopa naše delavce pred sodišči in v predhodnih postopkih, obenem da bo nudila Službi pravne pomoči strokovno pomoč. Predsedstvo je tudi ugotovilo da pri skupščinah obalnega pasu ni zaposlenega delavca, katerega naloga bi bila, da bi svetoval delovnim organizacijam zavodom in ustanovam s področja delovne zakonodaje, obenem da bi predlagal kršilce v kaznovanje. Predsedstvo je zato predlagalo Skupščinam obalnega pasu, da bi ustanovile in sofinancirale skupen organ za delo. (kc)



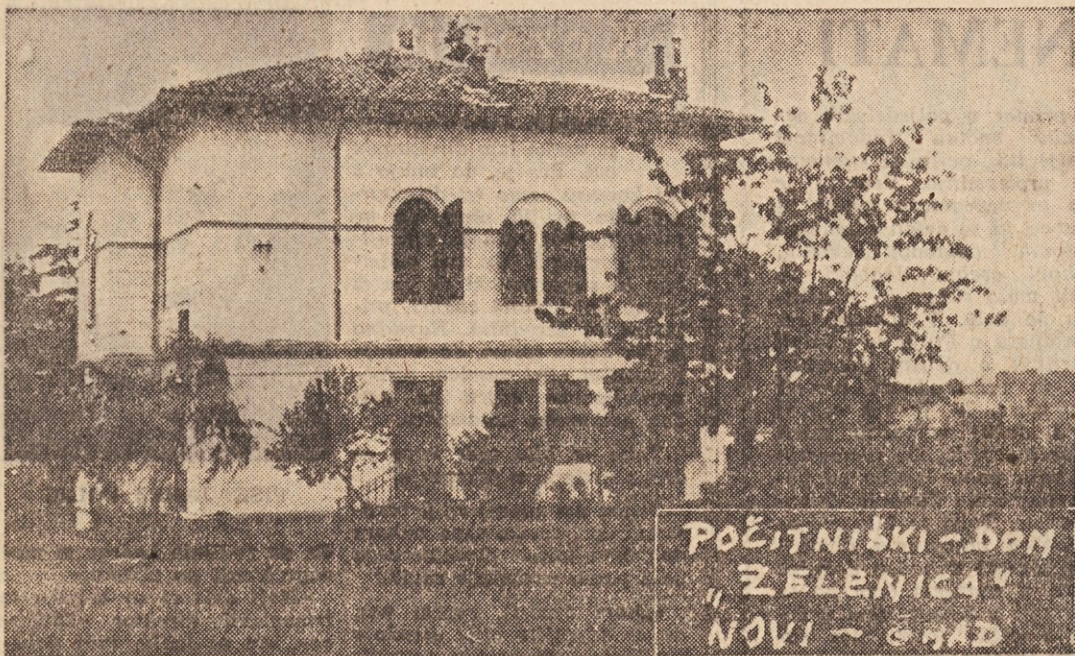
Na Znančevih njivah v Novem mestu gradi SGP Pionir dva nova bloka. Tako se bo naselje Nad mlini še povečalo in bo treba končno urediti tudi cesto, ki je zelo slaba in predstavlja v deževnih dneh celo močvirje. — M. D.



MOTORNA ČRPALKA MP-300/20

24 MESECEV GARANCIJE

TOMOS KOPER



Počitniški dom »Zelenica« — kraj oddiha in razvedrila

KAKO SKRBIJO SAMOUPRAVNI ORGANI ZA STANDARD ZAPOSLENIH V TEKSTILNI TOVARNI »SUKNO«

PRIJETEN ODDIH V POČITNIŠKEM DOMU »ZELENICA«

- Medtem ko v številnih počitniških domovih tarnajo, da so njihove kapacitete neizkoriščene, se v počitniškem domu »Zelenica« borijo prav z nasprotnimi težavami. Podjetje ima danes že toliko prijav za oddih v Novem gradu, da bo kar težko ugoditi vsem interesentom...

Se nekaj dni, morda nekaj tednov, in odpotovati bomo na svoj letni dopust.

Nekateri smo se odločili za počitnice na morju, drugi za oddih v gorskem svetu. Povsod bo prijetno, povsod se bomo lahko naužili sonca in svežega zraka, da bomo lahko potlej spet z veseljem prišli za delo.

V nekaterih delovnih organizacijah so samoupravni organi storili vse, da bi imeli njihovi delavci kar najbolj ugodne možnosti za dopustovanje.

Drugod na to niso mislili. Praviijo, da za to ne najdejo sredstev, čeprav »vedo«, da letni oddih delavcev ni tako brez pomena.

In med tiste delovne organizacije, ki se sicer ne morejo pohvaliti z kdo ve kako visokimi dohodki, štejejo pa med vodilne v skrbi za standard zaposlenih, lahko nedvomno uvrstimo tekstilno tovarno Sukno iz Zapuž. Samoupravni organi namreč že dolgo upoštevajo zelo staro pravilo, da je treba za delavce vsestransko skrbeti, da bodo ti zadovoljni. To pa je za uspešno delo in dobro gospodarjenje že veliko...

PENZION ZA 5 NOVIH DINARJEV

V Suknu so mi povedali, da njihovi ljudje veliko hodijo na dopust, in da radi hodijo. Pogoj, so namreč ugodni. Zato delavci ne oklevajo, ko pride čas njihovega dopusta...

»V Novem gradu imamo svoj počitniški dom »Zelenica«... nam je povedal Matija Markelj, sekretar tekstilne tovarne Sukno in obnem organizator letnih dopustov. »Dom ima 80 ležišč, vendar smo jih dali nekaj v najem. Več kot 100 delavcev se je že prijavilo za letovanje, pričakujemo pa vsaj še 20 prijav...»

Zares zanimivo. Medtem ko v številnih počitniških domovih tarnajo, da so njihove kapacitete neizkoriščene, se v počitniškem domu »Zelenica« pogosto borijo prav z nasprotnimi težavami. Tovariš Markelj ima namreč danes že toliko prijav, da bo kar težko ugoditi vsem delavcem. Od 15. junija pa do srede septembra je dom oddan do zadnjega kotička.

»Ze 1. maja smo odprli našo »Zelenico«. Dom bo na voljo interesentom vse do konca septembra. Všeč nam je v Novem gradu, zato radi hodimo tja na počitnice...« pravijo delavci v Suknu.

Ko smo povprašali, kako je letos z regresji za letni oddih, nam je Matija Markelj odgovoril takole:

»V predsezoni velja penzija za naše zaposlene 5 N-din, v času sezone pa 7 N-din. Regres pa dajemo tudi na roko,

kot pravimo. Sleherni delavec prejme 200 N-din, za nezaposleno ženo 70 in za otroka po 40 N-din. Taka politika regresiranja oddiha je v navadi že vsa leta. Spoznali smo, da so ta sredstva v vsakem primeru dobro naložena, da se dobro obrestujejo...«

Brez dvoma so se samoupravljavci v Suknu pravilno odločili, ko so namensko odvojili nekaj milijonov za oddih zaposlenih. »Na roke« bodo namreč dobili delavci 110.000 N-din, za »Zelenico« pa bo treba odšteti blizu 30 ali 40.000 N-din.

REGRES TUDI ZA DRUGE POČITNIŠKE DOMOVE

V Suknu pravijo, da je v regresih tista »skrivnost«, zaradi katere ljudje tako pridno izkoriščajo svoje počitnice za dejanski oddih. Škoda je le, pravijo, da je glavna sezona tako kratka. Nekateri delavci bi namreč želeli preživeti v Novem gradu poleti vsaj dva tedna, morajo pa se zadovoljiti le z 10 dnevi. Preveč je interesentov in dom je prepoln. Izven glavne sezone pa si lahko privoščijo delavci v Zelenici 14-dnevni oddih.

Seveda delavci v Suknu povsem svobodno izbirajo kraj za svoj dopust. V vsakem primeru prejmejo regres, ki jim gre.

»Pa se kljub vsemu v veliki večini odločimo za dopust v naši Zelenici,« sem slišal v Zapužah. »Ničesar nam tu ne manjka. Morje je čudovito, dom prijeten, hrana okusna — da o istrski malvaziji rajne ne govorimo...«

V Suknu računajo, da bo šel letos v Novi grad več kot vsak tretji delavec. Skoraj vsak drugi. To pa je uspeh, s katerim bi se zares težko pohvalila še katera druga delovna organizacija.



Poletj v Novem gradu

V SUKNU IMAJO SVOJ OBRAT DRUŽBENE PREHRANE

Ko že govorimo o standardu zaposlenih v tekstilni tovarni Sukno iz Zapuž, nikakor ne moremo mimo tega, da imajo v tem gorenjskem podjetju tudi dobro poskrbljeno za prehrano delavcev.

»Bili smo prvi v občini, ki smo imeli svoj obrat družbene prehrane...« mi je med drugim povedal Matija Markelj. »V začetku smo nudili delavcem samo toplo malico, sedaj pa dobite v naši menzi tudi kosilo. Velika večina zaposlenih se seveda poslužuje te ugodnosti. Samo tisti, ki imajo predpisano dieto, se ne morejo hraniti v naši kuhinji. Za vse druge pa je več kot dobro poskrbljeno. Pa še poceni je povrh...«

Ko sem vprašal za ceno, sem spoznal, da je prehrana v Suknu še več kot poceni. Za toplo malico je potrebno odšteti komaj 1 N-din, za kosilo pa dva. V povprečju torej toliko za topli obrok, kolikor sicer velja obložena zemlja.

V Suknu pravijo, da je hrana v njihovi menzi nadvse okusna, za kar gre pohvala Francki Kolmanovi, glavni kuharici. »Franccka je pri nas že devet let pa iz leta v leto kuha bolj okusno. Če povemo, da se nas od vseh, kar nas dela v Zapužah, samo blizu 10 ne hrani v tovarniški menzi, potlej nam boste radi verjeli, da smo s svojo kuharico in njeno hrano več kot zadovoljni.«

Seveda ni potrebno še posebej poudarjati, da morajo samoupravni organi vsako leto poseči v sklade tudi za menzo. Letna dotacija za prehrano delavcev znaša blizu 100 tisoč N-din.

»Zares precejšnje so dotacije za tovarniško kuhinjo, pa se kljub vsemu dobro obrestujejo...« pravijo v Suknu. »Zaposleni imajo namreč danes možnost, da se solidno, zdravo in obenem poceni hranijo, kar nedvomno vzbuja med njimi dobro razpoloženje.«

A. ULAGA

PODOBE NAŠEGA ČASA

— Tovariš predsednik, naš urednik...

— Da, pred pol ure sem mu telefoniral zaradi uvodnika v zadnji številki. Odgovornost župana do volivcev, osebna odgovornost ljudi iz uprave za učinkovitost in take kvase, saj se spomniš, ali ne?

— Razumem, tovariš predsednik!

— Vrsto stvari se da urediti brez hrupa, fant. Ze star pregovor pravi: LEPA BESEDA

ki ste ga po četrtem plenumu naperili name. Mislili ste, kaj, da ste zagrabil boga za brado in da bom ob sapo in službo, ko bom prebiral vaše učeno in načelno premetavanje besed. Se dobro se spomnim tistega zavitega pika: »Potreben je osvežilni preprih v naših upravnih organizacijah, kakor tudi v celotni občinski nadgradnji«. Kozlarija! Če bi bil res že zrel za odstrel in pokoj, ne bi bil zdaj iz tajnika predsednik, ali ne!? Razumeš zdaj, fant, zakaj sem telefoniral Milošu, da pridj sem?

— Razumem, tovariš predsednik!

— Vrsto stvari se da urediti brez hrupa, fant. Ze star pregovor pravi: LEPA BESEDA

forma? No, kaj je tvoja naloga, fant?

— Pisati resnico! Kako naj, tovariš predsednik, pišem navdušeno o novi občinski davčni politiki, ko pa vem, da boste denar iz proračuna preko banke prešli upnikom GRAND-SPEDICIJE. To pa pomeni: vzeti pridnim in kjer je in pokriti stare grehe, za katere noče biti zdaj nihče odgovoren...

— Saj ne gre za kritje izgube, ampak za kredite, vzklíkne jezno predsednik. Nato se zamisli. — Kje si to slišal, fant? Vrtaš torej, še naprej vrtaš... In kaj boš napravil zdaj?

— Taka politika ni v duhu reforme, tovariš predsednik!

X X X

Čez tri dni prejme glavni urednik lista »Glas ljudstva« z ene od šestih občinskih skupščin v pokrajini dopis z naslednjo vsebino: »Z ozirom na težavno proračunsko situacijo, ki je nastopila z reformo, smo, žal, prisiljeni znižati proračunsko postavko za tisk in propagando ter v sklopu drugih sredstev javnega komuniciranja ukiniti dotacijo za list »Glas ljudstva«. Prosimo, da vzamete naš ukrep na znanje z vsem potrebnim razumevanjem. S spoštovanjem...«

VINKO BLATNIK

KONSTRUKTIVEN RAZGOVOR

— Ko sem tisto pisal, sem mislil...

— Ni važno, kaj si mislil, važno je, kako je zazvenelo v Ljubljani. Niso se še dobro polegale govornice o bankrotu našega podjetja GRANDSPEDICIJA, ki ste ga kar se da široko razbohnali, zdaj ste pa z vso paro navalili na občino. Kaj misliš, da v Ljubljani tega ne berejo!?

— Tovariš predsednik, saj ni mišljena vaša občina...

— Da ne? Sicer je res, da pokriva »Glas ljudstva« šest občin, kolikor vam, ampak ne boj se, zelo dobro vem tudi, da užijete največ veselja, če dregnete prav v nas. Kar spomni se, fant, članka BIROKRATOM JE ODKLENKALO,

LEPO MESTO NAJDE! Ampak ne: vi ste gluhi za lepo besedo! Kot sršeni se zaganjate zdaj in tega zdaj v onega, v našo splošno občinsko politiko, in kritizirate in kritizirate, nameste, da bi z dobro premišljenim ravnanjem, s pomočjo samoupravnega mehanizma in, če že morate, s konstruktivno kritiko...

— Saj ne kritiziram mi, tovariš predsednik, ampak občani, reče komentator pokrajinskega lista »Glas ljudstva«.

— Pa naj bo — občani, če hočeš! In kaj je potem vaša naloga? Ali pogrevati vse mogoče čenče ali s konstruktivnim prikazovanjem stvari razreševati pereče družbene probleme, ki jih je zaostriła re-

S kladivom...

V Hrastniku in Zagorju ob Savi so malone končali s pripravami na bližnje letovanje otrok. Kot venomer doslej sta komisiji, ki imata na skrbi organizacijo počitnic otrok, storili vse, da bi imeli otroci dejanske možnosti oddiha pa tudi pridobivanja svežih moči, zdravstveno ogroženi otroci pa pogoje za večjo odpornost v novem šolskem letu. Komisiji za letovanje sta seveda poskr-

dvakrat udarjeni. Prvič zato, ker niso najbolj zdravi, drugič pa, ker so jim z odtegnitvijo te pomoči skorajda onemogočene počitnice.

V zvezi s tem ne bo odveč vprašanje ali gre za tako očitne razlike med zdravstvenimi in počitniškimi kolonijami? Ali res ne bi mogli iti na letovanje skupaj z drugimi otroki tudi zdravstveno ogroženi otroci? V Hrastniku in Zagorju so zmeraj doslej vzorno poskrbeli za zdravstveno ogrožene otroke. Ne samo, da je bil v vsaki izmenji po en

Upravičeno negotovanje

bell, da bodo starši lahko plačali stroške v več obrokih. Razen tega so v Hrastniku naprosili za pomoč in sodelovanje delovne organizacije. Kot vedno doslej pa sta obe komisiji računali tudi na finančno podporo socialnega zavarovanja za zdravstveno ogrožene otroke, za katere je priporočljivo tritedensko letovanje ob morju.

Vendar je komisiji v Hrastniku in zagorju pred kratkim zelo presenetila odločitev regionalnega zdravstvenega centra iz Ljubljane, da za zdravstveno ogrožene otroke v teh občinah ne bodo dobili nobenega denarja za pomoč pri organizaciji letovanja. To je center utemeljil s tem, da bodo letos deloma sofinansirali samo tiste organizatorje letovanja, ki bodo poslali otroke neposredno v zdravstvene kolonije, menda v Šiljevico in še nekam drugam. Komisiji uodista, da ta odločitev ni umestna. Zato sta napisali pismo izvršnemu odboru komunalne skupnosti socialnega zavarovanja. V njem protestirata in obsojata tako ravnanje centra. Po sodbah obeh organizatorjev letovanj bodo otroci, bolje rečeno, zdravstveno ogroženi otroci s tem močno prizadeti. Ni treba pozabiti, da gre za otroke, katerih starši ne žive v najboljših socialnih razmerah, in ki imajo nraliloma vsi dokaj nizke osebne dohodke, med njimi je celo največ takih družin, kjer je zaposlen samo možki rednik. Potemtakem bodo ti otroci

zdravstveni delavec. Pač pa so imeli otroci izdatne obroke hrane in bili deležni še druge, večje skrbi. Sicer pa so prejšnja leta zdravstveni delavci, ki so prišli kontrolirati bivanje zdravstveno ogroženih otrok v teh ali onih kolonijah, ugotavljali, da imajo ti otroci res vse pogoje resničnega oddiha.

Številni starši v obeh občinah upravičeno negotujejo. Pravijo, da bodo odslej lahko šli na letovanje samo otroci premožnejših roditeljev. Pogledamo še nekaj podatkov. V Hrastniku je lani brezplačno letovalo 21 zdravstveno ogroženih otrok, 219 malčkov pa je plačalo samo polovico ali največ dve tretjini dejanskih stroškov letovanja. Polne stroške so plačali samo tisti otroci, katerih starši niso socialno ogroženi. Za letos so v Hrastniku računali, da bodo utegnili poslati v kolonijo blizu Pule okrog 300 otrok. Zdaj jih bo bržkone najmanj 50 moralo ostati doma. Lani so kljub podpori delovnih organizacij in razumevanju samoupravnih organov imeli okrog 18.000 ND izgube. Se in še bi lahko naštevali, namreč kaj vse so stotokot. Kot venomer doslej sta Zagorju, da bi otrokom omogočili prijetne počitnice in da bi posebej poskrbeli za zdravstveno ogrožene otroke. Letos bodo morali s tako prakso prekinuti.

-c-

... po prstih

Na 10 cicerov

● KOPER:

Obalni sindikalni svet Koper je letos do 30. aprila izplačal 82 nezaposlenim članom sindikata redno pomoč v skupnem znesku 2.163.690 starih dinarjev. Razen tega je članom sindikata izplačal redno pomoč v skupnem znesku 1.133.150 starih dinarjev.

● TOLMIN:

Na volilni konferenci tolimskih sindikatov je bil za delegata na VI. kongresu ZS izbran Marjan Rejc, ekonomist, predsednik sindikalne podružnice v tovarni volnenih izdelkov »Bača« v Podbrdu. Udeleženci konferenc so predlagali, naj bi se delegati iz ajdovske, novogoriške in tolimske občine sestali in proučili razne pripombe, ki so jih dale sindikalne organizacije na kongresne materiale. Pogovorili bi se tudi o skupnih stališčih, ki bi jih zastopali na kongresu.

● HRASTNIK:

Odločitev Planinskega društva Hrastnik, da bodo v prihodnjih letih dogradili na Kalu še eno planinsko postojanko in verjetno še žičnico, ki bo peljala od vznožja do vrha in bo dolga 2000 metrov, je naletela na veliko zanimanje med občani. Za dograditev nove postojanke bodo morali zbrati nad 2 milijona starih dinarjev, za nadaljnje izboljšave v sedanji postojanki pa okrog 500 tisoč novih starih dinarjev. Pri tem se kot dostojni nadejajo seveda podpore delovnih kolektivov, razen tega pa računajo na kolikor toliko ugodne kredite.

● PTUJ:

Z zadnjimi določili o beneficirani delovni dobi se gospodarji ne morejo strinjati. Menijo, da so pri svojem delu ves čas izpostavljeni vremenim skrim neprikladnim in da je delo v takih pogojih zdravju zelo škodljivo. Zato pravijo, da se jim je z novim zakonom o beneficiranem delovnem stažu zgodila velika krivica, ki bi jo morali čimprej odpraviti.

F. Hovnik

RAZŠIRJENA SEJA PLENUMA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V MARIBORU

Nov korak nazaj?

»Do predloga za novi sistem zdravstvenega zavarovanja je prišlo predvsem zato, ker denar, ki smo ga namenili za te potrebe, ne zadošča več za uresničitev pravic, ki jih določa zvezni zakon o zdravstvenem zavarovanju. Teze, ki so osnova predloga, pa so tako nejasne, da so ugovori proti njim nujni. Nihče ni povedal, kaj bi pomenila uresničitev tega predloga v življenjski praksi. Na Slovenskem imamo na primer že več kot deset let vse tisto, kar bi morali po teh težah šele dobiti v zdravstvenem varstvu. Sodimo, naj bi zvezni zakon določil samo načela, obseg pravic pa bi morali določiti v mejah republik ali celo v ožjem merilu. Zdajšnje teze pa so za slovenske razmere nesprejemljive in pomenijo celo korak nazaj.«

Teh nekaj misli, ki jih je povedal v uvodnem govoru na razširjenem plenumu mariborskih sindikatov dr. Kurt Kancler, predsednik komisije za zdravstveno in socialno varstvo pri občinskem sindikalnem svetu, je razprava na plenumu, minulo sredo, potrdila in podkrepila.

Kmalu bo minilo tri mesece, odkar sta zvezni in socialno zdravstveni zbor zvezne skupščine sprejela predlog novega zakona za zagotovitev osnovnega zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja prebivalstva kot dokument za javno razpravo, ki bo predvidoma trajala do konca maja. Doslej so že številna

prvem zavarovanju, tako malenkosten, da za slovenske razmere ne odgovarja, saj predstavlja le minimum, ki ga je leta 1952 predpisala svetovna zdravstvena organizacija za vse dežele sveta. Tri zdravstvene zavarovalnice, namesto današnje ene, bi administracijo v zdravstvu še razširile in s tem podražile vso zdravstveno službo. Predvidena zaščita delavcev pred nesrečami pri delu in pred poklicnimi obolenji je sicer zelo pozitivna, vendar je to poglavje pomanjkljivo, saj nikjer ne govore o usklajevanju z zakonom o delovnih invalidih oziroma z zakonom o rehabilitaciji. Proizvodni sistem združevanja delavcev, se pravi združevanje različnih dejavnosti v različne zavarovalnice z različnimi dolžnostmi in pravi-

samoupravnih mehanizmov v zdravstveni službi. Obstaja nevarnost, da bodo pravice zavarovanca, ob uveljavitvi teze, manjše, kot so danes. Predvidena finančna soudeležba zavarovanca bo večja od današnje participacije in upravičena je bojazen, da bo prizadela predvsem delavce z nižjimi dohodki. Pravilneje bi bilo, če bi zvezni zakon zagotovil le okvirne, sistemske rešitve, republiška zakonodaja pa naj bi bila podrobnejša.

NAPAD NA PRIDOBITVE DELAVSKEGA BOJA

Vsi, ki so se oglasili v razpravi, so poudarili, da teze zvezne skupščine ni moč podpreti. Naj zapišem nekaj njihovih misli:

»Podprli bomo le tiste spremembe, ki zagotavljajo napredek. Predlagane teze pa napredka ne zagotavljajo. Nasprotno, na primer proizvodnemu načelu združevanja, saj je očito, da bi delovne organizacije, ki si lahko delijo večje dohodke, pa jih niso same zaslužile, oblikovale nekajkrat večji sklad na posameznika kot delavci v tistih panogah, kjer sicer trdo garajo, pa imajo majhne osebne dohodke. Po mojem bi morali zdajšnje rizične skupnosti še povečati, da bi lahko zagotovile smotnejšo politiko zdravstvenega varstva.«

»Pozitivnih rezultatov sedanjega sistema ne moremo zanikati, čeprav je dozdajšnja zakonodaja prepustila le majhen prostor samoupravni dejavnosti v zdravstvenem varstvu. Res je, da ima sedanji sistem še elemente proračunskega financiranja, vendar bi že sedaj lahko, v bodoče pa še bolj, skrbeli za krepitve samoupravljanja na tem področju. Če že kaj spreminjamo, potem naj najprej zagotovimo samoupravljanje in solidarnost.«

»Že nekaj let stalno jemljejo pravice s področja zdravstvenega varstva. Vemo, da je sredstev malo, toda mar se vam ne zdi, da tudi premoško skrbimo, kako jih uporabljamo. Nič koristnega ne bomo storili, če bomo ponovno zmanjševali pravice. Saj sta vendar dobro zdravstveno varstvo in urejena preventiva pogoj za doseganje večjih gospodarskih uspehov.«

»Ne morem razumeti, zakaj se sestavljalci teze niso podpisali. Radi bi vedeli, kdo so bili, da bi jim osebno odgovorili. Kako so le mogli, triindvajset let po osvoboditvi, tako zanikati pridobitve delavskega razreda.«

»Sploh pa bi morali tovariši, ki nam predlagajo te spremembe, najprej podrobno analizirati sedanje razmere in nam podati podatki, da bi videli, kaj je zdaj napačnega in kaj nam bo predlagani sistem prinesel. Tega niso storili.«

»Naši delavci so bili ogorčeni, ko so zvedeli, kakšen zakon pripravljajo. Zdaj gre za to, da sindikat zavzame trdno stališče in da ne odstopa. Reči je treba, da sindikat nasprotuje takšnim spremembam in da se bo z vsemi močmi upravljal v korist tistih, ki niso v skladu s koristmi delavskega razreda.«

Občinski, sindikalni svet v Mariboru bo vse te predloge in pripombe posredoval tistim dejavnikom, ki bodo pripravljali dokončni predlog novega zakona.

Na razširjenem plenumu mariborskih sindikatov so tudi izvolili delegate za VI. kongres Zveze sindikatov Jugoslavije.

JANEZ VOLJČ

KOPRSKI SINDIKATI SO RAZPRAVLJALI O ZDRAVSTVENEM ZAVAROVANJU IN SOCIALNEM VARSTVU

ZA ENOTNA NAČELA in večjo samostojnost republik

Minuli ponedeljek je plenum Obalnega sindikalnega sveta v Kopru na volilni konferenci razpravljal tudi o predkongresnem gradivu o nadaljnjem razvoju zdravstvene zaščite in socialnega varstva s stališča usklajevanja teh področij z družbenimi in ekonomskimi odnosi.

Udeleženci posveta so se izrekli za načelno enotno urejen sistem socialnega, pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter zdravstvenega varstva, v katerem pa bi bila poudarjena vloga in odgovornost republik za konkretno razreševanje teh vprašanj. Zavarovanje, oziroma zdravstveno varstvo naj bi po temtatem bilo organizirano po teritorialnem načelu, s čimer bi preprečili prelivanje sredstev med republikami, oziroma tudi v korist posameznih kategorij zavarovancev. Samo s tem bi lahko dosegli, da se tako na obalnem področju kakor tudi v Sloveniji ne bi poslabševala, marveč nasprotno izboljševala raven zdravstvenega varstva občanov, ki se sicer približuje in v marsičem tudi izenačuje z dosežki razvitejših držav. Hkrati pa bi se ob takšni organizaciji zavarovanja in zdravstvenega varstva nujno začela povečevati vloga družbeno-političnih skupnosti pri določevanju politike razvoja zdravstvenega varstva.

V zvezi s tem je Obalni sindikalni svet med drugim podpril prizadevanja za čimprejšnjo integracijo zdravstvene službe na obalnem področju, oziroma v primorski regiji kot celoti. S

tem naj bi vplivali tako na kvaliteto zdravstvenih uslug, kakor tudi na zmanjšanje stroškov. Ker naj bi bile v integrirano zdravstveno službo vključene tudi obratne ambulante pri delovnih organizacijah, naj bi se le-te pogodbeno dogovorile z osnovno zdravstveno službo glede obsega storitev, ki jih zase nujno potrebujejo. S tem bi se izognili negativnim posledicam, na primer skrčevanju preventivnih ukrepov v zdravstvu, za kar so delovne organizacije še posebej zainteresirane in čemur zdravstvene ustanove ob sedanjem pomanjkanju sredstev posvečajo odločno premajhno skrb.

V novem sistemu invalidskega zavarovanja naj bi sicer, po mnenju udeležencev omenjenega posveta, zagotovili ustrezne oblike materialne stimulacije za tiste delovne organizacije, ki zaposlujejo invalide, prav tako pa tudi sredstva za rehabilitacijo invalidov. Natančneje bi morali opredeliti tudi materialni status zavodov za rehabilitacijo.

Glede bodočega sistema pokojninskega zavarovanja pa je plenum obalnega sindikalnega sveta v Kopru menil, da je tre-

ba najti rešitev, ki naj bi vplivala na zmanjšanje razlik med »stariimi« in »novimi« upokojenci z ene strani, sicer pa razveljaviti tudi druge socialno nesprejemljive rešitve — na primer enak odstotek valorizacije pokojnin za vse kategorije upokojencev. Konkretno rešitve, ki bodo zelo različne, seveda lahko sprejemajo le republike. Nesprejemljivo pa je, da bi jih tudi v prihodnje sprejemali v zveznem merilu in enotno za vso državo.

-mG

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZSJ za Slovenijo, izdaja CZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik

MILAN POGACNIK
Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4. Poštni predal 413/VI. telefon uredništva 316-672, 316-695, 312-402 in 310-033, uprave 310-033. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana. Št. 501-620-7-32000-10-3204-486. Posamezna številka stane 50 N-bar — 50 S-din — Naročnina je četrtletna 650 N-din — 650 S-din — polletna 13 N-din — 1300 S-din — letna 26 N-din — 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in klišee CZP »Ljudska pravica«, Ljubljana

DOPIŠNIKI POROČAJI

● SLOVENJ GRADEC:

Stališča do sistema

Na skupnem posvetu IO občinske konference SZDL in predsedstva ObSS so obravnavali minuli teden predlog zveznih tez o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Udeleženci posveta so dali vrsto predlogov in pripomb na zvezne teze, razen tega pa so razpravljali tudi o zdravstvenem varstvu na področju komunalne skupnosti Ravne na Koroškem in se kritično dotaknili primanjkljajev, ki so nastali v skladih zdravstvenega varstva tako na področju Slovenije, še posebej pa na njihovem področju. Razprava o predlogu zveznih tez se bo nadaljevala po delovnih organizacijah, sindikat pa se bo v te razprave tudi aktivno vključil.

Na zadnjem razširjenem plenumu ObSS pa so obravnavali problematiko zdravstva in socialnega zavarovanja v občini, vlogo sindikata pri uresničevanju zdravstvenega varstva pri delu ter stališča sindikatov do nadaljnjega razvoja zdravstvenega varstva, invalidskega ter pokojninskega zavarovanja.

M. S.

● MURSKA SOBOTA:

S toplimi malicami vprašanje

Medobčinski odbor sindikata delavcev kmetijske, živilske in tobačne industrije za Pomurje je na svoji zadnji seji razpravljal o družbenem standardu delavcev kmetijstva in živilsko predelovalne industrije. Čeprav so tople malice v mnogih delovnih organizacijah dobro urejene, pa ni rešeno vprašanje družbene prehrane v Murški Soboti, čeprav o tem govorijo že nekaj let nazaj. Pred dvema letoma so za ureditev obrata družbene prehrane bile delovne organizacije voljne prispevati tudi finančna sredstva, zataknilo pa se je pri tem, kdo naj bo investitor.

A. H.

Razprave o zdravstvenem varstvu

vodstva družbeno političnih organizacij povedala svoja mnenja o teh težah, zdaj pa je že skrajni čas, da se o njih izrečejo še proizvajalci, ki s svojim delom ustvarjajo materialno bazo zdravstvenega varstva, ko zanj odvajajo del svojega ustvarjenega dohodka, hkrati pa koristijo usluge zdravstvenega zavarovanja.

Zato so na plenumu predvsem poudarjali, da mora sindikat organizirati široko razpravo med proizvajalci.

Iz gradiva, ki so ga poslali udeležencem plenuma, je razvidno, da je dosedanji sistem nedvomno dokazal nekaj pozitivnih rezultatov, saj je na primer v Sloveniji omogočil, da smo dosegli zdravstveno raven, ki jo lahko primerjamo z zahodnoevropskimi pokazatelji. Je pa hkrati omogočal tudi vrsto napak in nepravilnosti.

KAJ NAJ BI PRINESEL NOVI SISTEM?

Sedanje enotno zdravstveno zavarovanje naj bi po predlogu novega zakona razpadlo na tri organizacijsko in finančno samostojne sisteme — na osnovno zdravstveno varstvo vseh občanov, na zdravstveno zavarovanje v primeru nesreče pri delu in poklicnih boleznih ter na zdravstveno zavarovanje delavcev in kmetov. Zavarovalci bi dobili pravico samostojnega odločanja o vrsti, obsegu in načinu uveljavljanja pravic iz zavarovanja, pri čemer bi zakon predpisoval le najnujnejši minimum, pod katerega se raven pravic ne sme določiti. Organizacijske oblike in način uveljavljanja zavarovanja bi določili zavarovalci sami, ki bi se združevali v skupnosti zavarovanja in tudi v združenja teh skupnosti. Strokovno izvajanje zdravstvenega zavarovanja bi skupnosti zaupale organizacijam, ki bi jih same izbrale, le zdravstveno varstvo naj bi bilo prepuščeno zdravstvenim zavodom, s katerimi bi skupnosti urejale pogodbene odnose po lastni presoji.

Kot vidimo gre za bistvene spremembe v sistemu zdravstvenega zavarovanja.

PRIPOMBE IN UGOVORI

Dosedanje razprave so pokazale, da vsebujejo teze nekaj zahtev, ki so vsaj za Slovenijo, nesprejemljive. Po mnenju tovarišev, ki so pripravljali razširjeni plenum, je obseg zdravstvenega varstva, predviden v



ZANESLJIVO VARUJE KOŽO PRED SONČNIMI OPEKLINAMI, JO OSVEŽUJE, NEGUJE IN JI DAJE OBSTOJNO TEMNO BARVO

krema mleko spray olje spray pena



KRKA TOVARNA ZDRAVIL NOVO MESTO

● KOČEVJE:

Predkongresna aktivnost

V pripravah na 6. kongres ZSJ je bil ObSS pobudnik in organizator številnih razgovorov in razprav o predkongresnem gradivu. Razprava o nadaljnjem razvoju in vlogi sindikata je membnejšo vlogo, če bi se organizacijsko okreplila. V razpravah pokazala, da bi lahko ta organizacija v bodoče odigrala pomembno vlogo, če se sindikati zavzemali za to, da bi delovne organizacije temu vprašanju posvečale večjo skrb kot doslej. Sindikati so se zavzeli tudi za to, da bi delovne organizacije, ki zaposlujejo večje število delovnih invalidov in ostalih za delo manj zmognih oseb, delno opustili plačevanja prispevkov. V času brezposelnosti bi kazalo po mnenju kočevskih sindikatov zvišati cenzus dohodka za družinskega člana, mladini pa, ki je ni mogoče zaposliti, naj bi nudili zdravstveno pomoč tako kot vajencem in študentom.

D. V.

● KRŠKO:

Prihodnje leto asfalt

Kreditni odbor Kreditne banke v Celju je odobril občinski skupščini v Krškem 300.000 N-dinarjev posojila za dobo petih let in s 6-odstotnimi obrestmi. S to vsoto bo občinska skupščina sodelovala pri modernizaciji zasavske ceste. Republiški cestni sklad pa se mora pogodbeno obvezati, da bo prihodnje leto asfaltiral odsek ceste do Krškega.

B.

● NOVO MESTO:

Iz obljube ne bo vode

Vodovod Grm-Ločna bi moral biti zdaj že narejen, pa o njem ni ne duha ne sluha. Dogovor, naj bi delovne organizacije prispevale za gradnjo, ni dal rezultatov. Svoj prispevek je vplačal le Labod, pripravil pa ga je tudi Vodovod kot investitor predvidenih del. Za novi vodovod bi morali zagotoviti okoli 50 milijonov S-dinarjev, vendar vse kaže, da pitne vode ne bo tako kmalu, ker delovne organizacije niso izpolnile svojih obljub.

● KRANJ:

Letovanje za člane sindikata

Gorenjski občinski sindikalni sveti so sklenili z zavodom za klimatsko zdravljenje otrok Kranj pogodbo za letovanje članov sindikata v Novem gradu. Gorenjski občinski sindikalni sveti bodo imeli od 10. junija do septembra na voljo v Novem gradu 96 ležišč. Razen tega pa imajo občinski sindikalni sveti prosta mesta tudi v Strunjanu, Ankaranu in v Svetem Ivanu pri Umagu. Nekaj prostih mest pa je recepcijski službi gorenjskih občinskih sindikalnih svetov, ki organizira počitnice za člane sindikata, ponudila tudi počitniška skupnost Alpe-Adria.

mercator

Zreški kovači imajo veliko dela, a malo denarja

DRUG MIMO DRUGEGA

»Ne gre mi v račun: danes delamo več in z boljšimi stroji kot nekoč, plače pa so nižje. Letos imamo za razliko od lani dovolj dela, toda lani sem v boljših mesecih zaslužil tudi do 130 starih tisočakov, letos pa se vrtim kar naprej pri osemdesetih. Kako vam naj povem, kaj je temu vzrok, saj delavci nismo vodstvo. Na vodstvenih delovnih mestih si delijo premije. Nič nimam proti poštenemu plačilu za pošteno opravljeno delo in uspeh. Toda če v skladu ni za vse dovolj denarja, potem ga tudi za vodstveni kader ni. Se vam ne zdi?«

Tako je govoril visokokvalificirani zreški kovač. Pa ni bil edini, ki je tako govoril. Preudarno so tehtali stavek za stavkom, ne z brezglavim ogorčenjem, ampak zaskrbljeno nad tem, kaj se je nenadoma zgodilo z njihovo delovno organizacijo, ko še pred letom niso vedeli, kaj pomenijo gospodarske težave. V zadnjih nekaj mesecih pa so si morali ob nizkih dohodkih in nizkih osebnih dohodkih izrečni mnogo očitkov. Delavci valijo krivdo na tiste člane kolektiva, ki vodijo proizvodnjo in poslovno politiko, vodstvo pa jim očitke vrača, češ da premalo delajo.

KOT STRELA Z JASNEGA

Zataknilo se je lani. Prejšnja leta so svoje izdelke — v glavnem odkovke za motorno in rudniško industrijo ter orodja — prodajali za med. S kooperanti so sklenili pogodbe in vsako leto so jim le-ti v prvih mesecih sporočili količine izdelkov. Lani pa so jim v glavnem rudniki zmešali utečene posle. Vsakoletna naročila so zmanjšali kupci kar za 900 milijonov S-dinarjev. Ze prej so oplazili njihove račune reformni krepi. Cene surovinam so poskočile za 38 odstotkov, kar pomeni povečanje stroškov v strukturi cene za 33 odstotkov ali

letno za 300 milijonov S-dinarjev nižji dohodek.

Vse te spremembe so udarile kot strela z jasnega. Komercialna služba jih nepripravljena ni mogla prestreči. V naglici so se začeli zgedovati po novem tržišču in dobili novih naročil za 450 milijonov S-dinarjev. Toda nova naročila so pomenila novost tudi za proizvodnjo. Procučiti in pripraviti je bilo potrebno nove proizvodne postopke. Medtem pa so se ustavljala kovaška kladiva in druge strojne naprave. Do konca leta so postregali s skladov še zadnje dinarje. Osebnih dohodke so morali znižati za četrtino, nekateri zatrjujejo celo za tretjino, od-

povedati so se morali tudi vsakoletnim regresom za dopust.

Sredi letošnjega januarja so si na kolektivnem sestanku zadnjič temeljito izprašali poslovno vest. Delavci so povedali, kar jim je ležalo na srcu, mnogokateri občutek je zato v živo zadel proizvodno, poslovno in kadrovske politike najodgovornejših ljudi v podjetju. Med drugim je na primer delavce zmotilo, da nekateri strokovnjaki nimajo obstanka v podjetju, saj jih je menda zapustilo kar pet inženirjev. Zakaj? — Odgovori so tako različni, da bi verjetno le prizadeti vedeli povedati, zakaj jim v Zrečah ni bilo všeč.

Z GOSPODARSKO REFORMO BI MORALI ZAČETI ZNOTRAJ PODJETJA

»Goli in bos!« so začeli letošnje poslovno leto, vendar z velikimi obeti, da si bodo opomogli. Naročila so prihajala in zreški kovači so spet zasuti z delo. Za tri četrta leta so že napolnili zmogljivosti, kar je za 30 odstotkov več kot larsko celo leto ali za blizu 15 odstotkov več, kot znaša povprečni proizvodni načrt za minula leta. Potemtakem je zaskrbljenost, vsaj za bližnjo prihodnost kolektiva odveč?

»Za proizvodnjo in prodajo nas ne skrbi.« zatrjuje direktor Martin Kolen. »V prvih štirih mesecih smo dosegli planirani obseg proizvodnje. Znatno smo zmanjšali stroške, okrepili smo komercialno službo in uveljavili še nekatere druge organizacijske ukrepe. Skrbi pa nas realizacija. Dohodek se slabo nateka, dolgovi kupcev naraščajo. Dinar se pri nas obrne komaj v 105 dneh. To bi bil odgovor na vprašanje, čemu še vedno ne moremo zvišati osebnih dohodkov na nekdanjo raven.«

Samo s takšnim odgovorom pa delavci niso zadovoljni. »Razumemo,« so dejali, »da se lahko dva, tri mesece zatika, toda v dobrem letu bi pa že morali naše gospodarsko kolo tako namazati, da bi steklo.«

»Precej nas je prizadela gospodarska reforma,« je razlagal obratovodnja kovačnica Vili Premru. Zmanjšali so se krediti za obratna sredstva, zaradi tega podjetja zmanjšujejo svoje zaloge. Zato tudi nismo imeli lani dela. Gospodarska reforma je prisilila kolektive k racionalnemu gospodarjenju. To je prav gotovo zdravično za go-

spodarjenje, začetek zdravljenja pa je težak.«

Proizvodni delavci se ne znašajo nad gospodarsko reformo, pač pa trdijo, da bi morali začeti z reformo znotraj podjetja. Nekateri vodilni delavci jim zato očitajo nepoznavanje gospodarskih razmer, celo več. Z zapisniki na oglasni deski in glasilom »Kovinar« jih obveščajo o gospodarjenju, vendar to, kot zatrjujejo, ne zaleže, ker delavci nočejo razumeti, da ni dovolj denarja za višje osebne dohodke.

Tako hodijo delavci in vodstvo drug mimo drugega, vsak s svojim prepričanjem. Bistvo nesoglasij pa je izpovedal eden od sobesednikov: »Delavci ne moremo vsega vedeti, saj nismo pri viru podatkov, zamotanih številki pa si tudi ne znamo razložiti. Zato pač vsakdo misli po svoje in si tako tudi razlaga nizke osebne dohodke za veliko dela.«

POIZVEDOVANJE PO OVINKIH

Po tovarni pa tudi izven nje si delavci pripovedujejo zgodbe iz poslovnega življenja zreške industrije. Značilne za njihovo pripoved pa so besede »govoril se«, »sliši se«. Tako jim je prišlo na ušesa tudi to, da so si vodilni izplačevali premije. Višino premij so mnogi napihali. Direktor mi je pokazal seznam izplačanih premij. Dobili so jih izmenovodje, obratovodje in še štiri ključnih operativnih služb, skupno 38. Višina premij pa se giblje od 2100 do 13.000 S-dinarjev. Delili so jih na osnovi pravilnika, ki ga je po pooblastilu delavskega sveta odobril upravni odbor. Pravilnik nasteva štiri glavnega merila za delitev premij: dosežen proizvodni program, priprava pogojev za proizvodnjo, zniževanje proizvodnih in poslovnih stroškov in zniževanje zalog. Priznati je treba, da je pravilnik spodbuden za nagrajevanje strokovnih delavcev. Ima pa dve pomanjkljivosti, ki ju delavci ne morejo opravičiti. V kolektivu ga uresničujejo v nepravem času, kajti če ni dovolj sredstev za delitev po delu za vse delavce, potem si ne bi smeli izplačevati posebnih spodbud tisti delavci, ki so posredno in neposredno odgovorni za skupni poslovni uspeh. In — tako kot že v nekaterih drugih primerih, so se tudi te »novice« morali delavci dokopati s poizvedovanjem po ovinkih.

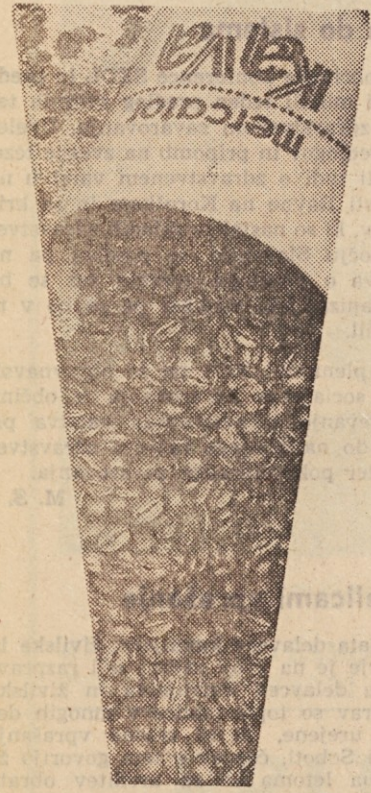
Razen januarskega sestanka poznajo že dolgo samo predvolilne sestanke za izbiro kandidatov za samoupravne organe. Obratovodnja Premru je na primer to tako utemeljil: »Kolektivnih sestankov, kot smo jih svojčas imeli, nimamo več, ker porabimo zanje preveč časa, pa tudi potrebni niso, ker je čas prerasel sestanke. Takšne sestanke izrabljajo delavci tudi za osebne interese.«

Ta razlaga je v nasprotju z željami in zahtevami delavcev. Da, tudi v osebnem interesu želijo na sestankih izvedeti temeljito razlago o gospodarjenju in poslovanju v svojem podjetju. »S sedanjim slepimišljenjem si škodujemo vsi,« pravi jo. »Drug v drugega dvomimo. Ne verujemo v moč samoupravnih organov.«

Član delavskega sveta pa se je branil: »Veliko zadev, ki jih obravnava delavski svet in tudi o njih sklepa, ne razumemo, zlasti kadar gre za zapletene gospodarske analize. Gospodarske in poslovne odločitve pa so vendar najpomembnejše za kolektiv. Nič drugega si ne želimo kot razumljiva poročila, preden z dviganjem rok potrjuje mo poslovno politiko. Torej, na koga naj potem člani samoupravnih organov zvrtnemo krivdo?«

MILAN GOVEKAR

I. VRHOVČAK



VEDNO IN POVSOD

NEGA ZAKONA O DRUŽBENEM PLANIRANJU. Glede na to, da bo ta zakon najbrž obravnaval vlogo družbeno-političnih skupnosti le okvirno, bo nedvomno treba posebej proučiti pomen družbenega planiranja v republiki.

Kakor je znano, je v naši republiki pravkar izdelavi dolgoročni koncept gospodarskega razvoja Slovenije ter analiza o uresničevanju srednjeročnega družbenega programa. Podrobni rezultati te analize še niso znani, bržčas pa bodo občutno vplivali na oblikovanje koncepta gospodarskega razvoja Slovenije.

Tokrat bolj preudarno

Med osnovne dosežke triletnega uresničevanja srednjeročnega družbenega programa razvoja kaže pristihi predvsem uravnotežen odnos na tržišču, relativno uskladenost denarno-blagovnih odnosov ter učeršitev vrednosti dinarja. Izvoz blaga in storitev se je v teh letih gibal celo nekoliko iznad predvidenih srednjeročnega programa razvoja. Ugodno se razvija tudi produktivnost dela, saj smo v Sloveniji celoten porast družbenega proizvoda ustvarili prav s povečanjem produktivnosti.

Gospodarski razvoj pa je bil kljub temu v času reformne počasnejši, kot smo predvidevali. Ta ugotovitev velja tudi za gibanje celotne potrošnje, še zlasti pa za porabo investicij. Po dosedanjih ocenah v naslednjih letih ne bomo mogli v celoti dohiti počasnejše gospodarske rasti v letih reforme. Znatno pod predvidevanji se gibljejo investicije in osnovna sredstva, kar učinkuje negativno tako na razvoj proizvodnje kot na proces modernizacije — ene od osnovnih postavk srednjeročnega programa razvoja.

V letu 1967 so se povečale tudi obveznosti gospodarstva do družbeno-političnih skupnosti, predvsem do federacije, s tem pa se je »manevrski prostor« gospodarstva močno zožil.

Iz ugotovitev o uresničevanju republiškega srednjeročnega programa razvoja sledi, da naš dogovor, kako bomo gospodarili JUTRI, ne sme biti tog in obvezen, ampak ustvarjalen in učinkovit. In kar je glavno: temeljiti mora na znanstvenih dognanjih, ne na improviziranih odločitvah.

VINKO BLATNIK

OBLJUBE ŠE NISO NIKOGAR NASITILE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Resnici na ljubo še tale informacija: čeprav je sindikalni odbor tovarne TOMOS obvestil samoupravne organe in vodstvo podjetja, da delavci pripravljajo prekinitve dela, če jih ne bodo obvestili o razmerah, perspektivah in problemih tovarne ter če za april ne bodo izplačani 100% osebni dohodki ne glede na to, da proizvodni plan ni bil izpolnjen, le-ti niso smatrali za potrebno, da bi kolektivno posredovali kakršnekoli odgovor. Ponovljene so bile zgolj obljube, da stvari urejajo in da naj ljudje potrpijo. Delavci pa, ki vidijo, da se razprtje med vodilnimi delavci stopnjuje, in ki hkrati menijo, da se prav zaradi tega zmanjšujejo tudi njihovi osebni dohodki, so tokrat zares prekinili delo. Igranje s potrpežljivostjo delavcev torej pomeni osnovni vzrok nedavnih dogodkov v koprskem Tomosu.

SAMO NA KRATKO O POTEKU DOGODKOV

Že pred dvema letoma je v nekaterih oddelkih tovarne Tomos prišlo do prekinitve dela. Potem ko so delavce pomirili z obljubo, da bo posebna komisija proučila njihove zahteve in predloge — v bistvu gre za isto, kar je zdaj sodu izšlo dno — je res spet nastopilo zatijše. Čeprav so samoupravni organi in politični organi takratnemu in dosedanjemu direktorju Miranu Marinčiču dali vsa podpora, da na podlagi ugotovitev komisije z vsa ostrino začne uveljavljati zlasti premike v kadrovske politiki in v gospodarjenju, so se tako samoupravni organi kot direktor zadovoljili s kompromisnimi stališči in pripravili komisije. Dejstvo je, da sta se tedaj proizvodnja in prodaja odvijali normalno in da so 100 in večodstotni osebni dohodki pomenili vzrok, zakaj se je tudi kolektiv hočeš — nočeš strinjal s tem, da je v bistvu ostalo vse pri starem.

Nekatere poslovne odločitve pa so lani pripeljale do tega, da so v Tomosu naglo začele naraščati zaloge. Domače tržišče so na primer dobesedno »posiljevali« z motorjem z visokim krmilom, kakršne je v določenih količinah sicer mogoče prodajati v skandinavskih državah,

domači potrošniki pa — kot glavni kupci — takšnih motorjev nočejo. Prodaja je zaradi tega seveda zastala. Ker je občasno primanjkovalo tudi surovin, je to pomenilo samo vzrok več, da so se osebni dohodki morali začeti zmanjševati.

Ob takih razmerah so se v Tomosu odločili za rebalans proizvodnega plana — ki ga tudi niso dosegli — in za ugodnejše prodajne pogoje — predvsem za povečanje rabata trgovini in za podaljšane plačilne roke. Vse to in tudi predelava že omenjenih motorjev za prodajo na domačem trgu je podjetju nakopalo dodatne stroške. Rezultat: ob koncu leta je ostalo v skladih Tomosa le 232 milijonov S-dinarjev ali sedemkrat manj kot leto poprej.

V lanskem avgustu je direktor izjavil, da se ob reelekciji ne namerava več potegovati za svoje mesto. Hkrati pa se je med posamezniki v vodstvu podjetja začel boj za položaje. Takratni samoupravni organi tega niso znali preprečiti ali razrešiti. Sindikalni podružnici pa, ki je predlagala številne konkretne ukrepe, so praviloma svetovali, naj se preneha vmešavati v stvari, ki se je prav nič ne tičejo.

»Brezvladje«, ki ga v Tomosu niso znali in mogli premostiti na zadovoljiv način, torej tudi pomeni enega izmed vzrokov, ki so neposredno pripeljali do sedanjih dogodkov. Če k temu dodamo še objektivne težave, ki zaradi novega deviznega in zunanjetrgovinskega režima nastopajo v letošnjem letu, in popolno uglasitev do zahtev delavcev, je povsem jasno, da so se letos izvoljeni samoupravni organi znašli v izjemno težkih razmerah.

Preveč težav in grehov se je nakopičilo, da bi jih lahko razrešili v kratkem času. Način, kako jih razrešujejo zdaj, kaže, da se pravzaprav tudi zavedali niso, da je najprej treba prenehati s prakso, da kolektiva niti ne informirajo o svojem delu in o svojih prizadevanjih. Razgovori z udeleženci demonstrativnega pohoda po koprskih ulicah so namreč razkrili, da ne bi prišlo do prekinitve dela, če bi jim kdorkoli povedal, da bo razpisni postopek za novega direktorja vsak

čas vendarle z uspehom zaključen in da samoupravni organi pripravljajo temeljitije ukrepe zoper tiste, ki osebnim interesom dajejo prednost pred interesi kolektiva. In slednjič: ne bi prišlo do prekinitve dela, če bi delavce informirali o tem, kako bo z njihovimi dohodki. Že prejšnji mesec so v Tomosu namreč izplačali 100% osebne dohodke samo zaradi tega, da ne bi prišlo do izbruha nejevolje, čeprav so si v ta namen morali iz rezervnega sklada izposoditi petino za to potrebnih sredstev. Vse te informacije, ki so v tem času življenjsko zanimave slehernega člana kolektiva, pa so žal ostajale za zaprtimi vrati samoupravnih organov.

ZADNJE NOVICE

Odkar je prišlo do prekinitve dela, v tovarni TOMOS tako rekoč non-stop zasedajo samoupravni organi in politične organizacije. Tako je delavski svet na zadnji seji že izbral novega direktorja, razrešil pa nekatere vodilne uslužbence. Na zahtevo članov kolektiva je po hitrem postopku izglasoval 100% izplačilo osebnih dohodkov za ves čas od novega leta dalje, čeprav je bilo zaradi tega spet treba poseči v rezervni sklad. V najkrajšem času naj bi sprejeli tudi akcijski program, kako bodo nadomestili letošnji izpad v proizvodnji. Prav tako po hitrem postopku pričakujejo tudi preostale izmed 46. zahtev in predlogov, ki jih je samoupravni organom po sestanku z zastopniki kolektiva posredovala sindikalna podružnica. Delavci se v teh predlogih zavzemajo tudi za razrešitev bistvenih problemov svojega kolektiva, kot so perspektivni razvoj, proučevanje trga, delitev po delu, analitična ocena delovnih mest, notranji odnosi, ukinitve raznih privilegijev, proučitev odgovornosti vodilnih posameznikov itd.

Drugo k drugemu: s prekinitvijo dela so proizvajalci Tomosa dosegli, da so tako vodstvo podjetja kot samoupravni organi z vsa resnostjo prisluhnili njihovim predlogom in zahtevam ter da jim na vprašanja tudi odgovorijo. S tem so samoupravne organe tako rekoč

prisilili, da se odpovejo polovičarskim in kompromisnim rešitvam.

S tega stališča gledano tudi tako drastična protestna ustavitve dela, kakršno so organizirali delavci tovarne TOMOS, pomeni sredstvo, ki lahko koristno vpliva na razreševanje skozi daljše razdobje nakopičene problematike. »Koprskih dogodkov« zaradi tega ne smemo ocenjevati kot zloma političnega dela in učinkovitosti političnih organizacij, še manj pa kot nezaupnice samoupravni ureditvi naše družbe. Prizadeti delavci so, čeprav na zelo drastičen način, zahtevali zgolj uveljavitev svojih samoupravnih pravic; hkrati pa so opozorili na nujnost iskanja novih oblik političnega dela in organizacije samoupravljanja. Zato bi se v takih primerih, kakršnega predstavlja »koprski dogodki«, politične organizacije morale postaviti na čelo vsem dogodkom ter jih, čeprav gre za pogov, ki naj bi bil tu v naši družbi, usmeriti in organizirati. V opisanem primeru so družbeno-politične organizacije koprsk občine vsaj v glavnem tako tudi ravnale. Tako v Tomosu počasi prevladuje spoznanje, da je njihove probleme mogoče razrešiti zelo hitro tudi po samoupravnem poti, čeprav so bile sprva očitne močne težnje, da bi grožnja s prekinitvijo dela postala najvažnejša oblika reševanja njihovih težav in problemov.

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI:

ZAKLJUČEK

Zakaj polovičarstvo?

Dosedanji razgovori o vlogi bank v sedanjem sistemu stanovanjskega gospodarstva — pomenkovali smo se z odgovornimi predstavniki kreditnih bank v Mariboru, Kranju in Kopru — so v bistvu razkrili dvoje:

● vloga banke se omejuje le na finančni del posla pri kakršnikoli stanovanjski gradnji; drugače pa tudi biti ne more, ker še nismo uskladili akcije in prizadevanj vseh tistih dejavnikov, ki kakorkoli sodelujejo v stanovanjski gradnji;

● proti vsem pričakovanjem banke izenačujejo pogoje, pod katerimi organizirajo namensko varčevanje za stanovanja ali pa odobravajo kredite na osnovi oročeni sredstev, čeprav so potrebe po stanovanjih in interesi, kakršni se izražajo po naših občinah, zelo različni.

Zakaj je tako in zakaj ne bi moglo biti drugače?

Čeprav navedena dejstva govorijo sama po sebi, smo vendarle zaprosili še za dodatna pojasnila Zdrženje poslovnih bank in hranilnic SRS. Strokovni svetovalec pri tem združenju Marijan Florjančič pa je najprej poudaril, da so naše ugotovitve v bistvu točne, potem pa je nadaljeval:

»Ob ukinutvi nekdanjih stanovanjskih skladov so posamezne poslovne banke, »podedovale« zelo različne obveznosti. Ko so se hkrati odločale za uvedbo stanovanjskega varčevanja in za namensko oročanje sredstev, so na osnovi razpoložljivih sredstev določale pogoje, ki so kajpak morali biti različni. Družbeno-politični organi so ne glede na takšne objektivne pogoje izrekli kritiko na račun konkretne politike poslovnih bank. Do spoznanja, da v tako majhnem gospodarskem prostoru, kot ga predstavlja Slovenija, ne morejo veljati od banke do banke bistveno različni pogoji kreditiranja stanovanjske gradnje, so se sčasoma priklopale tudi banke same. Navzlic vsemu trudu — eden izmed rezultatov je ta, da so v obliki namenskega varčevanja ali namensko oročeni sredstev uspeli zbrati več sredstev, kot so jih predstavljali stanovanjski prispevki v času reforme — je pritisk na stanovanjske kredite večji od razpoložljivih sredstev. Glede na razpoložljivi kreditni sklad so banke zaradi tega prisiljene, da izenačujejo pogoje kreditiranja, čeprav to ne pomeni, da se izenačujejo tudi pogoji, pod katerimi posamezniki lahko pridejo do stanovanja, saj je treba upoštevati med drugim tudi vpliv delovnih organizacij.

Seveda pa bi bilo povsem drugače, če bi banke razpolagale z večjimi sredstvi. Že zdaj si marsikdaj morajo pomagati tako, da v stanovanjsko gospodarstvočasno investirajo tudi sredstva, ki jih ustvarjajo druga področja gospodarstva. Događa se seveda tudi nasprotno: likvidna stanovanjska sredstva gospodarstvu zelo pogosto posojajo v obliki kratkoročnih kreditov. Prelivanje teh sredstev je torej nujno, čeprav ne more pomeniti rešitve dolgoročnejšega značaja. Zato banke, razen vsega drugega, pripravljajo nove oblike stanovanjskega varčevanja. Če je, zaradi zelo akutne sedanje problematike, trenutno veliko zanimanje predvsem za kratkoročne kredite, so banke bolj zainteresirane za dolgoročno namensko varčevanje. Če bi namensko varčevanje za stanovanja pri nas imele tako tradicijo, kot jo ima drugod po svetu, bi tudi pri nas ljudje varčevali na daljše roke, na primer na 20 in več let. Tako marsikje po svetu starši vnaprej varčujejo za stanovanja svojih otrok. Ker bi se tako zbralo več sredstev, bi banke lahko odobravale tudi več kratkoročnih kreditov, s čimer bi pospešeno razreševale tekoče potrebe po stanovanjih. Prizadejni organi bi v tovrstnem varčevanju lahko našli zelo koristnega element dolgoročnega

planiranja stanovanjske gradnje. Na osnovi takšnih projektov, za katere bi že zdaj zbirali tudi del potrebnih sredstev, bi torej bilo mogoče organizirati res sodobno in racionalno gradnjo. Skratka: poslovne banke v takšnem varčevanju za stanovanja vidijo možnost, kako naj prispevajo k povezovanju z vsemj tistimi, ki lahko kakorkoli vplivajo na potek stanovanjske gradnje. Teh dejavnikov v naši družbi ni malo in mislim, da mi jih tudi naštevati ni treba.

Da si ne bi ustvarili napačnega vtisa, tole: takšno, dolgoročno varčevanje bi bilo zelo smotno tudi za varčevalce same. Zakaj? Zato, ker bi s privarčevanimi sredstvi in z morebitnim kreditom, če bi ga vseeno še potrebovali, lahko takoj kupili stanovanje. Dandanes pa je tako, da stanovanj-

skemu interesentu pod določenimi pogoji banka sicer lahko nudi kredit, ne more pa mu zagotoviti stanovanja. Če pa v stanovanjskem gospodarstvu uveljavljamo tržne odnose, to pomeni, da morajo biti stanovanja naprodaj kot vse drugo blago in da mora izbirati stanovanj zadovoljevati interese različnih finančnih zmožnosti.

SPLOH VEMO, KAJ HOČEMO?

Tudi iz razgovora z Marijanom Florjančičem lahko povzamemo, da v načelni politiki ni razhajnih v tem, da je treba pospešiti, organizirati in tudi poveniti potek stanovanjske gradnje, da pa hkrati ne znamo poiskati tudi ustreznih konkretnih rešitev, ki bi zagotavljale skupno akcijo in delovanje prizadetih dejavnikov.

Zadržimo se na primer samo ob nekaterih spornih vprašanjih. Sredstva za financiranje stanovanjske gradnje se zdaj zbirajo pri bankah, pri stanovanjskih podjetjih in v delovnih organizacijah. Vsak izmed teh štiti predvsem lastne interese. Najbrž pa bi bilo drugače, če bi imeli vsaj primerjalne izračune in projekte o tem, v čem in koliko bi bilo na primer za delovne organizacije in prizadete posameznike ugodneje, če bi poslovne banke in stanovanjska podjetja delala bolj z roko v roki, kot pa delajo zdaj. Če bi vsaj med tema dvema partnerjema, ki v bistvu predstavljata najmočnejša nosilca sredstev,

prišlo do tesnejšega sodelovanja, bi to najbrž pomenilo tudi obliko družbenega pritiska na hitrejšo razreševanje urbanističnih in komunalnih problemov. Vse to bi torej za seboj »potegnilo« tudi ustrezne občinske organe in strokovne inštitute. Tako kot je zdaj, pa ni niti najmanj izključeno, da se v stanovanjskih podjetjih nekega lepega dne tudi ne bodo »spomnili«, da bi še sami organizirali nekakšno namensko varčevanje za stanovanja.

Namenoma našo akcijo zaključujemo s tako absurdnim, čeprav ne nemogočim primerom. Navajamo ga zato, da bi se zamislili nad tem, kako s stalnimi reorganizacijami poskušamo razrešiti problem (ne)sodelovanja vseh tistih, ki praktično in učinkovito lahko pomagajo pri razreševanju posameznih perečih vprašanj. V zadnjem času so na primer pogosta mnenja, naj bi z ustanovitvijo posebne stanovanjske banke razreševali specifične probleme stanovanjskega gospodarstva. Četudi bi v tej banki koncentrirali vsa sredstva, ki kakorkoli prihajajo v poštev za stanovanjsko gradnjo, je spet vprašanje, ali bi to pomenilo rešitev, ne da bi hkrati jasno opredelili vlogo in obveznosti vseh udeležencev stanovanjske gradnje. O tem se dogovarjamo že ves novjuni čas, še posebej pa v času po reformi. Storili pa smo komajda nekaj več kot nič. Takšni smo — na žalost!

M. GOVEKAR

SAMO DAVEK NA SNOBIZEM?

Zanimivosti iz ljubljanskih boutiquev

II

Boutique Jež na ljubljanskem Starem trgu je miniaturnen. O kakem luksuzu ni sledu. Se lepe obleke, kostumi in bluze na tesno zgnetih oblačalnikih in v majhnih zasteklenih stenskih omarah se v vsej tej tesnobi izgubijo. Manipulativnega prostora je le malo. Če je pet strank obenem v trgovini, je že gneča. Toliko jih resda tudi redkokdaj hkrati pride. Morda zato, ker je ta boutique preveč od rok, morda pa tudi oblačila niso dovolj mikavna, čeprav so večidel izdelana iz uvoženega blaga in ukrojena po modnih domislicah boutiqueve lastnice, ki ima poleg šiviljske mojstrske diplome tudi diplomo kreatorke šole.

NIHAJOČI OKUS

V primerjavi z butikom Koteks-Tobus, kjer vse, kar je na prodaj, kaže izostren okus in čut za eleganco, četudi tu in tam ekstravagantno, v boutique Jež estetski čut zelo niha. Nekateri kostumi in obleke v krojih in vzorcih blaga zaostajajo za serijsko izdelano konfekcijo v redni prodaji, medtem ko zlasti ženske in dekliske bluze ter obleke ne bi delale niti Koteks-Tobusovemu boutiqueu sramote.

ZMERNE CENE

Največja modna atrakcija Ježa so, kot rečeno, oblačila iz muslina in organdija, letošnja poletna modna krika, ki v Jugoslaviji zaradi pomanjkanja deviz — blago bi morali uvoziti — nimata večjega odmeva. Kako je zasebnemu boutiqueu

uspelo dobiti devize za uvoz blaga, ne vem. Na vprašanje sem dobila le diagonalen odgovor, da za nakup blaga porabijo veliko časa in truda. Končno pa to vprašanje ne sodi v modne zapiske...

Obleke iz rožnatega organdija, podložene s svilo, ravno tako kakor večina drugih oblačil, niso predrage. Strideset tisočakov so nekatere Ljubljankanke pripravljene žrtvovati za poletno obleko, ki brez dvoma vzbuja pozornost. Sedemnajst starih tisočakov za deklisko svilenko obleko z apartno dolgo pentljo — edinstveno v Ljubljani — pa tudi ni veliko.

Prednost tega boutiquea je tudi v tem, da izdeluje obleke po meri, če strankam konfekcionirane ne pristajajo. Seve, po istih krojih. S to kombinacijo trgovine in modne šivalnice je lastnica Jež zopet finančno vstala s tal, kamor jo je spravila poprejšnja specializirana prodaja otroške konfekcije. Bajje je otroških oblačil prodala v letu dni komaj za 300.000 S-dinarjev, kar ni zadoščalo niti za davek...

KRIZA TRETJEGA BUTIQUA

Kakor Jež kaže tudi zasebni boutique Kapetanović pod arkadami v ljubljanskem Gradišču vse znake skromnega začetništva.

Prodajalka, ki je obenem modna kreatorka, mi je brez ovinkarjenja priznala, da je ta modni lokal v kritičnem stanju, ker je lastnik porabil toliko denarja za adaptacijo, da mu ga primanjkuje za nakup blaga in večjo izbiro modnih oblačil.

Večina težje moške in ženske konfekcije, za katero je ta boutique specializiran, je izdelana iz domačega boljšega blaga. Mislim pa, da zavoljo tega boutique ni zašel v krizo, ampak zaradi treh koledrjevšjih problemov.

Najmanj, kar kupec sme pričakovati od boutiquea, sta nadpovprečna eleganca krojev in lepa izdelava. Tega pa primanjkuje celo oblačilom, s katerimi naj bi izlozba privabila kupce.

Tretja stvar, ki kupec ravno zaradi povprečnosti desenov, modelov in izdelave odbija, pa so cene. Mirne duše zapišem, da te najbolj opravičujejo na-

pis boutique. Moški in ženski spomladanski plašči po 65 do 75.000 S-dinarjev, podložena volnena krila po 16.000 S-dinarjev, obleka iz volnenega žoržeta, ki zaradi skromnega kroja ni nič posebnega, 45.000 S-dinarjev, povprečna modna bluza iz sintetičnega blaga 14.000 S-dinarjev...

Zato je ta boutique večidel prazen in promet majhen. Rešuje ga obrtna delavnica, kjer trije pomočniki opravičujejo svoja delovna mesta s tem, da izdelujejo moške obleke tudi po meri. Moški, ki želi tukaj obnoviti svojo garderobo, ne sme biti preveč varčen. Obleka ga bo namreč stala 85 do 90.000 S-dinarjev ali vsaj za dvajset starih tisočakov več, kot če bi jo kupil v boutiqueu.

Zanimivo je, da kljub zafranasto zasoljenim cenam ne manjka naročil. Tako Boutique Kapetanović, katerega lastnik stanuje v Zagrebu, živi pravzaprav od šivanja po meri in je zveneči modni napis nad vhodom v lokal samo vaba, ki jo izbira ekskluzivne konfekcije le delno opravičuje.

VSAM ZACETEK JE TEZAVEN

V bistvu sta torej oba zasebna ljubljanska boutique obrtni podjetji, ki nekaj oblačil izdelujeta za trg. Zamisel je nedvomno posrečena, saj je tako rekoč vsak izdelek neponovljiv in neponovljiv model. Nihajoči okus pri izbiri vzorcev, barv in v krojih pa tudi premajhna oblikovalska in kombinacijska izvirnost in domišljija so nemara obvezni davek začetništva, ki pa ga zahtevni potrošniki niso pripravljani niti upoštevati niti plačevati, dokler si lahko ceneje omisslijo lepše in v vedno manjših serijah izdelane industrijske produkte.

Ne glede na začetni slabost zasebnih boutiquev pa bi z integracijo Koteks-Tobusovega in teh dveh dobili bogato založen boutique, s katerim bi se resnično lahko ponašali. Naj mi njihovi lastniki oprostijo to hudomušno pripombo. Ne želim prizadeti njihove samostojnosti. V mislih sem le modno-estetsko selekcionirala oblačila, ki sem si jih ogledala v specializiranih trgovinah.

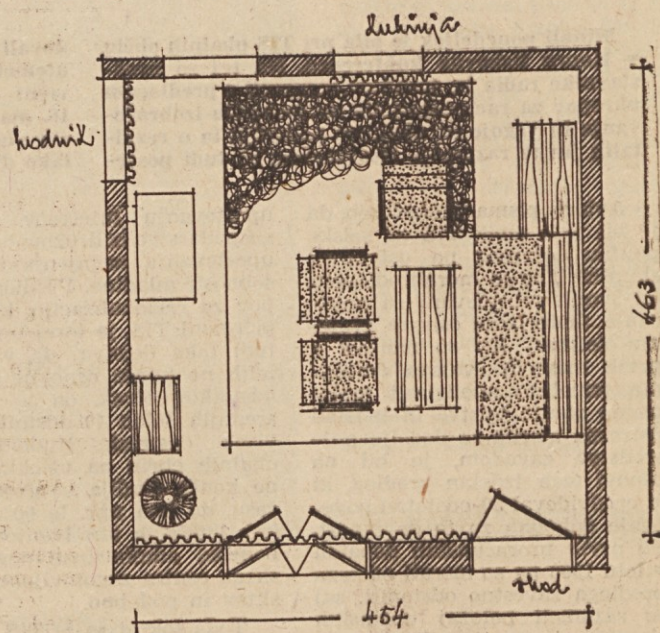
MARIOLA KOBAL

ARHITEKTOV KOTIČEK

● Vprašanje:

Mnogim ste že svetovali, kako naj si opremijo stanovanje, zato prosim tudi sama za nasvet, kako bi si opremila dnevno sobo. Prilagam tloris dnevne sobe s točnimi izmerami. Prosta je samo ena stena v sobi in pol druge. Zelela pa bi imeti v tem prostoru jedilni kot, kavč s fotelji, klubsko mizo ter omaro, imam pa tudi televizijski sprejemnik in radio, kombiniran z gramofonom.

G. M. — Nova Gorica

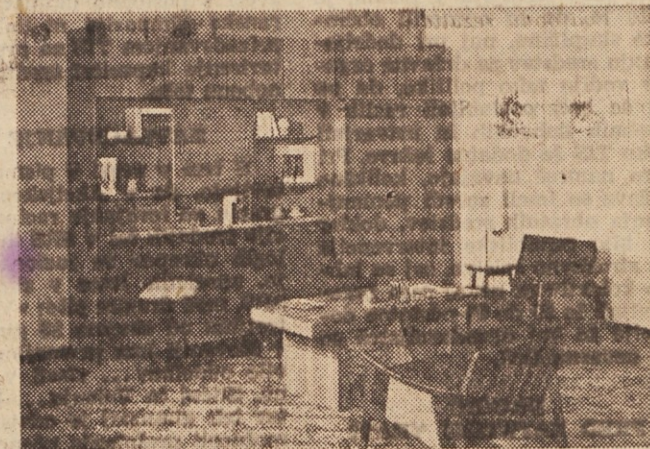


Odgovor:

Vsem vašim želim, ki ste nam jih zaupali v vašem pisnu, žal, ne bom mogla ustrediti. Verjetno vas je v teh željah nekoliko premetila tlorisna površina dnevne sobe, ki je res dovolj velika za vse kose pohištva, ki jih želite imeti v dnevni sobi. Toda pet odprtih v steni vam popolnoma onemogoča uredniti vaše zamisli, saj so vse stene — razen ene — skorajda neuporabne za namestitve opreme. Ker ste prisiljeni, da čimbolj izkoristite edino prosto steno, vam sve-

Ker v omari ni prostora za televizijski sprejemnik — to tudi ne bi bilo praktično, saj je sestavni del omare kavč — sem namestila na nasprotni steno, tam, kjer že stoji peč TV-bar omarico, ki vam bo služila za namestitev televizorja, spodnji zaprti del pa boste lahko izkoristili za bife. Za namestitev jedilne mize s stoli pa žal v vašem primeru ni prostora prav zavoljo pomanjkanja prostih sten.

Želite tudi nasvet za oplešten, zavese in preprogo. Ste ne prepleskajte z rumeno bar-

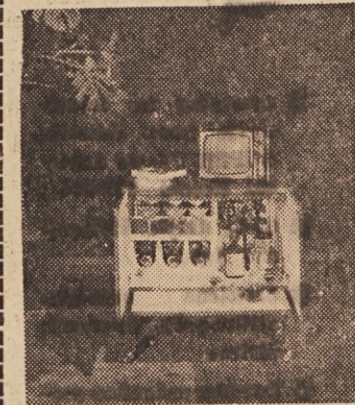


Dnevna soba Florida

tujem, da kupite tako omaro, v kateri bo vgrajen tudi kavč. Zato sem izbrala dnevno sobo »Florida«, ki jo izdeluje cerkniško podjetje »Brest«. Levi del omare vam bo služil za shranjevanje oblek, v desnem delu pa boste našli dovolj prostora za knjige, dekorativne predmete, za shranjevanje perila pa v zgornjem zaprtem delu omare. Spodnji del omare ima vgrajen kavč z jogi vložkom, ki ga lahko po potrebi

vo, ki bo sobo osvetlila, in imeli boste občutek, da je prostor bolj topel. Zavese na vratih, ki so obenem zasteklena površina, naj bo iz belega diolena in naj tečejo od stene do vhodnih vrat. Dve steni imata prav tako odprtimi, od katerih ena vodi v kuhinjo, druga pa na hodnik, obe pa sta brez vrat. Oba vhoda zato prelrijte z debelejšo dekorativno zaveso zelene barve, ki je lahko tudi vzorčasta. Veliko izbiro dekorativnih zavese z modernimi vzorci dobite pri »Bali« na Titovi cesti v Ljubljani, izdeluje pa jih Tovarna dekorativnih tkanin iz Ljubljane. Preproga dimenzije 250 x 350 cm naj bo rjave barve. Tako pohištvo kot tudi preprogo, lahko kupite pri podjetju Slovenijales v Ljubljani. Tu boste lahko iz bogate izbire izbrali tudi stoječo svetilko, ki sem jo namestila poleg omarice s televizorjem.

Ker sem vam svetovala opremo, ki jo lahko dobite pri podjetju Slovenijales, vam lahko posredujem še točne cene:



TV bar

raztegnete v dvojno ležišče v izmeri 135 x 190 cm. Celotna dolžina omare znaša 308 cm.

Poleg kavča namestite klubsko garnituro. K tej garnituri sicer pripadata samo dva fotelja, vendar vam svetujem, da dokupite še enega. Ker je soba precej velika, ima pa malo okenskih površin, naj bo garnitura v mahagonijevi izvedbi z visokim sijajem. Tapetniško blago na kavču in foteljih naj bo drap barve.

v S-din	
garnitura »Florida«	466.450
fotelj »Florida«	38.600
TV-bar	46.900
stoječa svetilka	19.000
preproga	77.000
Inž. arh. DOROTEJA DOŽET	

KUPON ZA ARHITEKTOV KOTIČEK

KLI proizvodi

Kombinat lesno predelovalne industrije Logatec

proizvaja in nudi:

- kvalitetna vezana okna in balkonska vrata
- rolete, izdelane iz lesenih profilov, preoblečenih s plastiko
- stružene fotelje iz masivne bukovine

Vse individualne graditve opozarjamo na našo stalno zalogo tipskih oken in balkonskih vrat. — Zahtevajte ponudbe!

»Po starem nočemo, po novem ne moremo delati«

UMETNIKI DELAVCEM

● Predsedstvo in izvršni odbor temeljne izobraževalne skupnosti obalnih občin v Kopru sta sklenila na skupščini TIS 28. maja obrazložiti svoj sklep o odstopu ● Temeljno politično vprašanje: bo odstop vodstva TIS pospešil ali zavrl integracijske procese na obalnem področju? ●

Minuli ponedeljek je bila pri TIS obalnih občin v Kopru tiskovna konferenca. Na tej so predstavniki radia in časnikov seznanili s predlogom ukrepov za racionalizacijo na področju izobraževanja in vzgoje na obalnem področju in o rezultatih javne razprave. Novinarjem so tudi posre-

dovali dokaj obsežno odprto pismo, ki navaja in utemeljuje razloge, ki so predsedstvo in izvršni odbor TIS privedli do odločitve na seji 18. maja o tem, da podajo ostavko. Ze tako precej visoka politična temperatura v Kopru se je tako dvignila še za nekaj stopinj.

Avtorji pisma ugotavljajo, da je bil prvi umik TIS od šolske politike, očitane na ustanovni skupščini, ko so morali odstopiti od svojih prizadevanj za povečanje materialne osnove svojemu šolstvu. Ko so namreč v prvih mesecih svojega delovanja temeljito analizirali materialno stanje šolstva in izdelali ustrežna merila za dodeljevanje sredstev zavodom, je bil na osnovi tega izdelan predlog, ki je predvideval 30-odstotno povečanje dohodka za ta dejavnost. Po prvih proračunskih debatah v letu 1968 pa so morali od tega predloga zavestno odstopiti, saj so razumeli položaj občinskih skupščin in sprijaznili so se s tem, da letos ne bo prerezdelitve narodnega dohodka ali kakšnih drugih premikov v korist šolstva.

Pred prosvetne delavce je TIS lahko prišla z edino možno obljubo, namreč, da bo zavodom zagotovljena lanska višina sredstev in tudi to le v primeru, če bo RIS krila primanjkljaj za strokovno šolstvo. Občinske skupščine so sicer TIS hotele preprečiti, da v globalu vendarle letos mora biti na razpolago več denarja, res pa je le to, da je povečanje zadostovalo le za 2-odstotno obvezno rezervo, povečane prispevke zavodov in za povečan obseg dejavnosti. Vse, kar so lahko v taki situaciji storili, tako navajajo v pismu, je bilo to, da so opozorili občinske skupščine, naj pri dodeljevanju sredstev za državne organe vodijo tako politiko, da ne bi še bolj poglobljali razlik v osebnih dohodkih in ustvarjali tako TIS še dodatne težave. Pri tem namreč navajajo, kolikšne težave so imeli zaradi pomanjkanja obratnih sredstev, dokler ni bilo republiške intervencije za strokovno šolstvo, saj so lahko kolektivom nekaj časa zagotavljali le 80 do 90-odstotne dotacije in val nezadovoljstva se je nevarno širil.

DRUGIČ PRED ZAPRTIMI VRATI

Ob takem položaju je v vodstvu TIS dozorevalo spoznanje, da se je treba znotraj lastnega prostora odločno lotiti usklajevanja potreb z možnostmi, ob

upoštevanju interesov družbe, gospodarstva in družbenih služb, upoštevanju nagnjenja in sposobnosti mladine. Predlog ukrepov za racionalizacijo, ki ga je pripravil TIS, je torej upošteval tudi taka dejstva: da v osmih letih ne konča osnovne šole 40 odstotkov otrok, da je osip v srednjih šolah 40 odstotkov, da visok odstotek študentov iz obalnih občin na visokih šolah ne konča študija v normalnem času, da ima npr. le 60 odstotkov letošnjih absolventov Ekonomsko administrativnega šolskega centra zagotovljeno zaposlitev in podobno.

Toda tokrat se je TIS znašla drugič pred zaprtimi vrati: »Najprej odprite nove šole, potem boste ukinjali obstoječe!« S čigavim denarjem naj bi širili kapacitete, mar na račun osebnih dohodkov prosvetnih delavcev, se sprašujejo v TIS? Kljub temu pa je TIS že storila prvi korak. Izdala je sklep o ustanovitvi novega oddelka strojno-tehniške smeri na piranski srednji šoli (o čemer se je že dolgo razpravljalo), prav tako pa sklep o vpisu v I. letnik Medicinske srednje šole (kar prvotno ni bilo predvideno!), objavljen pa je tudi razpis za 30 študentov (za dijake pedagoške gimnazije, vzgojitelje in druge). Kljub temu pa piranska občinska skupščina ob razpravi v zvezi s postopno ukinitvijo piranske gimnazije ni dala tem prizadevanjem TIS za prestrukturiranje kapacitet srednjih šol nobene teže.

ZAVLAČEVANJE

S tem v zvezi v pismu ugotavljajo, da v Akcijskem programu za izvajanje racionalizacije srednjih šol v SRS in predlogih ukrepov za racionalizacijo, sprejetih letos v skupščini SRS, med drugim piše: »Več kot tretjina od skupno 36 gimnazij v Sloveniji ima premajhno število oddelkov... zlasti v Piranu, Stični in Velenju... Ukinitve teh gimnazij je odvisna od možnosti prešolanja učencev na druge gimnazije... razen tega je treba upoštevati, če v občini ni drugih srednjih šol...«

Občina Piran ima visoke kapacitete srednjih šol, saj razpo-

laga s 137 sedeži, v osmih razredih osnovnih šol pa je 190 učencev. Iz podatkov poklicne usmerjevalnice Komunalnega zavoda za zaposlovanje v Kopru (testiranje) ima pogoje za šolanje na srednji šoli splošnega tipa, kjer so kriteriji ostriši, 45 učencev osmih razredov piranskih osemletk. Vsem, ki želijo v gimnazijo in so za to sposobni, je zagotovljena možnost prešolanja na koprsko gimnazijo. Sicer pa je sedanja struktura vpisanih v gimnazijo v Sloveniji 22 odstotkov, v občini Piran pa je celo nad 50 odstotkov. Občinska skupščina sama ugotavlja, da med mladino ni dovolj interesa za pomorsko, ribiško in gostinsko šolstvo.

SOLSTVO JE »TABU«

Ob vsem tem pa TIS ugotavlja, da so tudi uradne in neuradne izjave predstavnikov pristojnih republiških organov in institucij doprinele svoj delež k nenačelnosti. Gre za formulacije, kot »da obstoj piranske gimnazije ni najboljši namen«, ali »da je njen obstoj izključno stvar občinske skupščine Piran« (?). Pa vendarle zakon o srednjih šolah zelo jasno pravi, da mora srednja šola imeti dotok učencev za dva oddelka. Če naj torej ostane pri starem, če lahko občinska skupščina podaljša veljavnost svojega lanskega sklepa (da naj gimnazija ostane), ne da bi se kakorkoli z roki vezala glede nadaljnega proučevanja in rešitve problema, potem res ni kaj več izgubljati časa. Z načelno podporo občinske skupščine Piran ostalim racionalizacijskim ukrepom, ki jih predlaga TIS, in z mnenjem, naj politične organizacije nadaljujejo javno razpravo, si TIS ne more pomagati iz nemogočega stanja v obalnem šolstvu.

Člani TIS iz gospodarstva so dali vso podporo racionalizacijskim ukrepom, saj bi se s tem začeli graditi prvi temelji naravnega zavezništva med šolstvom in gospodarstvom. TIS je skupno s sindikatom pripravljala vrsto razgovorov po panogah in strokah, ki naj bi opozorili na realne potrebe po kadrih in izoblikovali enotno študentsko politiko na vseh ravneh v smislu pobud Obalne konference SZDL. Tudi ta načrt, kot pravijo v pismu, pa je splaval po vodi, saj so dosedanje rezultati javne razprave pokazali, da je šolstvo »tabu« in da še niso preseženi zgolj občinski interesi.

NEIZKORIŠČENA SAMOUPRAVNA POTA

V pismu pravijo, da so odgovorni ljudje v Piranski občini več časa uporabili za odkrivanje »ozadja gonje« proti piranski gimnaziji, kot pa so ga namenili organiziranju javne razprave. Predstavniki TIS so svoje predloge razlagali in utemeljevali, kamorkoli so jih poklicali, čeprav so jim očitali, da jih vsiljujejo. Tudi pred kolektiv piranske gimnazije so bili pripravljani priti. Zato ocenjujejo tiho povorko dijakov s transparenti na občinsko skupščino kot pritisk na TIS. Samoupravni organi na gimnaziji po njihovi presoji nosijo odgovornost za ta »svojevrstni način dialoga«, saj bi morali kljub namigu z občine, češ da stvar ni godna za javno obravnavo, informirati tako kolektiv, dijake kot TIS.

In še glede vsiljevanja stališč TIS. Ali ni bilo tudi TIS kot samoupravnemu organu letos na neki način (objektiven) vsiljeno sedanje materialno stanje? Ali je koprsko občano kdo povprašal, če so pripravljani prelivati 250.000 N-din v piransko občino tudi za tisto, kar ni najbolj potrebno? Ali lahko TIS od koprsko občine terjaja, da normalizira vpis v svoje srednje šole, dokler se vsa sredstva, ki se prelivajo, ne trošijo najbolj smotrno? Zato predsedstvo in izvršni odbor TIS v svojem pismu ugo-

tavljata, da se je treba odločiti spričo nizkih osebnih dohodkov učiteljev (760 — 930 — 1100 N-din), ki jih ni mogoče spremeniti, in spričo nesmotrne mreže srednjih šol, ki je tudi očitno ni mogoče spremeniti, med štirimi alternativami:

● Ali odstopiti od začrtane šolske politike v celoti in biti le distributor skromnih sredstev?

● Ali ukrepe za racionalizacijo izvajati tam, kjer niso naleleti na gluha ušesa, pri ostalih pa pristati na kompromis?

● Ali radikalno vztrajati pri vseh predlaganih ukrepih in odreči financiranje dveh gimnazij, kar pa bi po neuradnih izjavah imelo za posledico odcepitve piranske občine od TIS obalnih občin?

● Ali v tej situaciji odstopiti kot vodstvo ter tako vsaj prispevati k ohranitvi enotnosti obale na področju šolstva?

Odločili so se za zadnjo pot. Morda zato, ker so prepričani, da njihova prizadevanja niso bila deležna podpore vseh občinskih skupščin in vseh družbeno-političnih organizacij. S svojim molkom o predlogih za racionalizacijo (pred sejo piranske skupščine je o njih razpravljalo in oblikovalo svoje stališče le predsedstvo obalne sindikalnega sveta) so vodstva družbeno-političnih organizacij prispevala k ustvarjanju mnenja, da gre v piranskem primeru za strogo občinsko zadevo, čeprav je TIS od njih pričakovala odpiranje konstruktivne razprave, ki bi se otesla lokalističnih pogledov. Tudi med prosvetnimi delavci bi bilo potrebno še marsikaj razčistiti. Ni se namreč mogoče predajati sentimentalnosti, ozkosti in lokalistični zaprtosti, hkrati pa izvajati pritisk na TIS, da odločno in hitro sanira razmere.

x x x

NAMESTO KOMENTARJA: Verjetno si kaže odgovoriti »doma« na več vprašanj. Bo odstop vodstva TIS pospešil ali zavrl integracijske procese na obalnem področju? V čem je bila in v čem ni bilo aktivne vloge družbeno-političnih organizacij v javni razpravi o ukrepih za racionalizacijo in katere idejne sile so se podpisale na zastavo dosedanje razprave? In kako je v tem primeru bilo s politično taktiko, za katero vemo, da velja načelo — dva koraka naprej, in če je treba tudi enega nazaj? In odgovorili naj bi si končno tudi prizadeti republiški predstavniki, ali so njihove izjave res vedno dosledne in v skladu z družbenimi dogovori?

SONJA GAŠPERSIČ

Za 20. obletnico obstoja je Lesno-industrijsko podjetje Bled pripravilo tudi izbrano kulturno prireditev. Več kot sedemsto članov kolektiva in nekdanjih delavcev se je zbralo na slovesnosti v blejski festivalni dvorani. Kulturni program so pripravili člani SNG Drame in Opere iz Ljubljane, ljubljanski oktet in pevski zbor Vasilij Mirk iz Kontovela pri Trstu, sodelovala pa je tudi godba na pihala Gorje.

O dvajsetletnem razvoju tega podjetja, ki se je iz industrijsko obrtnega podjetja razvilo v delovno organizacijo z moderno opremljenimi obrati in dobro usposobljenimi strokovnimi službami, je seveda bilo ob tej priliki povedanega mnogo spodbudnega. Toda naj ta zapis velja le kulturni prireditvi ob tej priložnosti.

Na svečanost so prišli delavci iz raznih obratov: iz Bohinjske Bistrice, Mojstrane, Podnarta in od drugod. V dvorani, kjer so se zbrali, je vladalo svečano razpoloženje. Organizatorji jubilejnega srečanja so poskrbeli, da so bili ljudje zadovoljni tako s kulturno prireditvijo kot družabnim srečanjem. Z velikim navdušenjem so pozdravili umetnike iz Ljubljane: Vando Gerlovič, Dušo Počkajev, Rajka Koritnika, Janeza Rohačka in seveda oktet. Operni umetniki so zbranim peli arije iz Madame Butterfly, Tosce in Rigoletta, dramska umetnika sta recitira-

la Prešernove in narodne pesmi. Z veliko nestrpnostjo pa so čakali na nastop zbora Vasilij Mirk, katerega kvalitetni nastopi na mednarodnih srečanjih in v naši državi so očitno bili zabeleženi tudi med delavci tega podjetja. Celotni koncert z zelo pestrim programom in zelo kvalitetno izveden je občinstvo spremljalo z zanimanjem in odobravanjem. Sicer pa se temu ni čuditi, saj ta zbor, ki deluje že od leta 1954 nepretrgoma in v raznih sestavah, ima vseskozi odlično pedagoško vodstvo. Zdaj ga vodi Ignacij Ota. Naj povemo kot zanimivost, da v zboru pojejo še veterani iz predvojnih let, precej pa je tudi mladih, ki nadaljujejo bogato pevsko tradicijo, med njimi pa je največ delavcev in kmetov.

Vsem, ki so prispevali k lepi kulturni prireditvi, gre zahvala, delovnemu kolektivu LIP Bled pa čestitke k pomembnemu delovnemu prazniku.

JOŽE BOHINC

Natečaj za Župančičevo nagrado

V tednu, ki še ni zaključen, poteka v Črnomlju kulturna revija, kot zaključek natečaja za Župančičevo nagrado. Pobudo za natečaj je dala SZDL Črnomelj, organizacijo tekmovanja pa sta prevzela Občinski svet ZKPO in Zavod za kulturno-prosvetno dejavnost, medtem ko je pokroviteljstvo nad revijo samo prevzel Občinski sindikalni svet. Želja organizatorjev je, da bi to tekmovanje postalo tradicionalno.

Za tekmovanje se je prijavilo 16 dramskih skupin, trije zbori in štirje instrumentalni ansambli. Nastopajoče skupine, ki so izpolnile pogoje za natečaj, so nagradili s po 500 novih dinarjev, iz njih pa je posebna ocenjevalna žirija izbrala za nastop na kulturni reviji šest igralnih skupin in zaradi majhne konkurence vse zore in ansamble. V času izbornega tekmovanja je bilo okoli 80 predstav, ki si jih je ogledalo doslej približno 10.000 ljudi.

Udeleženci revije, ki nastopajo v Črnomlju ta teden, so člani PD Miran Jarc iz Črnomlja s predstavo »Revizorja«, igralci semiške ISKRE z »Glav-

nim dobitkom«, igralci iz Vranovci s predstavo »Otok iz drege«, gimnazijci s predstavo »Mladost, podaj mi krila«, Preločani s predstavo »Moje dete«, učenci osnovne šole iz Semic s »Pogumnim Tončkom« ter semiški igralci z »Desetim bratom«. Prebivalci Dragatusa se bodo predstavili z izredno kvalitetno prireditvijo »Bela krajina« v pesmi, plesu in običajih.

Zupančičev natečaj je zelo spodbudil kulturno amatersko delo, zlasti med mladino. Najuspešnejšim bodo podelili Zupančičevo nagrado na občnem zboru občinske ZKPO Črnomelj.

MILOVAN DIMITRIČ

KRANJ VEČ SKRBI izobraževanju samoupravljalcev

Predsedstvo ObSS Kranj je na zadnji seji razpravljalo o gradivu, ki ga je pripravila komisija za kulturo in izobraževanje pri ObSS. Komisija je izhajala iz ocene dela samoupravnih organov, ki se neprestano srečujejo s problemi kadrov in njihovo razgledanostjo. Pri tem gre za zelo širok vidik družbenih znanj, ki bi jih morali imeti člani samoupravnih organov, saj je poznano, da z razvojem samoupravnih odnosov potreba po razgledanih kadrih narašča.

Politične organizacije in vodstva podjetij morajo za izboljšanje razgledanosti samoupravljalcev načrtno skrbeti in si prizadevati, da postane družbeno izobraževanje zaposlenih in članov samoupravnih organov sistem, ne pa občasna akcija.

V nadaljevanju razprave je bilo dano priznanje Delavski univerzi Kranj, ki je izdelala program izobraževanja samoupravljalcev. V prvi fazi bodo

organizirani seminarji za samoupravne organe. Programe, ki so bili posredovani delovnim organizacijam in sindikalnim podružnicam, je treba učiti in jih prilagoditi prilikam v delovnih organizacijah, pri tem pa naj se upoštevajo izkušnje, ki jih imajo pri organizaciji seminarjev za člane samoupravnih organov nekatere organizacije v občini, s tem da se na eni strani preveri nivo znanja članov oziroma kandi-

datov, na drugi strani pa je treba ugotoviti na osnovi problematike delovnih organizacij, kaj bi morali kandidati s seminarjev pridobiti, da bi se lahko aktivno vključili v delo samoupravnih organov.

Predsedstvo občinskega sveta je bilo mnenja, da smo pri uresničevanju gospodarske reforme prišli tako daleč, da je nujno sodelovanje vseh zaposlenih, samoupravnih organov, družbeno-političnih organizacij znotraj vsake delovne organizacije. Zato je predsedstvo sklenilo zadolžiti vsa vodstva sindikalnih podružnic v delovnih organizacijah, da se zavzamejo, da bodo organizirani seminarji povsod tam, kjer so podane možnosti. Poleg tega pa predsedstvo priporoča samoupravnim organom, da izpopolnijo znanje, ki jim je pri opravljanju poverjenih nalog potrebno.

SLAVKO KALAN

ZA VAŠ TRANZISTOR GRE!

BATERIJE za tranzistorje




- specialno za tranzistorje nova baterija SUPER PL po angleški licenci VIDOR
- 50% daljša življenjska doba
- plastična prevleka onemogoča izločanje kisline
- izredno natančne mere
- elektronska kontrola kvalitete

TOVARNA BATERIJ ZMAJ LJUBLJANA

PROSTI STREL

Tako je Miroslav Cerar zapisal v naslovu h komentarju z minulega republiškega prvenstva v gimnastiki v osrednjem slovenskem dnevniku »Delo«.

Tudi mi se sprašujemo:

Doklej bodo tako kvalitetne prireditve, kot je republiško prvenstvo v gimnastiki, na katerem po navadi nastopi veliko število kvalitetnih tekmovalcev, skorajda brez gledalcev. Brez publike, ki je na vsaki športni prireditvi nujna, če hočemo, da to ali ono tekmovalje ali posamezna tekma uspe.

Sicer pa športna tekmovalja postanejo monotona in celo klavarna. Nezanimi-

Doklej brez gledalcev?

va. Premalo borbena. In tako je bilo deloma tudi na minulem republiškem prvenstvu v gimnastiki.

Prvenstvo je bilo brez gledalcev.

Pa nikar ne mislite, da se ljudje za to lepo športno zvrst ne zanimajo. Kdo ne bi šel pogledat Cerarja, Brodnika, Kersniča, Srota, Kovačeve? Menda ga ni med nami, ki ga ne bi zamikale lepote gibov teh res vrhunskih, že svetovnoznanih tekmovalcev.

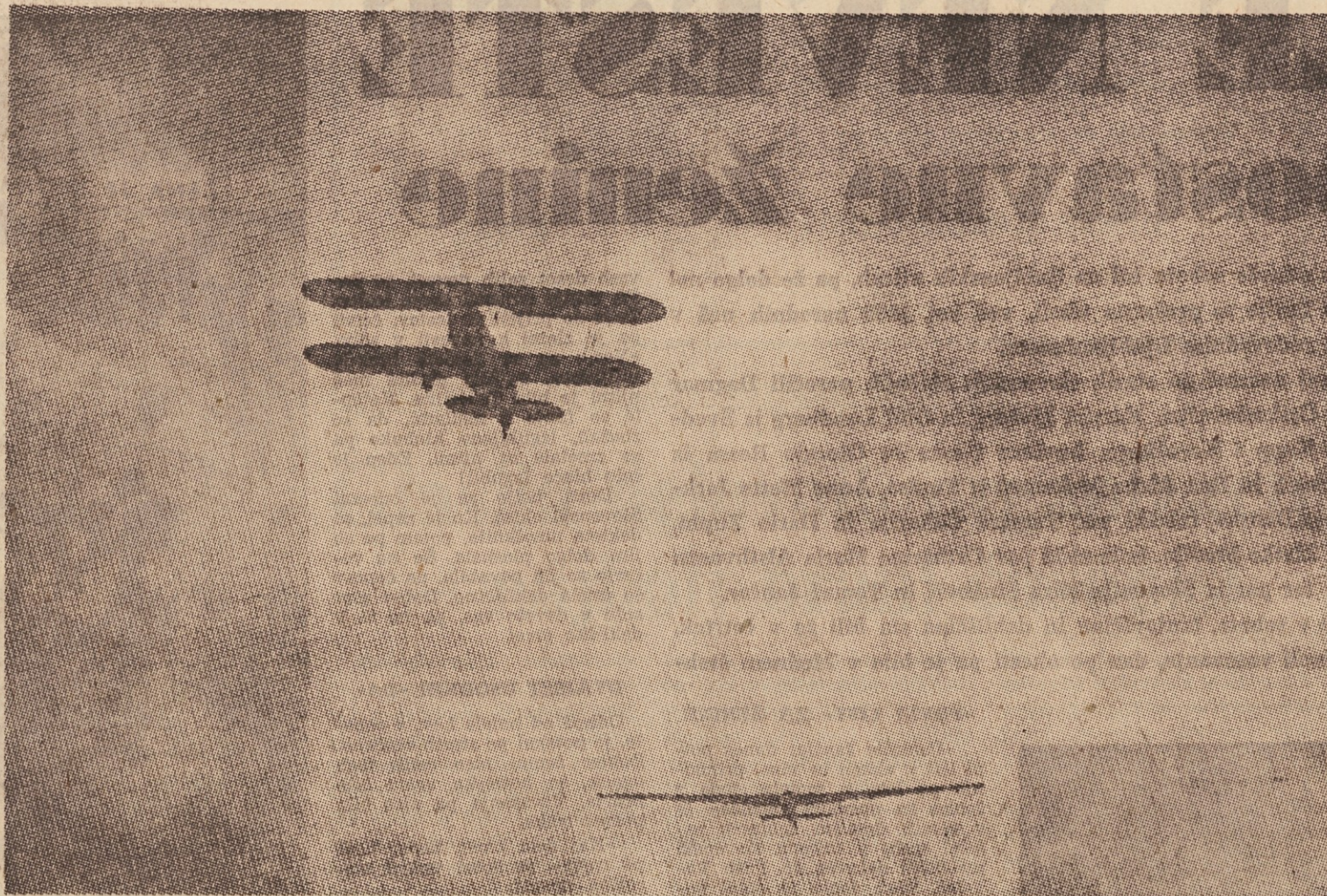
Vzroki za to, da so te športne prireditve brez gledalcev, so povsem drugeje.

V utesnjenih prostorih študijske telovadnice, Tabora in Narodnega doma, kamor poleg tolikšnega števila nastopajočih — mimogrede povedano jih je bilo na letošnjem prvenstvu tristo — ne morejo še gledati.

Zavoljo tega se tudi mi pridružujemo Cerarjevemu komentarju:

»Vrhunec prvenstva je bil nedvomno nastop zveznih tekmovalcev, ki pa si ga mladi tekmovalci, ki so nastopali v nižjih razredih, sploh niso mogli ogledati in tako videti svojih vzornikov pri delu. To je bila edina prilika za marsikaterega od telovadcev izven Ljubljane, da bi prišli v stik z našimi vrhunci. Gospodarsko razstavišče in dvorana Tivoli sta bila zasedena, sta pa edina prostora v Sloveniji, ki bi ustrezala tako velikemu številu nastopajočih. Ker pa gimnastika terja celoletno delo in urejen sistem tekmovalj, se žal ne more ravnati po terminih, ko sta ta dva prostora morada na razpolago, ampak je treba čimprej pristopiti k že nič kolikokrat poudarjeni želji vseh telovadnih delavcev — H GRADNJI NOVE MODERNE TELOVADNICE. To naj bi bil centralni gimnastični dom, kjer bi se lahko zbirali telovadci in telovadke iz vse Slovenije, ta dom naj bi ne bil le zasilen izhod za organizacijo svetovnega prvenstva v letu 1970 — provizorij — ampak dolgoročna, trdna investicija v slovenski telesnokulturni dejavnosti. Ta dom bi moral biti na voljo športnikom in mladini od jutra do večera, v njem pa naj bi bili prostori za vse športe, obvezno z zimskim plavalnim bazenom. Dom bi nam nudil pogoje, da vzgojimo tiste, ki bi poleg lahko nastopali na vidnejših tekmovaljih.«

M. Ž.



ŠPORTNA REKREACIJA V CELJSKIH DELOVNIH ORGANIZACIJAH

Rekreacija še vedno tovarniška sirota

NERAZUMEVANJE ZA AKTIVEN ODDIH

V EMO nam je Mirko Ekselenski, referent za šport pri sindikalni podružnici, povedal o športnem udejstvovanju svoje delovne organizacije naslednje:

»Od 3500 zaposlenih se ukvarja s športom le 295 ljudi, od tega samo 20 mladincev. Glavni vzrok tako minimalne vključitve mladih je slaba organizacija športnih referentov v mladinski organizaciji. V svojem internem časopisu »Emajlirka« smo pogosto vabili mladino na igrišča, toda nalezli smo na gluha ušesa. Treba bo torej najti primerno obliko dela z mladimi.

Z veseljem pa gledamo na uspehe naše tako imenovane stare garde. Starejši delavci dosegajo namreč na športnem polju lepe rezultate in s tem nekako rešujejo ugled športnikov naše tovarne. Ob vsem tem pa je boleče dejstvo, da vodstvo podjetja vsaj doslej ni kazalo razumevanja za rekreacijo. Vodje odsekov so nas celo gledali po strani, češ: poleg službe se ukvarjate še z nepomembnimi problemi in tako zanemarjate in ne opravljate v redu ne ene ne druge zadolžitve.

Prepričan sem, da bi bil profesionalni športni referent v našem podjetju več kot potreben. V Celju dajemo namreč vse preveč sredstev za nogomet in tudi atletiko, zapostavljam pa športno rekreacijo. Narobe je tudi, da spričo pomanjkanja finančnih sredstev propadajo naši športni objekti. Menim, da bi bilo nujno, da prevzame komunalno podjetje skrb nad vsemi športnimi objekti.«

KAKO ZAIINTERESIRATI DELAVCE?

V METKI nam je Kazimir Vodenik povedal o športnem življenju kolektiva naslednje:

»Od 720 zaposlenih je pri nas 430 žensk. S športno rekreacijo se trenutno ukvarja pri nas le 28 ljudi. Glavni

vzrok tako majhnega števila je predvsem večizmensko delo in pa pomanjkanje finančnih sredstev.

Vodstvo podjetja nudi sindikalni organizaciji vso pomoč. Prepričan sem, da bi bila s ponovnim dvigom športnega življenja produktivnost dela v naši tovarni precej večja. Vsekakor bom moral bolj intenzivno sodelovati z mladinsko organizacijo in v njej izvoliti športnega referenta. V naši delovni organizaciji imamo namreč del telesno šibke mladine, ki bi se vsekakor morala ukvarjati s to ali ono športno panogo.

Kot že rečeno: v našem podjetju imamo veliko kmečke mladine, ki nima pravega smisla in veselja za športno rekreacijo. Zato je naša naloga, da zainteresiramo člane kolektiva, predvsem pa mladino, da se ogreje za aktiven odih...«

SAMO DVE ŽENSKI MED ŠPORTNIKI

V Cinkarni nam je Leopold Šmon pokazal polne vitrine športnih trofejev, o samem aktivnem oddihu v kolektivu pa nam je povedal naslednje: »Naša sindikalna organizacija ima 2000 članov, od tega 700 žensk, od katerih se le dve ukvarjata s športom. Razveseljivo pa je, da je med 534 športniki kar 300 mladincev. Vanje polagamo veliko upov.

Težave, ki nastajajo ob organizaciji aktivnega oddiha so v deljenem delovnem času. Danes že razpolagamo z nogometnim in rokometnim igriščem. Imamo tudi sekcije za odbojko, streljanje, kegljanje, smučanje in šah. Nedavno smo na željo članov našega kolektiva kupili 110 parov smuč in zato računamo na večjo množičnost v tem lepem zimskem športu...«

EDO IŽANC

KRANJ

II. sindikalne športne igre ObSS

Komisija za šport pri občinskem sindikalnem svetu se je na osnovi ocene lanskoletnih sindikalnih letnih športnih iger odločila, da tudi v letošnjem letu organizira sindikalne letne športne igre.

Program letošnjih iger je sestavljen na osnovi izkušenj in predlogov članov športne komisije. Poleg tega je program tudi razširjen, saj bodo lahko letos kranjski delavci tekmovali kar v 10 panogah: malem nogometu, odbojki, kegljanju, namiznem tenisu, streljanju, rokometu, tenisu, košarki, atletiki in šahu. Povemo lahko še to, da se bodo letošnje igre razlikovale od lanskih v tem, da bodo trajale preko celega leta in da bodo tekmovalja v večini panog po liga sistemu.

Posebna novost letošnjih sindikalnih iger pa je, da bodo sindikalne podružnice lahko prijavile tudi kombinirane ekipe. Tako se bodo v tekmovalje vključile tudi manjše sindikalne podružnice s tem, da bodo v eni ekipi tekmovali dve ali tri sindikalne podružnice.

KOPER

Sindikalne športne igre delavcev obalnega pasu

Obalni sindikalni svet Koper je tudi v letošnjem letu razpisal spomladanske športne igre. Delavci obalnega pasu bodo lahko tekmovali v sedmih disciplinah. Komisija za rekreacijo pa je že sklenila, naj bi se odvijale delavsko-sportne igre skozi vse leto, tudi v zimskem času. Tedaj bi namreč organizirali razne smučarske tečaje, s tem pa bi tudi poživili interes za razne zimske športe, za katere je tudi v obalnem pasu precej zanimanja.

Ze v minulem letu so občinski sindikalni sveti Koper, Izola in Piran porabili za organizacijo delavsko-sportnih iger in športnih dejavnosti več kot 20 tisoč N-dinarjev, za letošnje leto pa je obalni sindikalni svet predvidel samo za organizacijo iger kar 9 tisoč N-dinarjev.

Na Koprskem danes menijo, da bi morali delavsko-sportne igre, kot tudi druge oblike športnega udejstvovanja delav-

cev, vsekakor okrepiti. Pri tem bi morale seveda aktivno sodelovati tako delovne organizacije kot sindikalne podružnice, da bi igre zjele kar največje število delavcev. (ko)

MARIBOR

Sindikavno rokometno prvenstvo

Pod pokroviteljstvom športne komisije pri občinskem sindikalnem svetu Maribor bo tudi letos sindikalno rokometno prvenstvo Maribora. Vse tekme bodo ob četrtkih na igrišču »Kovinarja« v Tezmem. Pravico nastopa imajo vsi rokometiški, ki niso registrirani pri športnih klubih. Za tekmovalje so prijavili svoje ekipe METALNA, MTT, TAM, B. KIDRIČ, ELEKTROKOVINA in FERROMOTO. Organizator pričakuje ostre borbe, saj je večina ekip dokaj izenačenih, za prvo mesto pa se bosta po vsej verjetnosti potegovali ekipi iz MTT in TAM. D. ZAGORC

V vodstvu ČPMT

V teku drugega dela tekmovalja v mariborski sindikalni nogometni ligi je prišlo do prvega presenečenja. Ekipa ČPMT v postavi: Rajzman, Tadinca, Ferš, Kresl, Hote, Majcen, Pirš, Fišer, Eferl in Donko je v drugem delu prvenstva z odlično igro premagala vse nasprotnike in s tem prevzela vodstvo na lestvici. Kljub temu pa so kandidati za prvo mesto še ekipi KONSTRUKTORJA in ELKO.

Rezultati 13. in 14. kola: TAM : ČPMT 1:2, ELKO : METALNA 2:1, MTT : KONSTRUKTOR 0:0, KAROSERIST : APM 3:1, LIVARNA : SWATY 3:4, ČPMT : LIVARNA 3:0, SWATY : KAROSERIST 0:4, KONSTRUKTOR : ELKO 2:2 in METALNA : TAM 1:1. Z.

Napovedujte z nami!

JUGOSLOVENSKA LUTRIJA
21. Kolo
26. 5. 1968. SPORTSKA PROGNOZA
OVAJ LISTEK JE BESPLATAN

12 TAKMIČARSKIH PAROV		21. Kolo
TAKMIČAR 1	TAKMIČAR 2	2 D.
1. HAJDUK - OFK BEOGRAD		1/1
2. OLIMPIJA - PARTIZAN		1/2
3. ŽELJEZNIČAR - ZAGREB		1/0
4. VELEŽ - PROLETER		0/2
5. DINAMO - VARDAR		1/1
6. VOJVODINA - SARAJEVO		0/2
7. RIJEKA - RADNIČKI		2/0
8. CRVENA ZVEZDA - MARIBOR		1/0
9. BORAC (Č) - PRIŠTINA		2/1
10. BREGALNICA - SLOBODA (TU)		2/0
11. BRATSTVO - BORAC (BL)		1/2
12. ŠIBENIK - RUDAR (LJ)		0/2

Stavni listek za jutrišnje kolo športne napovedi sta za naš tehnik to pot izpolnila Milan Živkovič in Ivanka Vrhovčak, novinarja DE.

Ste slišali...

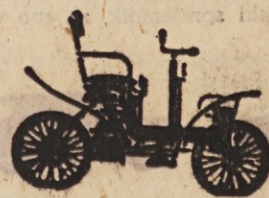
...da so kljub prenekanim težavam, kot so npr. povečane carinske stopnje na uvoz avtomobilskih delov, in prepovedi prodaje avtomobilov za devizna sredstva v Crveni zastavi predvideli dokajšnje povečanje proizvodnih zmogljivosti tudi v prihodnje, tako da računajo že v naslednjem letu na skupno proizvodnjo 75.000 vozil. Tolikšno povečanje pa daje po sodbi predstavnikov Crvene zastave tej tovarni še večje možnosti za vključevanje v kooperacijske posle s tujimi partnerji.



AVTOMOBILISTI — TUDI ZA VAS PRAKTIČNE NOVOSTI IZ UVOZA V III. NADSTROPJU TRGOVSKE HIŠE

nama Ljubljana, Tomšičeva 2

● prevleke ● preproge ● varnostni pasovi ● razni okraski ● čistilna sredstva in druge za lep videz vašega vozila



ZALE NEVESTE za postavne ženine

Takšnega živčava, kot je minulo soboto bil na ljubljanskih ulicah, pa že dolgo ne! Konji so rezgetali, razigrani fantje so prešerno ukali, več kot 1200 narodnih noš v sprevodu pa je odzdravljajo radovednim Ljubljančanom.

V soboto so se v Ljubljani namreč po starih slovenskih običajih poročili Dagmar Medlen in Karel Bezecny iz Češkoslovaške, Kersim Moberg in Olaf Lundberg iz Švedske, Marija Pečnik in Miha Kapp s Koroškega, Luciana Gazza in Giorgio Rossa iz bratske Parme, Rachida Kerkech in Ben Aicha Mokamed iz Tunisa, Anne Mette Jarklov in Jan Ronning Erdman iz Danske, tržaški par Tamara Caharija in Dario Zupin, par z Reke Marija Škoda in Zlatko Medija, holandski par Catharina Maria Alsthvoorn in Franciscus Joseph Colsen ter par iz Slovenije Mira Sinkovič in Tomaž Jančar.

Pa se ni ohcet začela šele v soboto, fantovščina in deklščina sta bili že v četrtek, v petek je bilo v dvorani Tivoli vasovanje, dan po ohceti pa je bilo v Mednem števanje.

»POTNI LIST« ZA ŽENINE

»Pomnite fantje: danes potni list v zakon in viza, prihodnje pa leto v motelu, toda z ženko in otrokom repriza« je v verzih desetim ženinom zaželel srečo v zakonu slovenski turistični delavec dr. Fran Vatovec. Vsak ženin je dobil posebni »potni list« napisan z lepimi črkami na pergament.

Potem se je v Mednem začelo veselo rajanje. Danski ženin Jan se je le prvi opogumil. Odšel je k mizi k zaplečvarcam in jih po vrsti vse poljubil. »Vidiš ga, vsaj eden je prišel,« so se jezila zala dekleta v narodnih nošah, »drugi pa se za nas niti ne zmenijo!« Pa so se. Takoj, ko so dekleta dobila na mizo svoj liter vina, so jim ga vsi pomagati piti!

Morda so ženini potem, ko so odhajali, na platnu med mlajema le prebrali še drugi del napisa: Žena je krona. Kajti ob prihodu se niso obračali in so prebrali le pozdravni del: Mož je glava. Zagotovo pa tega ne vem. Tako zadovoljno so gledali okoli sebe...

DEKLIŠČINA JE BILA VESELA

»Ne zlezite vendar vsi na streho, podrla se bo,« je tarnal receptor hotela Lev in prepričeval številne fotoreporterje, da bodo »ravno tako lepo videli tudi s ceste«.

Pa ne bi! Prav na nadstropju pri vhodu v hotel, tam je v prvem nadstropju stanovalo

vseh deset zalih nevest, so vaški fantje prinesli svoje lestve. Trije so prijeli za lestev, četrti pa je zlezal k nevesti v sobo. »Ven,« so se dekleta branila vsiljivcev, najbolj glasna med njimi je bila Tunizijka. Nateple so fante z metlami, da so zbežali, izgubljene klobuke pa so zmetale za njimi. Eden je celo hlače izgubil!

Dosti bolje se je odrezal Slovenski oktet. Ko je zapel, so dekleta umolknila, potem pa so jim dolgo ploskala. Se na večerjo so jih povabila, pa čeprav so imela deklščino. Dober glas seže v deveto vas, pa ne bi v deklško srce!

DVAJSET USODNIH »DA«

Odhod od hotela Lev, v soboto, je potekal po starih običajih. Dokler ženini niso rešili treh ugank, so hotelska vrata bila zaprta. Vprašanja pa niso bila preveč težka.

»Kaj dela kmet, kadar hodi po njivi,« je hotel vedeti starešina nevest.

»Korake vendar,« so uganili ženini.

Svatovski spreved je krenil. Le domači fantje so svate še dvakrat šrangali. Prvič pred hotelom Slon, drugič pa na Trostovju. Tam je snemala tudi ljubljanska televizija.

»Ljubljansko kmečko ohcet bo letos gledalo več kot 50 milijonov gledalcev po vsej Evropi,« so nam povedali na tiskovni konferenci. Se nobenega dogodka iz Jugoslavije ni hkrati prenašalo toliko nacionalnih televizij.

Tačas, ko so neveste in ženini v magistratu sklepali zakone, so pred ljubljansko mestno hišo plesali slovaške in češke ljudske plesalec iz Bratislave.

Zunaj so mladoporočence že čakale zibelke, darilo podjetja DOM. »Da bodo vedeli, zakaj so se prišli poročiti,« je razložil starešina.

S kmečke ohceti je poročalo sto novinarjev in fotoreporterjev. Njihovo pisanje je vredno več, kot vagon prospektov. Ljubljanska kmečka ohcet pa takšno pozornost tudi zasluži. Največja turistično folklorna prireditev je pri nas!

MATJAZ VIZJAK



MOŽ JE GLAVA — ŽENA JE KRONA — Ženini, ki so na platnu videli le pozdravni del napisa: Mož je glava, drugega dela pa ne, ker se niso obračali, so zadovoljno gledali okoli sebe. Foto služba DE



POTNI LIST ZA ZAKONSKI PRISTAN — »Pomnite, fantje: danes potni list v zakon in viza, prihodnje leto v motelu, toda z ženko in otrokom, repriza,« je v verzih prebral Potni list dr. Fran Vatovec. Foto služba DE



SVEČANO OKRAŠENI VOZOVI — Na takole svečano okrašenih vozovih in z muziko so se fantje peljali k ohceti. Foto služba DE

Jubilej »Kmečkega glasa«

Letos junija mineva 25 let, odkar je na osvobodjenem ozemlju v Sloveniji izšla prva številka »Kmečkega glasa«. Od tedaj dalje izhaja »Kmečki glas« nepretrgoma kot tednik. Pobudo za ustanovitev »Kmečkega glasa« je dalo vodstvo OF in pozimi leta 1942 je Edvard Kardelj to sporočil Vlado Kozaku, predvojnemu članu kmečke komisije CK KPS, ki je postal tudi prvi urednik tega lista. Priprave za ustanovitev »Kmečkega glasa« so potekale že pozimi leta 1942-43. Vendar pa je prva številka izšla šele 1. junija 1943, in sicer v vasi Rampohi nad Starimi žagami v Crmošniški dolini. Prvo številko »Kmečkega glasa« so razmnožili na ciklostil v roški partizanski tiskarni Urški. Prvih šest števil Kmečkega glasa« je izšlo do 15. oktobra 1943, naslednja ohranjena številka pa je že tiskana in nosi datum 5. december 1943. Kmečki glas je izhajal skoraj dve leti v težavnih vojnih razmerah, vendar še razmeroma redno, kolikor je pač bilo takrat mogoče. Tako se je uvrstil na častno mesto med naš narodnoosvobodilni tisk.

Danes je »Kmečki glas«

tednik in izhaja najmanj na 16 straneh. Namenjen je kmetom in delavcem v družbenem kmetijstvu, ljudem, ki živijo na vasi, in vsem, ki se zanimajo za preobrazbo vasi. Zato je poglavitna naloga »Kmečkega glasa«, da informira, mobilizira in usmerja bralce k izpopolnjevanju smotrov naše agrarne politike. List je tribuna občanov, ki živijo na podeželju. Vsak teden spremlja aktualna politična, gospodarska in kulturno-prosvetna vprašanja, posreduje pa tudi strokovne nasvete za pospeševanje kmetijstva. S svojimi prilogami, in sicer »Strokovnjaki svetujejo«, »Za kmečke žene, matere in dekleta«, »Pisana njiva«, ki je literarna priloga, »S pravnim svetovalcem« in »Strokovnimi pogovori« pa s priloženo »Črno na belem«, v kateri so objavljena kritična stališča in pogledi bralcev o našem gospodarskem, družbenem in političnem življenju ter z razgibano prilogo »Mladim bralcem« je »Kmečki glas« neprecenljiv dejavnik napredka na vasi.

Ob jubileju čestitamo kolektiv »Kmečkega glasa« in mu želimo še mnogo uspehov na nadaljnji poti!



AVTOELEKTRO TOLMIN je odlikovan z Jugoslovanskim oskarjem za plastično embalažo svojih vžigalnih svečk

Vsak kupec vžigalne svečke je lahko nagrajen dvakrat. Prvič s kvaliteto svečke, ki je trenutno med najboljšimi na svetu, in drugič, če vrne plastično embalažo podjetju AET. Za štiri poslane plastične embalaže ste lahko izrebrani za dobiček — avtomobilski radijski sprejemnik, za eno vrnjeno plastično embalažo pa lahko prejmete denarno nagrado v višini 100 N-dinarjev.

